

**T.C.
YÜZÜNCÜYIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ALMAN DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**ALMAN HALK EDEBİYATINDA YER ALAN “KISSADAN HİSSE”
HİKÂYELERİNİN ÇOCUK EĞİTİMİNE KATKISI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nadide GÜNEŞ

VAN 2013

**T.C.
YÜZÜNCÜYIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ALMAN DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**ALMAN HALK EDEBİYATINDA YER ALAN “KISSADAN HİSSE”
HİKÂYELERİNİN ÇOCUK EĞİTİMİNE KATKISI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan:

Nadide GÜNEŞ

Danışman:

Yrd. Doç. Dr. Aydın GÖRMEZ

VAN – 2013

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

Bu çalışma, jürimiz tarafından **ANABİLİM BİLİM**
Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan:

Üye (Danışman):

Üye:.....

Üye:.....

Üye:.....

ONAY: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 2013

.....

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Hikâyeler çocukların ruhuna inebilen nadir ve çok önemli araçlardan sadece bir tanesidir. Hikâyeler farklı maksatlarla okunabilir veya bir başkasına anlatılabilir. Eğlenmek, zaman geçirmek, farklı bilgileri öğrenmek bahsi geçen maksatlar arasında yer alabilir. Söz konusu çalışmamızda amacımız fabl diğer bir deyişle “Kıssadan Hisse” hikâyelerinin gücünden yararlanarak eğitime ne denli katkı sunulabileceğini araştırmaktır.

Halk edebiyatımızda ve dünya halk edebiyatında yer olan “Kıssadan Hisse” hikâyelerinin, anlaşılması zor konuların nasıl kolay bir şekilde anlatılabilirliğini, muhatabına farklı nasıl bir bakış açısı kazandırabileceğini, eğitime ne şekilde katkı sağlayabileceğini gözler önüne sermek istedik.

Kıssadan Hisse hikâyeler konuşurken, ders anlatırken, herhangi bir konuya açıklık getirirken misal vermek, bakış açısını genişletmek, insanları daha fazla düşündürmeye sevk etmek için etkin bir şekilde kullanılabilir. Dolayısıyla söz konusu hikâye örneklerini eğitimciler öğrencilerine, imamlar cemaatine, anne babalar çocuklarına ve kaygısı insan eğitimi olan herkes, bulunduğu ortama göre kendi konusuna uyarlayıp çok maksatlı olarak hikâyelendirilebilir.

Araştırmamın bu aşamaya gelmesinde beni her konuda destekleyen ve yardımını gece gündüz hiç esirgemeyen hocam ve danışmanım Yrd. Doç. Dr. Aydın Görmez Bey’e ve emeği geçen herkese teşekkürü bir borç bilirim.

Van, 2013

Nadide GÜNEŞ

ÖZET

ALMAN HALK EDEBİYATINDA YER ALAN “KISSADAN HİSSE” HİKÂYELERİNİN ÇOCUK EĞİTİMİNE KATKISI

Güneş, Nadide

Alman Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Aydın GÖRMEZ

Ocak 2013

Yapmış olduğumuz bu araştırmada, Türk Çocuk Edebiyatı ve Alman Çocuk Edebiyatı'nda önemli bir yer tutan “Kıssadan Hisse” hikâyelerinin diğer bir ifade ile Fablların çocuğa göreliği ve çocuk edebiyatı ilkelerine uygunluğu incelenmiştir. Çalışmada çocuk, çocuk ve edebiyat, çocuğa görelik, Almanya ve Türkiye'de çocuk edebiyatı, çocuk edebiyatının dayanması gereken temel ilkeler hakkında genel bilgiler verilmiştir. Tarama modelinin kullanıldığı araştırmada veri kaynağını, Alman Halk Edebiyatında yer alan “Kıssadan Hisse” hikâyeleri ile Lessing'in Fablları oluşturmuştur.

Söz konusu hikâyelerin eğitim alanında ne şekilde değerlendirilebileceği üzerinde durulmuş örneklerle desteklenmiştir.

Bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre “Kıssadan Hisse” hikâyelerinin ve fablların çocuk eğitiminde rahatlıkla kullanılabileceği, Çocukların ufkunu açabileceği, olaylara farklı açıdan bakabileceği tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları doğrultusunda “Kıssadan Hisse” hikâyelerinin çocuklar için önemli bir kaynak olduğu dil edinimi ve okuma alışkanlığı kazandırma bakımından önemli bir kaynak olduğu tavsiye edilmiş ve önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Alman Dili ve Edebiyatı, Kıssadan Hisse Hikâyeler, Fabl, Lessing, Çocuk Edebiyatı

ABSTRACT

The Contribution of the “Stories Having Moral Issues” in German Folk Literature to the Education of Children

In this research of ours we have analyzed the appropriateness of the “Stories Having Moral Issues” in other words of the “Fables” considering children and their suitability to child literature principles, which are stories occupying an important place within both Turkish Child Literature and German Child Literature. In this work general information has been given on child, child and literature, the suitability to children, child literature in Germany and Turkey and the main principles child literature has to be based on. In this research of ours where scanning model has been used, the source of data has been the “Stories Having Moral Issues” within German Folk Literature and the Fables of Lessing.

It has been dwelled upon the subject of how these due stories could be used in the educational area and it has also been supported with illustrations.

According to the findings gained from this research it has been identified that “Stories Having Moral Issues” and Fables can be used in child literature with ease, that they can open the imaginative world in children, and that they can provide children an attainment to observe events from a different point of view. In accordance with the results of this research, it has been strongly advised that the “Stories Having Moral Issues” serve as important sources for children, and strongly stressed that they are important sources in achieving an attainment regarding language acquisition and a reading habit formation.

Key Words: German Language and Literature, “Stories Having Moral Issues”, Fables, Lessing, Child Literature.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	IV
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VI
GİRİŞ	12
1. Çocuk.....	13
1. 1. Aile.....	16
1.2. Anne Baba Olabilmek.....	16
1.3. Çocukları Tanımanın Önemi.....	17
1.4. Anne Baba ve Çocuk	19
1.5. Çocuklar İçin Anne Baba Örneği ve Önemi	19
1.6. Ailenin Önemi ve Temel Görevleri	20
1.7. Anne Babaya Düşen Önemli Görevler	27
2. Çocuk Edebiyatı.....	30
2.1. Çocuk Edebiyatı Neden Önemlidir	32
2.2. Çocuk Edebiyatının Çocuklara Katkısı.....	33
2.3. Çocuk Edebiyatının Genel Hedefleri	34
2.4. Çocuk Edebiyatının Çocuğa Kazandırdıkları	35
2.5. Çocuk Edebiyatı Hakkındaki Yanlış Düşünceler	35
2.6. Almanya’da Çocuk Edebiyatı	36
2.7. Çocuk Edebiyatının Öğretimdeki Önemi.....	37

2.8. Çocuk Edebiyatının Genel Amaçlar	38
3. Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Genel Özellikler	39
3.1. Kitap Okumanın Okuyucusuna Kazandırdıkları Özellikler.....	40
3.2. Okuma Alışkanlığı Kazandırmak için Yapılması Gerekenler	41
3.3. Kitap Satın Alırken Dikkate Alınabilecek Bazı Öneriler	45
4. Kitaplarda Bulunması Gereken Özellikler	47
4.1. Tasarım ve Dış Görüntü.....	48
4.2. Kitapların İçeriği	49
4.3. Nitelikli Çocuk Kitapları.....	54
4.4. Hikâyelerin Özellikleri.....	54
5. Kıssadan Hisse İle Fabllar.....	55
5.1. Fabl.....	55
5.2. Fablların Özellikleri	55
5.3. Fablın Öğeleri	57
5.3.2. Olay.....	58
5.3.3. Yer.....	58
5.3.4. Zaman.....	58
5.4. Fablın Bölümleri	58
5.5. Fabl ile Masal Arasındaki Farklar.....	59
5.6. Fablın Gelişimi.....	59
6. Alman Edebiyatında Fabl.....	60
6.1. Gotthold Ephraim Lessing (1729–1781)	60
6.2. Gotthold Ephraim Lessing’in Eğitimi ve İlk Tiyatro Eserleri	60
6.3. Wolfenbüttel'deki Yılları	63
6.4. Gotthold Ephraim Lessing’in Eserleri	63

6.5. Gotthold Ephraim Lessing'e Ait Fabllar.....	64
6.5.1. Zeus Und Das Pferd	64
6.5.1.1. Zeus ile At Kıssası.....	65
6.5.2. Der Affe Und Der Fuchs	66
6.5.2.1. Maymun İle Tilki Kıssası	66
6.5.3. Die Nachtigall Und Der Pfau	66
6.5.3.1. Bülbül İle Tavus Kuşu Kıssası	66
6.5.4. Das Ross Und Das Stier	67
6.5.4.1. Soylu At İle Öfkeli Boğa Kıssası	67
6.5.5. Die Gans.....	67
6.5.5.1. Kaz Kıssası	67
6.5.6. Die Hunde... ..	68
6.5.6.1. Köpekler Kıssası	68
6.6.Alman Halk Edebiyatında Kıssadan Hisse Hikâyeler.....	68
6.6.1. Fischer.....	68
6.6.1.1. Balıkçı.....	71
6.6.2. Mit Gott zu Mittag gegessen.....	74
6.6.2.1. Allah'la Buluşma	74
6.6.3. Das Kind.....	75
6.6.3.1. Çocuk.....	75
6.6.4. Aus Dem Brief Einer Älteren Dame	76
6.6.4.1. Yaşlı Bir Kadının Mektubundan	76
6.6.5. Die Geschichte Vom Skorpion Und Der Schildkröte	78
6.6.5.1. Kurbağa ve Akrep	78
6.6.6. Sonne und Wind.....	79

6.6.6.1. Rüzgâr ile Güneşin Hikâyesi.....	79
6.6.7. Sauna.....	80
6.6.7.1. Sauna.....	81
6.6.8. Weltbevölkerung.....	82
6.6.8.1. Dünya Nüfusu	83
6.6.9. Lieber Dirk!..	84
6.6.9.1. Sevgili Dirk!.....	84
6.6.10. Zwei Freunde	85
6.6.10.1. İki Arkadaş	85
6.6.11. Nur eine Brücke	86
6.6.11.1. Sadece Bir Köprü	87
6.6.12. Das Paradox Unserer Zeit İst:	88
6.6.12.1. Çağımızın Paradoksları:	89
6.6.13. Der Gerechte König	91
6.6.13.1. Adil Kral.....	93
6.6.14. Nach Ein Monat	95
6.6.14.1. Bir Ay sonra	96
6.6.15. Der Alte Großvater Und Sein Enkel	97
6.6.15.1. Dede ve Torunu.....	98
6.6.16. Die Geschichte von den zwei Fröschen	98
6.6.16.1. İki Kurbağa Hikâyesi	100
6.6.17. Der versagte Baumwollfaden.....	101
6.6.17.1. Pamuk İpliği	102
6.6.18. Wie aus einer Raupe...	103
6.6.18.1. Bir Tırtıl...	104

6.6.19. Der Tempel Der Tausend Spiegel.....	104
6.6.19.1 Aynalı Tapınak.....	105
6.6.20. Die Welt in Ordnung Bringen.....	105
6.6.20.1. Dünyayı Düzeltmek	106
7. Fabllardan Günümüzde Nasıl Yararlanılabilir?	106
7.1. Çizgi Filmlerde “Fabl”	107
7.2. Sinemalarda “Fabl”	107
7.3. Fabldan Yararlanma.....	108
SONUÇ.....	110
Kaynakça.....	112

GİRİŞ

Çocuk yazını ve özellikle hikâyeler çocukları büyük oranda etkisi altına alabilmektedir. Hikâyeler, masallar gibi çocukları günlük yaşantılarından alıp hayal âlemine götürmekte, eğlendirmekte ve onların hoş zaman geçirmelerini sağlamaktadır.

Hikâyeler etkin olmaları bakımından eğitim amaçlı da kullanılmaktadır. Bir bilgi hikâyeleştirilerek çocukların algılamasına sunulduğunda çocukların zihinlerinde daha uzun süre muhafaza edilebilmekte ve daha uzun süre etkisini koruyabilmektedir. Bu bakımdan, çocuk hikâyeleri seçimi ve çocuklara göreliği oldukça önem arz etmektedir. Böyle değerlendirildiğinde, hikâyelerde, çocuklara ne aktarıldığı oldukça önemlidir.

Fabllar ve Kıssadan Hisse hikâyeler içerisinde her daim ders bulunan anlatılardır. Söz konusu hikâyeler kulaktan kulağa yayılarak sözlü anlatım geleneğiyle halk edebiyatında yerini almış ve bazı toplumsal kuralları öğretme işlevini yüklenmişlerdir. Bu Hikâyelerin genelde sonunda ya da içinde bir ders bulunmaktadır. Zaman zaman hikâyelerde yer alan bir kıssadan hisse kişinin hayatını, düşünce biçimini, dünya görüşünü değiştirebilir. Bu bakımdan kıssadan hisse hikâyelerin gücüne ve etkisi önemsenmeli ve en iyi biçimde yararlanma yoluna gidilmelidir.

Çocuklarımız bizim geleceğimiz ve toplum adına önemli yatırım araçlarımızdır. Zira çocuklara yapılan yatırım toplum adına en önemli yatırımdır. Bu nedenle onlara en etkili biçimde eğitme yoluna gidilmelidir. Geleneksel yöntemlerle

verilen bilgiler çocukların zihinlerinde bir müddet kalmaktadır. Ancak bilginin sürekliliği söz konusu değildir. Eğitimciler yeni bir yöntemle yani bazı konuları uygun hikâyelerle anlatması durumunda bilginin devamlılığını sağlamış olacaktırlar. Bu da toplumun daha eğitimli daha kabiliyetli yetişmesine neden olacaktır. Bu bakımdan toplumumuz adına çocuk ve onlara yönelik hazırlanan eserler oldukça önem arz etmektedir.

1. Çocuk

Saflığın ve iyiliğin sembolü olan çocuklar dünyaya geldikleri andan itibaren anne babalarını çok mutlu ederler. Çocuklar doğmadan her şey düşünülür, hazırlıklar yapılır ve aileler yeni bireyi beklemeye koyulur. Ailenin yeni ferdi doğduğunda etrafına mutluluk saçar. Ancak gün geçtikçe varlığı benimsenir ve ilk günkü heyecan etkisini kaybeder. Çocukların yürümeleri heyecanla beklenir, yürüdüğünde ise yerlerinde oturmaları istenir. Çocukların bir ses çıkarmaları sabırsızlıkla beklenir; ancak konuştuklarında tahammül edilmez ve susmaları istenir.¹ Yetişkinler çocukların tüm gelişim aşamalarını merakla beklerler ve gerçekleştiğinde de çok sevinirler ancak gereğini yerine getirme noktasında tembellik ederler.² Oysa çocuklar hayata dair her şeyi bu şekilde; yani konuşarak, sorarak, deneyerek, oynayarak öğrenmektedirler.³ Anne babalar da çocuklarının bu özelliklerinden hareketle tahammülsüzlük göstermek yerine ona göre hareket etmeli, çocuklarının gelişim aşamasında onlara daha fazla sabır göstermeli ve çocukluk dönemine önem vermelidirler.⁴ Anne babanın özellikle üzerinde durması gerektiği konuların başında ise “çocuklar bu davranışı neden yapmıştır” sorusu gelmelidir.⁵ Anne baba empati kurarak çocuklarının davranışlarını değerlendirmeli⁶ ve kendi çocukluklarını düşünerek zamanında kendilerine yapılan yanlış tutum ve davranışları çocuklarına karşı yapmamaya özen göstermelidirler. Böyle bir yol izlenmesi durumunda

¹ Güneş Hasan; Çocuğun Dünyası, Hayat Yayınları, İstanbul, 2011.

² Lee Salk, Çocuğun Duygusal Sorunları, Çev. Erzem Onur, Remzi Kitabevi, 7. Baskı, İstanbul 1998, s. 184.

³ Necati Baykoç Dönmez, Üniversitede Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü ve Kız Meslek Lisesi Öğrencileri İçin Oyun Kitabı, Bayrak Matbaası, İstanbul 1992.

⁴ İpek Ongun, Lütfen Beni Anla, 4. Basım, Altın Kitaplar Yayınları, İstanbul 1996, s. 88.

⁵ Güneş, Çocuğun Dünyası, 2011.

⁶ Geniş Bilgi için Bkz. Mustafa Ruhi Şirin, Kuşatılmış Çocukluğun Öyküsü, İz Yayıncılık, İstanbul 1999, s.171.

çocukların davranış biçimleri daha iyi anlaşılabilir ve mantık çerçevesine daha iyi oturtulabilir.⁷

Çocuklar, anne babalarının anlayamayacağı kadar hızlı büyümekte ve gelişim göstermektedirler. Çocuklar büyüdükçe sorunları da artmakta ve anne babanın işleri bu manada daha da güçleşmektedir. Çocuğun büyüdükçe bağımsız hareket etmesini, kararlarını kendisinin vermek istemesini ve normal bir olay karşısında dahi anormal tepki göstermesini anne baba anlamlandıramamaktadır. Çünkü anne babalar bu kadar hızlı büyüyen çocuklarına ayak uyduramamakta ve çocuklarının büyüdüklerini algılamada zorlanmaktadırlar.⁸ Netice itibarıyla de kendilerinde var olan bilgiler önlerine gelen sorunu çözmede yetersiz kılmaktadır. Anne babayı yanıltan, anlaşılabilir ve kendilerine yabancı gelen bu tutumun asıl sebebi ise çocukların fiziksel olarak büyümelerine rağmen çocuksu ruhlarının hala devam etmesinden kaynaklanmaktadır. Anne babalar çocuklarının büyüdüklerini kaçırmaktadırlar. Bu da sorunların birikerek bir anda önlerine gelmesine neden olmaktadır. Anne babanın yakın ilgisi aslında bu durumun daha önceden fark edilmesine yardımcı olabilecektir. Çünkü çocuklar bir anda yetişkinliğe adım atmazlar. Bu bir süreçtir. Çocuklar büyürken gelişirler ve zaman içinde değişirler. Büyüme gösterdiği her yıl bir önceki yıla göre farklılık göstermektedir. Bu aşamada çocuklar fiziksel olarak büyüseler de çocuksu ruhlarını kaybetmezler. Bu ise anne babayı yanıltan asıl sebeptir.⁹ Çocukların hızlı bir şekilde büyümeleri anne babayı iki yönden yanıltabilmektedir. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi çocuklar fiziksel yönden gelişseler dahi çocuksu ruhlarının devam etmesinden dolayı küçük bir çocuk gibi görülmeye devam edilirler. Diğer ise çocukların fiziksel yönden gelişmesiyle birlikte birden yetişkin sınıfına atlatılmasıdır. Anne babalar çocuklarının fiziksel yapıları geliştiğinde çocukluğun sona erdiği varsayımında bulunmaktadır. Bu gerekçeyle de çocukların oyunları ya sınırlandırılır ya da tümünden sonlandırılır. Oysa çocukların en büyük meşguliyeti, işi oyundur.¹⁰ Çocuklar büyüseler dahi günün çoğunluğunu oyun oynayarak

⁷ Ahmet Maraşlı, Eğitimde ve Hayatta Çocuğumu Nasıl Yönlendirebilirim? Nesil Yayıncılık, 17. Baskı, İstanbul 2010, s.157.

⁸ Güneş, Çocuğun Dünyası,2011.

⁹ Güneş, Çocuğun Dünyası,2011.

¹⁰ Mevlüt Özhan, Malik Muradoğlu, Türk Cumhuriyetlerinde Çocuk Oyunları, , Ankara Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1997, s.13. Metin And, Oyun ve Büyü. İstanbul Türkiye İş Bankası Yayınları, 1974.

geçirmektedirler. Çocuklar büyüme sürecinde dahi şakalaşmaya ve oyun oynamaya devam ederler. Çocuklar bu şekilde, oyunlarla hayatı, toplum yapısını, ananelerimizi, değerlerimizi, kültürümüzü tanımaya çalışırlar. Çünkü çocukların zevkle oynadıkları oyunlarımız birer kültür aktarım araçlarıdır.¹¹ Anne babalar ise bunu anlamada bir hayli zorlanmaktadır. Çünkü onlara göre çocukları artık büyümüş ve bir yetişkin gibi hareket etmelidir.¹² Bu nedenle açık alanda oynamalarına izin verilmemektedir.

Bu tip ailelerin yanı sıra bir de aşırı korumacı aileler bulunmaktadır. Bu aileler de farklı gerekçelerle çocuklarının açık alanda oynamalarına izin vermemektedirler. Bu gerekçelerinin özünde ise aşırı korumacı tutumları yatmaktadır. Bu nedenle çocukların daha çok evde kalmaları ve oyunlarını evde oynamaları istenmektedir. Anne babalar çocukların evde kalmalarını ve oyunlarını evde oynamalarını isterken çocukları oyun konusunda yine serbest bırakmamaktadırlar. Çocuklar oyuncaklarını oynamak maksadıyla ortaya döktüklerinde anne babalar genelde evin düzeni açısından çocuklardan oyuncaklarını hemen toplamasını ve kaldırmasını istemektedirler. Hatta bazı özel oyuncaklar kırılmasın diye kaldırılır ve ancak özel günlerde onlarla oynanmasına izin verilir. Oysa bu çok yanlış bir davranış biçimidir. Çünkü oyun ve oyuncaklar çocuk gelişimi açısından oldukça önemli bir yere sahiptir.¹³ Çocuklar oyuncaklarıyla bir yandan becerilerini geliştirirken¹⁴ bir yandan da hayatı tanımaktadırlar.¹⁵ Bu nedenle çocukların oyun oynarken kendilerini olabildiğince özgür hissetmeleri sağlanmalıdır. Telaşa kapılmalarına mahal verilmemelidir. Çocuklar zaman zaman oyunlarına ara verip başka birtakım meşguliyetler bulabilirler. Bu aslında oyunu sonlandırma değil diğer oyuna geçiş sürecidir. Anne babalar ise çocuklarının oyunlarını tamamladıklarını düşünerek onlardan oyuncaklarını hemen toplanmasını istemektedirler. Oysa çocuk oyununa sadece bir süreliğine ara vermiştir. Belli bir ara sonrasında tekrar oyununa dönmek istemektedir. Bu nedenle anlaşılamamanın

¹¹ Serpil Cengiz, “Karadeniz Ereğli Örneğinde Çocuk Oyunlarının Halk Bilim Açısından Değerlendirilmesi”, Çocuk Kültürü, I. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi Bildirileri, Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, Ankara 1997, s. 441–476.

¹² Ahmet Rahmi Ercan, Çocuklarımızı Başarıya Ulaştırmanın Yolları, Alkım Yayıncılık, Ankara, 1997, s.48.

¹³ İsmail Topkaya, Oyun, Beden Eğitimi ve Spor Öğretiminin Eğitsel Temelleri, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2004.

¹⁴ Ruhi Sel, Eğitsel Oyun, Öğretmen Yayınları 17, Yardımcı Dizisi 5, V. Baskı, Ankara 1988, s.5.

¹⁵ Bekir Onur, Oyuncaklı Dünya, Verso Yayıncılık, Birinci Baskı, Ankara 1992, s. 16.

neticesi olarak tepki verebilmektedirler. Bu, anne babaya karşı bir tavır değil sadece oyuncaklarının kendileri için çok önemli olduğunun vurgusudur. Bu nedenle oyuncaklar toplanmak istense de çocuklardan bu konuda onay almak çok doğru bir davranış olur. Sonuçta bir nesil yetişmektedir. Bu nesil de en yakınında olanların davranışlarını taklit etmektedir. Bu nedenle yapılan her türlü davranış biçimi çocuklar tarafından taklit edilecektir.¹⁶ Örnek olmak ve çocukları doğrulara yönleltebilmek için çocuklarla sık sık konuşulmalıdır. Konuşma esnasında çocuğu dikkate alarak, göz teması sağlayarak ve aynı göz hizasında olunmasına da dikkat edilerek konuşulmalıdır. Anne babaların hoşuna gitmeyen bir durum olması halinde çocuğun karşısına geçilerek bu istenmeyen durumun neden istenmediği açıklanmalıdır. Yoksa karar verildi olay kapandı ifadesi çok yanlıştır. Çünkü bugünün çocukları yarının büyükleri olacaktır.¹⁷

1. 1. Aile

Aile nüfusu yenileme, milli kültürü taşıma, terbiye kazandırma, çocukları sosyalleştirme, ekonomik, biyolojik ve psikolojik faaliyetlerin yerine getirildiği bir kurumdur.¹⁸

Aile, tarihin her döneminde toplumun, vazgeçilmez temel müesseselerinden birisi olmuştur. Bu müessese, insanlığın tanıdığı bütün diller ve bütün felsefi görüşlerce de kutsal sayılmıştır. Onun önemi ve kutsallığı, toplum hayatında düzeni, disiplini, huzur ve devamlılığı sağlamasından gelmektedir.¹⁹

1.2. Anne Baba Olabilmek

Çocuk yetiştirmek ve yetişen çocuğu topluma kazandırabilmek önemli ve ayrıcalıklı bir iştir. Çocukları anlamak, ruhlarını algılayabilmek ve ruhlarını derinden hissedebilmek için özveri, sabır, fedakârlık ve karşılıksız sevgi gerekmektedir. Bunları yerine getiren muhakkak çok aile vardır. Ancak bu durumu farklı algılayanlar da bulunmaktadır. Bu tür düşünceye sahip olanlar çocukların maddi imkânlarını sağlamakla ve ihtiyaçlarını gidermekle ebeveynlik görevlerini yerine

¹⁶ Thomas Gordon, Etkili AnneBaba Eğitiminde Uygulamalar, Çev. Hale Vardar, Profil Yayıncılık İstanbul 2009, s. 317.

¹⁷ Söz konusu bölüm Güneş, Çocuğun Dünyası isimli eserden aynen alınmıştır.

¹⁸ Halit Ertuğrul, Hayatın En Önemli İşi Ailede ve Okulda Çocuk Eğitimi, 32. Baskı, Nesil Yayınları, İstanbul 2009, s.16.

¹⁹ Ertuğrul, a.g.e. s.16.

getirdiklerini zannederler. Bu ise çocukların sadece maddi ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Oysa çocukların bir de ruh yönleri vardır. Bu nokta anne babaların belki de en fazla ihmal ettikleri husustur. Çocuklar bir şekilde karınlarını doyurmakta, giyinmekte ve barınmaktadırlar. Bunlar tabii ki çok önemlidir. Ancak çocukların en çok ihtiyaç duydukları ise anne baba sevgisidir.

Anne babalar çocuklarını iyi yetiştirmek ve topluma kazandırmakla mükelleftirler. Bu onların topluma olan borcudur. Bu nedenle anne babalarda yerleşmiş olan yukarıda anlatılan olumsuz anlayış değişmelidir. Bu da ancak anne babaların eğitilmesiyle mümkün olabilmektedir. Çocukları anlamak ve onlara göre hareket tarzı geliştirebilmek öncelikle anlayış değişikliğiyle ve sonrasında eğitimle mümkün olabilmektedir. Çünkü bu konuda sadece eğitim yeterli gelmeyebilir. Öncelikle bireyler uygulamalarının hatalı olduğunu kabullenmeli ve değişmeye hazır olabilmelidirler. Aksi takdirde eğitim de fayda etmeyecektir. Anne babalar bu konuda hazır olduklarında ancak, çocuk eğitimi ve çocukların ruh âlemine girişleri mümkün olabilmektedir. Bu manada aile eğitimi ve ailenin çocuğa yaklaşım tarzı çok önemlidir. Çünkü çocuk bir yandan oyun yoluyla dış ortamda etkileşim kurarken bir yandan da kendi anne babasını kendine model almaya çalışmaktadır. Bu nedenle çocuğun topluma hazırlanması, yetiştirilmesi öncelikle evde başlamaktadır. Bundan dolayı çocuk yetiştirmede inat, kibir, küçük düşme gibi korkular olamaz. Anne babaların ev içerisinde sergiledikleri tutum ve davranışları çocukların toplum içerisinde ne şekilde hareket etmesi gerektiği konusunda belirleyici rol oynar.^{20 21}

1.3. Çocukları Tanımanın Önemi

Anne babalar için sağlıklı ve topluma yararlı bir birey yetiştirmek çok kolay bir iş değildir. Bunu yapabilmek için anne babalar çok özverili, sabırlı davranmak zorundadırlar. Anne babalar sabırlı ve bilinçli olmanın yanı sıra çocuklarının gelişim evrelerini ve algılama yöntemlerinin ne şekilde olduğunu da önceden tespit etmiş olmalıdırlar. Bunun en kolay yolu ise oyundur. **Oyun çocukları tanıma konusunda iyi bir araçtır.** Anne babalar müdahil olmadan çocuklarıyla oyun arkadaşı sıfatıyla oynayarak çocuklarının dünyasına girebilir ve çocuklarını daha iyi anlama fırsatı

²⁰ Atalay Yörükoğlu, Gençlik Çağı/ Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunları, Özgür Yayınları, İstanbul 1996, s. 301–302.

²¹ Söz konusu bölüm Güneş, Çocuğun Dünyası isimli eserden aynen alınmıştır.

bulabilirler. Bunu sağlayabilmek için oyun esnasında çocuklarla mümkün olabildiğince göz teması kurulmalı ve neşeli bir ortam sağlanmalıdır. Çocuklarla göz teması, ruh birliği ve düşünce paylaşımı sağlandığında çocukla birebir temas kurma imkânı oluşmaktadır. Oyun arkadaşına güvenen bir çocuk daha rahat hareket edecek ve kendisine ait özelliklerin daha rahat açığa çıkmasını sağlayacaktır. Anne babalar bu verilerden hareketle az da olsa çocuklarının algılama biçimini anlayabileceklerdir.

Bunun tespiti çocuklarının bazı davranışlarının ne denli olağan veya ne denli olağan dışı olduğu konusunda kendilerine fikir verecektir. Çünkü çocukların belli başlı özelliklerinin bilinmemesi durumunda (örneğin sinirlenen veya oyuncakları elinden alınan çocukların tepkilerini bağırarak göstermesini gibi) bazı davranışları problem olarak değerlendirebilirler. Ancak belli yaş çocukları için bu durumun normal ve geçici bir davranış olduğu bilinmelidir. Tabii çocuğun bu durumu kullanmasına da izin verilmemelidir. Çünkü bu durumda çocuk her sinirlendiğinde istediğini elde edecek olursa bunu alışkanlık haline getirebilir. Geçici bir durum olmasına rağmen bunun önlemi alınmalıdır. Aksi takdirde çocuk bu davranışını benimseyecek ve bundan sonraki tüm işlerini aynı şekilde yapmaya çalışacaktır. Bu nedenle sinirlenip bir şeyleri yerlere atmasına da müsaade edilmemelidir. Şayet anne baba çocuğun bu davranışına göz yumar ve her isteğini yerine getirirse, çocuk bundan sonraki her istediğini aynı tepkiyi göstererek yerine getirilmesini isteyecektir. Çocuklara bu davranışının çirkin bir hareket olduğu, tekrarlanmaması gerektiği samimi bir dille anlatılmalı ve bu şekilde isteklerinin asla yerine gelemeyeceği de kavratılmalıdır. Çocuk böylelikle, bu şekilde davranmanın kendisine bir yarar getirmeyeceğini anlayacak ve bu davranışını alışkanlık haline getirmeden terk edecektir. Bu davranışın çocukta alışkanlık haline gelmemesini sağlayabilmek için anne babalar, çocuğun huyunu ve vereceği tepkileri çok iyi biliyor olmalıdırlar. Çünkü çocuğu tanımadan onunla ilgili bir değişiklik yapmak oldukça zor bir iştir. Bu süreçte anneye düşen görev oldukça önemlidir. Aslında çocukta oluşan olumsuz bazı davranışlar annenin kurduğu yakın bağ ile engellenebilmektedir. Ancak zaman zaman annenin duygusal oluşu ve bebeklik döneminde kurulan yakın bağdan da kaynaklanan yakınlıktan dolayı yaptırım uygulayamamaktadır. Bebek bu durumun farkında olduğundan annenin sınırlarını olabildiğince esnetebilmektedir. Anne ise aciz ve çaresiz duruma düşmemek için çocuğunun sınırlarını çizmelidir. Ancak

kuralları oturtuyorum gerekçesiyle de anne, çocuğunu sevgisinden, şefkatinden mahrum bırakmamalıdır. Çünkü çocuğun bu dönemde en fazla gereksinim duyduğu şey sevgi ve şefkattir.

Annenin yetmemesi durumunda baba devreye girmelidir. Baba fazla müdahaleci olmadan annenin de otoritesini sarsmadan yardımcı olmalıdır. Çünkü baba, anne gibi bebeğine duygusal yönden bağlı değildir. O anneye göre duygusallıktan uzak sevgi dolu ama daha mantıklı hareket edebilmektedir.²² Bu bakımdan çocuğun çevresinde yer alan kişiler de çocuğun duygusal yönden gelişmesine katkı sağlayabilmektedir.²³

1.4. Anne Baba ve Çocuk

Çocukların sağlıklı iletişim kurabilmeleri, anne babaların kendi aralarında kurdukları sağlıklı ilişki ile yakından alakalıdır. Anne ve babanın birbirleriyle sıkıntılı oldukları dönemlerde çocuklarla da sıkı bir bağ ve ilişki kurulamamaktadır. Çünkü yaşanan gerginlik bir şekilde çocuklara da yansıyabilmektedir. Çocuklar kendi etraflarında gerçekleşen tüm olayları yakinen izler ve takip ederler. Bu açıdan anne baba birbirleriyle ilgili tutumlarına son derece dikkat etmelidirler. Çünkü çocuklar gözlemleyerek anne babalarının kendi yapısına uygun olumlu ya da olumsuz her türlü davranışını taklit edebilmektedirler.²⁴ Bu açıdan çocuklara anne baba olarak örnek olabilmek çok önemlidir. Anne babalar çocuklarının toplumda daha sağlıklı ilişkiler kurabilmeleri için onlara iletişim kurmayı da kendi üzerlerinden öğretmelidirler. Bu bir ön koşuldur. İletişim kurmayı öğretmede diğer önemli koşul ise anne babaların çocuklarıyla kurdukları iletişimidir. Çocuklar bu iletişimi hem önemserler hem de örnek alırlar.²⁵

1.5. Çocuklar İçin Anne Baba Örneği ve Önemi

Çocuk eğitiminde anne babanın rolünün çocuğun psikolojik yapısının oluşumundaki önemi büyüktür. Ailenin çocuk üzerinde sergilediği olumsuz tavır ve

²² Söz konusu bölüm Güneş, Çocuğun Dünyası isimli eserden aynen alınmıştır.

²³ Judith. G. Smetana, The Role Of Parents In Moral Development: A Social Domain Analysis. Journal Of Moral Education 28, 1999 (3) 311–321.

²⁴ Haluk Yavuzer, Çocuk Eğitimi El Kitabı, Remzi Kitapevi, İstanbul 1995, s.101. Eleanor E.Maccoby, Martin, John, A., “Socialization in the Context of the Family: Parent Child Interaction”, (in) Handbook of Child Psychology, John Wiley Sons, New York, Vol. 4, s. 8.

²⁵ Söz konusu bölüm Güneş, Çocuğun Dünyası isimli eserden aynen alınmıştır, s. 20.

tutumlar çocuğun kişilik yapısını, toplum içinde ne şekilde hareket etmesi gerektiğini büyük oranda belirlemektedir. Gerçi insan kendisini sürekli geliştirebilecek yapıya sahiptir. Ancak kişilik gelişiminin büyük oranda çocukluk döneminde şekillendiği de unutulmamalıdır. Bu nedenle aileler 7 yaşına kadar çocuklarına bu bilinçle daha dikkatli davranmalıdırlar. Çünkü çocuklar özellikle 7 yaşına kadar kişilik gelişimlerini kısmen tamamlamaktadırlar. Bu nedenle bu yaşlarda anne babanın çocuğa karşı takındığı tavır ve davranış oldukça önemlidir. Çocuk bir yandan bu yaşlarda toplumda birey olarak yer almaya çalışırken bir yandan da özdeşleşebileceği birini aramaktadır. Bu aşamada anne baba çocuklarına özellikle dikkat etmelidirler. Çünkü çocuk kendisine yakın bulduğu kişileri örnek almaya çalışmaktadır. Bu dönemde anne veya babanın çocuğunun yanında olmaması durumunda çocuk dışarıdan birini örnek almak isteyecektir. Bu durumda kişilik yapısında problem olan biriyle özdeşim sağlaması durumunda çocuğun da kişiliğinde problemler oluşabilecektir. Özellikle bu dönemde anne babaların üzerine düşen önemli görevlerden biri, çocuklarına iyi birer örnek olmalarıdır.²⁶ Çocukların anne babalarını takip etmeleri ve onları kendilerine model olarak seçmeleri büyük oranda anne babanın dengeli ve tutarlı davranışlar sergilemesiyle mümkün olabilmektedir.²⁷

1.6. Ailenin Önemi ve Temel Görevleri

Aile çocukların etkilendiği, şekil aldığı, yetiştiği sağlam bir yapıdır. Çocuklar bu yapının içerisinde duyduklarıyla, gördükleriyle ve yaşadıklarıyla topluma dâhil olmaktadır. Bu bakımdan toplumda, çocukların yönünü tayin edebilmeleri açısından çocuklarına örnek olabilecek ailelere çok ihtiyaç vardır. Anne babalar bu nedenle samimi bir şekilde çocuklarına örnek olmalı ve çocuklarıyla bire bir ilgilenmelidirler. Ailenin sürekliliğini, birlikteliğini ve sağlıklı bir aile yaşantısı sağlayabilmek için çocukların arzu ve isteklerini dikkate almak gerekmektedir.²⁸ Bunun için;

1. Çocuklar üzerinde baskı kurulmadan dengeli bir şekilde yönlendirilmelidirler. Çünkü aşırı baskıcı tutum çocuğun zaman içinde isyan etmesine sebebiyet verebilmektedir.

²⁶Güneş, Çocuğun Dünyası, s.25.

²⁷ Jonatan Freedman L., Sears, D.O. ve Carlsmith, J.M Sosyal Psikoloji, (çev. Ali Dönmez) Ara Yayınları, İstanbul, 1979, s. 165.

²⁸ Saygılı, Babacığım... a.g.e. s.118.

2. Çocuklarına iyi bir gelecek ve topluma faydalı bir birey yetiştirmeye niyetlenen anne babalar öncelikle kendi aralarındaki sevgiyi, saygıyı istihdam etmelidirler. Her ailede tartışma olabilir. Ancak bu tartışma neticesinde eşler arasında saygı yok olmamalıdır. Eşler arasında saygı kalktığında örnek olmaları da imkânsız hale gelecektir. Bu nedenle kendi aralarında kurdukları sevgi ve saygı ağını çocuklarına da yansıtmalıdır.²⁹

3. Çocuklar genelde oyun arkadaşlarına karşı var olan kurallarını çiğneyebilmektedirler. Hatta aynı yanlış tutumu anne babalarına karşı da sergileyebilirler. Bu nedenle çocukların yaptığı yanlışları savunmak, görmezlikten gelmek veya hoşgörüyü karşılamak yanlıştır. Yapılan yanlış karşısında gerçekçi davranmak gereklidir. Kuralın gereği neyse o uygulanmalıdır. Çocuk bu şekilde doğru ve yanlış birbirinden ayırt edebilme yetisi kazanabilmektedir. Aynı şekilde kurallara uyması için aşırı baskı da kurmamak gerekir. Bu da çocuklarda psikolojik sorunlara yol açabilmektedir.

4. Anne baba tarafından oturtulmak istenen herhangi bir davranış varsa kendi tutum ve davranışlarında da tutarlılık olmalıdır.³⁰ Örneğin ortaya çıkabilecek bir sorun karşısında kızan anne babanın, bir başka zaman benzer sorun karşısında tepkisiz kalması çocuğun da tepkisine neden olabilmektedir. Bu nedenle olaylar karşısında farklı tepkiler verilmemelidir.

5. Çocuklar, bazı duyuları gelişmediğinden, olayları büyükler kadar geniş açıdan değerlendiremeyebilirler. Bu nedenle sık sık hata yapabilirler. Anne babalar çocuklarının yaptıkları hataları abartmadan uygun bir biçimde düzeltmeli, rehberlik etmelidirler. Aynı şekilde çocuğun yapmış olduğu güzel davranışlar da onaylanmalı ve ona iltifat edilmelidir.

6. Ceza çocuk eğitiminde var olan bir olgudur. Ancak ceza denince akla şiddet uygulama gelmemelidir. Yapılan yanlışın büyüklüğüne göre TV seyretmeme veya çok sevdiği bir şeyden belli süreliğine mahrum etme gibi cezalar verilebilir. Bu türden cezalar da abartılmamalıdır. Çünkü çocuğa böyle bir cezanın hangi yanlış karşılığında verildiği sorulduğunda, bilmediğini söyleyecektir. Dolayısıyla ceza

²⁹ Özcan Köknel, Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları, Baha Matbaası, İstanbul, 1979, s.49.

³⁰ Freedman, a.g.e.165.

verilmesi durumunda çocuklara bu cezanın neden verildiği açıklanmalıdır. Hatta verilen ceza ile amaçlanan mesaj verilmişse bazı hafifletici nedenler de devreye sokulmalıdır. Bu da anne babanın şefkatini göstermede önemli bir ölçüt olabilir.

7. Anne babalar çocuklarına değer vermeli, konuştuklarında karşılarında bir birey olduğunu unutmamalıdır. Çocuklar konuştuklarında ise yine aynı şekilde onları dinlemelidirler. Yetişkinlerle kurulan ilişkilerde korunan saygı ortamı, çocuklarla da kurulmalı ve korunmalıdır. Sonuçta küçük de olsalar onlar da birer bireydirler.

8. Çocuklarla konuşurken karşınızda sanki yetişkin çok önemli biri varmış gibi göz göze gelerek konuşmak gerekir. Bu nedenle çocuklara asla yukarıdan bakarak bir seviye farkının oluşmasına izin verilmemelidir. Konuşurken mutlaka göz hizası aynı seviyede olacak şekilde oturarak konuşulmalıdır.

9. Çocuklara aileleri için ne kadar değerli oldukları hissettirilmelidir. Hatta özellikle babalar herhangi bir gerekçe olmadan karşılına geçip “sizi çok seviyorum” diyebilmelidir. Anneler zaten bu sevgi sözcüklerini çok kullanmaktadır. Babalar bu konuda biraz da tutucudurlar.³¹

10. Anne babalar çocuklarının psikolojik gelişimlerini yakından takip etmeli ve bu konularda daha önceden bilgi edinmelidirler. Örneğin ergenlik dönemine giren çocuğun sakar olabileceği daha önceden bilinmelidir. Çünkü ergenliğe giren çocuğun bedeni zihninden daha çabuk büyür. Bu nedenle çocuğun zihni, bedenini tam manasıyla kontrol edememektedir. Bu da türlü sakarlıklar yapmasına neden olmaktadır. Bunun bilinmemesi durumunda masada sürekli bir şeyler döken çocuğa sebepsiz yere kızılacaktır. Oysa bilinmesi durumunda bunun normal bir süreç olduğu kabul edilecektir.

11. Yoğun çalışma temposu veya buna bağlı bazı sebeplerden dolayı anne babaların sinirleri oldukça yıpranmaktadır. Bu nedenle günlük hayatta gerçekleşen olumsuzluklar çocuklara ve eve yansıtılmamalıdır. Buna benzer birçok özelliğe dikkat edilmesi durumunda çocuklarla daha sağlıklı ilişkiler kurulabilecek ve neticede topluma sağlıklı, duyarlı bireyler yetiştirmek mümkün olacaktır.

³¹ Köknel, Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları, a.g.e. s.49.

12. Çocukların kaygılarını dikkate almak gerekir. Kaygılar zaman zaman anne babaya basit gelebilir ancak bunları dikkate alarak çözme yoluna gidilmelidir. Aksi takdirde anne babaya göre basit olan bir durum çocukların psikolojisini derinden etkileyebilir.

13. Çocuklar dünyanın en masum canlılarıdır. İçlerinden asla kötülük olmayan, ailenin huzur kaynaklarıdır. Ancak bazen çocuklar yaptıkları davranışlarla anne babayı çileden çıkarabilmektedirler. Bu durumlarda anne baba bazen beddua bazen de beddua yerine geçebilecek keşke çocuk yapmasaydık veya bu kadar çocuk yapmasaydık gibi serzenişlerde bulunabilirler. Bunu duyan çocuk ise kendi varlığının ailesine yük olduğunu düşünerek kendisinin değersiz olduğu fikrine kapılabilir. Bu nedenle bu tür sözcüklerden uzak durulmalı ve her ne olursa olsun çocukların aileleri için çok değerli oldukları söylenmelidir.

14. Ailenin özellikle akşam yemeklerinin birlikte ve tek sofrada yenmesine özen gösterilmelidir. Günümüz keşmekeş hayatında en azından aileyi bu saatte bir araya getirmek gerekir. Yemekler genelde iyi muhabbet ortamlarıdır. Gün içerisinde yaşananlar masa başında konuşulabilir ve herkesin herkesten bir şekilde haberi olur. Anne babaya burada önemli işler düşmektedir. Çünkü aile, çocuklar büyüdükçe küçülecektir. Yani çocukların yaşları ilerledikçe ailecek yapılabilecek etkinlikler azalacaktır. Bu nedenle çocuklar büyümeden aile ile birlikte olmayı ve birlikteliklerini artıracak faaliyetlerde bulunmalarını alışkanlık haline getirilmelidirler. Yemek sonrasında hem aileyi bir arada tutabilmek hem de TV'nin zararlı yönünden kaçınabilmek için³² herkesin zevkle seyredebileceği seçilmiş CD DVD izlenebilir. Böylelikle aile hem eğlenmiş hem de birlikte vakit geçirmiş olacaktır.

15. Buzdolabına veya çocukların odalarına çocuklarla ilgili yazılar veya grafikler asılabilir. Örneğin çocukların boy grafikleri tutulabilir. Boy grafiğinin buzdolabına tutturulması çocuklarda anne babalarının kendilerini ne kadar yakından takip ettiklerini ve önemsediklerini gösterecektir.

³² Mustafa Ruhi Şirin, Kuşatılmış Çocukluğun Öyküsü, İz Yayıncılık, İstanbul 1999, s.40–45. Daha Geniş Bilgi için Bkz. Emir Turan, Ekranaltı Çocukları, İrfan Yayınevi, İstanbul, 1996.

16. Anne babalar genelde çocuklarının kendi öz bakımlarını ve evdeki diğer görevlerini yapmadıkları hususunda şikâyetle bulunurlar. Oysa buzdolabına renkli kâğıda tek tek yapmaları gereken görevlerin yazılması çocukların görevlerini yerine getirmeleri konusunda rehberlik edebilir. Okuma yazma bilmeyen çocuklar için ise yapılacak işler tablo içerisine resmedilerek verilebilir. Çocuk her kalktığında görevlerini tek tek yaparak ve yaptıklarını da işaretleyerek görevlerini yerine getirebilir. Bu tablo dahi çocukların belli süre evin düzenine göre hareket etmelerini sağlayabilir. Netice itibarıyla de çocuklar yine anne babaları tarafından yakından takip edildikleri hissine varabilirler.

17. Anne babaların çalışma ofislerine çocuklarının resimlerini asmaları yine çocukları çok mutlu edebilir. Hatta evde ve çocukların odasına aile resminin asılması yoluyla ailenin ne kadar önemli olduğu çocuklara hissettirilebilir.

18. Zaman zaman aileler topluca yürüyüşlere çıkmalıdır. Bu yürüyüş esnasında çocukların ellerinden tutulması çok değerlidir. Hatta daha da önemlisi çocukların yanında anne ve babanın birbirlerinin elini tutarak yürümesi çocukları daha da fazla etkileyebilecektir. Bu davranış çocuklara kendilerinin daha güvende oldukları hissini verecektir.

19. Mümkün olabildikçe hafta sonları eve iş getirilmemeli ve aile birlikte vakit geçirmelidir. Piknikler bunun için iyi birer fırsattır. Aile bireyleri piknikte hem iş bölümü hem de birlikte iş yapmanın zevkine varacaklardır. Hatta mümkünse kamplara gitmeye çalışılmalıdır. Kamplarda yaşanan olaylar aile yapısını daha da güçlü kılacaktır.³³

20. Çocuklar belli yaşa geldiklerinde bazı işleri kendilerinin de yapabileceklerini göstermek isterler.³⁴ Bunu da bazı davranışlarıyla belli ederler. Anne baba bu konuda fazla korumacı bir tutuma girmeden çocuklarına fırsat vermelidirler. Çocukların yaptıkları işi yapabildikleri yere kadar takip etmeli ve baskı, strese neden olmadan uzaktan rehberlik etmelidirler. Anne veya babadan yardım istenmedikçe yardıma koşulmamalıdır. Yardım istendiğinde ise işi tümten yapmak yerine çocuğa yardım ederek işi kendisinin yapması sağlanmalıdır.

³³ Ahmet Maraşlı, Eğitimde ve Hayatta Çocuğumu Nasıl Yönlendirebilirim? Nesil Yayıncılık, 17. Baskı, İstanbul 2010, s.157.

³⁴ Özcan Köknel, Kaygıdan Mutluluğa, Kişilik, Altın Kitapçılık, İstanbul 1982, s. 62–63.

21. Anne babalar çocuklarına ait küçülmüş ya da çocuklarının çok değer verdiği oyuncaklardan birkaç tanesini (biberon, patik, çorap vb. gibi eşyalarını) kutulara kaldırarak zaman zaman ortaya çıkarabilirler. Bu basit iş anne babaya çocuklarıyla geçmişe bir yolculuk imkânı sağlar ve aileyi bir birine daha da yaklaştırabilir. Ayrıca çocuklar için büyük öneme sahip eşyalar kutulara kaldırılır ve çocuklar yetiştiklerinde veya evlendiklerinde hediye olarak verilmesi durumunda çocuklara iyi bir nostalji yaşatılabilecektir. Çocuklar bu şekilde eşyalarına ve dolayısıyla kendilerine ne kadar değer verildiğini anlayacaklardır. Çünkü çocukların sevdikleri eşyalar, kendilerine değerli ve kendileri için önemlidir. Bu nedenle herkesin de özel eşyalarına saygılı olmalarını beklemektedirler. Çocukların küçülen veya oynamadıkları oyuncakları onlardan habersiz birilerine hediye etmek çocukları kırabilir. Bu yapılacaksa da çocuklardan izin alınmalı, izin alınamaması durumunda ise gizlice vermekten de kaçınılmalıdır. Aksi takdirde çocuklar anne babalarının kendilerine ait eşyaların kendilerinden habersiz bir şekilde verildiğini düşünerek anne babasına güvenmeyeceklerdir. Kaybedilen eşyalardan dahi anne baba sorumlu tutulacaktır. Bu da aile bağlarının gevşemesine neden olabilecektir.

22. Evlerde aile meclisi kurulmalı ve haftanın bir günü bu meclis için ayrılmalıdır. Toplanan aile meclisinde hafta içinde yaşanan olumlu veya olumsuz olaylar konuşulabilir. Toplantıdan maksat hem ailenin bir araya gelmesini sağlamak ve bu esnada çocukların da fikirlerini sorarak onların da ailenin bir parçası olduğunu anımsatmaktır.

23. Her bireyin kendince bir yeteneği ve ortaya çıkmasını beklediği bir özelliği vardır. Çoğu zaman insanlar fırsat bulamadıklarından yeteneklerini keşfedememektedirler. Keşfedilemeyen bu yetenekler zaman içinde körelebilmektedir. Bu nedenle anne babalar çocuklarında var olan yetenekleri keşfetmeye çalışmalıdırlar. Bunun için çocukları yönlendirerek değil, izleyerek yeteneklerinin hangi alanda olduklarını anlamaya çalışmalı ve ilgi alanlarına göre kanalize etmelidirler. Bu amaçla çocuklarda var olan yetenekler aile tarafından tespit edilmeli ve bu yetenekleri geliştirecek adımlar atılmalıdır. Aileler bu adımlar atılırken çocuklarını kalkamayacakları yüklerin altına da sokmamalıdırlar.

24. Her insanın tercihi olabileceği gibi çocukların da tercihleri olabilir. En basit işlerde çocuklarla ilgili konularda dahi çocukların fikirleri önemsenmeden aile büyükleri kararlarını verebilmektedirler. Çocuklara kendilerinin de aile için değerli bir birey olduğunu vurgulayabilmek için zaman zaman fikirlerine başvurulmalıdır.

25. Anne babadan çocuklara iyi bir arkadaş olmaz. Ama oyun arkadaşı olabilir. Çünkü arkadaş demek eşitlik demektir. Oysa çocuk ile anne baba asla eşit seviyede olamazlar. Çünkü anne baba bir yandan oyun arkadaşıyken bir yandan da kural koyucudur. Bu nedenle anne ve babalardan arkadaş yerine iyi bir oyun arkadaşı olabilir. Anne babalar disiplin veren olduklarından dolayı çocuklarıyla belli bir mesafeyi korumak zorundadırlar. Tabii bu mesafe çocuklara uzak durmak değildir. Tam tersine anne babalar çocuklarıyla mümkün olabildiğince yakın olmalıdırlar. Fiziksel temasa önem vermelidirler. Genelde babalar çocuklarıyla fiziksel temastan uzak durmaktadırlar. Babalar çocuklarını çok sevse de fazla sarılmaz ve belli mesafede dururlar. Oysa babalar da çocuklarını kucaklamalı, çocuklarını sevdiğini söylemeli, öpmeli ve belli şeyleri paylaşmalıdır.³⁵ Çünkü anne babalar çocuklarını sevdiklerini her halleriyle belli etmeye çalışmalıdırlar. Bunu göstermenin en kolay yolu ise söylemek ve çocuklarını samimi bir şekilde kucaklamaktan geçmektedir.

26. Çocuklara karşı her konuda dürüst olunmalıdır. Hatta söylenecek şey anne babanın aleyhine dahi olsa dürüst bir şekilde dile getirilmelidir.

27. Çocuklar anne babalarını belli yaşa geldiklerinde artık hal ve hareketleriyle değil, kullandıkları bazı sözcüklerle daha fazla üzebilmektedirler. Bunu engelleyebilmek için anne babalar çocuklarının karşısına geçerek hangi konulardan alınabilecekleri hususunda çocuklarıyla konuşmalıdırlar. Bu türden duygular paylaşıldıkça çocuklarda konuya olan hassasiyet de artar. Çocuklar da bu bilinçle yetişir ve anne babalarının hassas oldukları konulara biraz daha dikkat ederler.

Aile birlikteliğinin, bütünlüğünün daha sağlıklı oluşmasına destek olabilecek bilgiler aslında basit ve yüzeysel önerilerden ibarettir. Bunlar elbette yetersizdir. Sadece bunlara bağlı olarak aileyi bir arada tutmak mümkün olmayabilir. Ancak bu bir yoldur ve her aile tarafından kendi aile yapısına göre geliştirilebilir. Burada aslında anlatılmak istenen çocukların sağlıklı yetişebilmeleri için ailenin bir arada

³⁵ Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Duygusal Gelişim, a.g.e. s.10. Saygılı, Babacığım... a.g.e. s.118.

zaman geçirmesi ve bu zeminde sorunların çözülmesi gerektiğidir. Ancak ailenin mutlaka bir nedene bağlı olarak birlikte olması gerekmemektedir. Birlikteliğin nedeni olmaz. Aile dediğimiz zaten bir arada olmalıdır. Ancak günümüz koşullarında artık maalesef aile de yalnızlaşabilmektedir. İmkânlar artıkça yabancılik da artmaktadır. Aileler her çocuğun kendi odasının olmasını isterken çocuklarıyla yabancılaştığının farkında değildir. Çünkü tek oda aynı zamanda çocukların yalnız zaman geçirmesini de beraberinde getirmektedir. Artık aileyi bir araya getirebilmek için ciddi bir uğraş gerekmektedir. Bunun için yemekler aslında iyi birer fırsattır.³⁶ Aile yemek saatinde bir araya gelmeli ve yemek saatinden sonra da masa başında muhabbete devam edilmelidir. Aile iyi bir etkileşim alanı olduğundan çocukların mutlaka ailesiyle zaman geçirmesi sağlanmalıdır. Bunun için aile bireyleri gayret göstermeli ve çaba harcamalıdır.³⁷

1.7. Anne Babaya Düşen Önemli Görevler

Günümüz koşullarında ve yaşantımızın hızlı gelişmesi sürecinde anne babalara düşen görev oldukça artmıştır. Çocukları saran çevre veya yaşadıkları ortam çocukları çok kolay yoldan çıkarabilmektedir. Bu nedenle her anne baba çocuklarını dikkatli bir şekilde kontrol ve takip etmelidir. Takipten maksat ne yaptığı ve kimlerle vakit geçirdiğidir. Yoksa çocukların arkalarına düşülerek adım adım peşlerinden gitmek kast edilmemiştir. Çocuklar belli yaşlara gelseler dahi ara ara ailelerinin tavsiye ve görüşlerine ihtiyaç duyabilirler. Bu durumlarda anne baba çocuklarına yakın olmalıdırlar. Çocuklar zaman zaman elbette yanlış yapacaklardır. Anne babaların görevleri ise usanmadan, bıkmadan çocuklarının tekrar yollarını bulmalarını sağlamaktır. Bunu yaparken de anne babalar çocuklarına her zaman ve her koşulda yanlarında oldukları hissini vermelidirler. Bu da onlarla sıkı ilişki kurmakla mümkündür. Bunun da yolu çocukları sorgulamadan, sık sık konuşmadan geçmektedir. Anne babalar konuşmalarının arasında çocuklara onların kendileri için ne kadar değerli olduklarını ve kendilerini ne kadar çok sevdiklerini söylemelidirler. Bu şekilde davranan anne babalar çocuklarını koşulsuz ve karşılıksız sevdiklerini göstermiş olacaklardır. Ancak anne babalar çocuklarına sağladıkları bu koşulsuz güvenin yanı sıra toplumda disiplinli hareket etmelerini de sağlamakla mükelleftirler.

³⁶ Söz konusu bölüm Güneş, Çocuğun Dünyası isimli eserden aynen alınmıştır, s. 35.

³⁷ Saygılı, Babacığım... a.g.e. s.92.

Çünkü disiplin anlayışı çocuklar için sevgi kadar önemli ve değerlidir. Bunun için ise anne babalar çocuklarının toplumda sağlıklı bir şekilde yer almalarını sağlayabilmek için üzerlerine düşen görevleri de yerlerine getirmek zorundadırlar. Anne babaya düşen görevleri şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Anne babalar çocuklarının diğer kişi ve düşüncelere saygılı olmalarını sağlayabilmek için onlara güler yüz, sevgi ve şefkatle yaklaşmalıdırlar.
2. Çocuklarına asla şiddet uygulamamalıdırlar.³⁸
3. Anne babalar çocuklarını tanımaya, anlamaya çalışılmalı ve onun hislerini dikkate alarak ona göre davranmaya çalışılmalıdırlar.
4. Çocuklar anne veya babasıyla korkutulmamalıdır. Çocuk bu şekilde aileden birinden korkacak olursa aile bütünlüğü bozulabilir.
5. Çocukların sevinçlerine ve üzüntülerine ortak olmaya çalışılmalıdır.
6. Çocukların sordukları soruları ilgi ile dinleyip ve göz teması kurarak cevap vermek gerekir. Çocukların sordukları soruları geçiştirmemek gerekir.
7. Verilen sözler mutlaka yerine getirilmelidir. Yerine getirilemeyen sözler gerekçeleri ile birlikte çocuklara açıklanmalı ve çocuktan bu nedenle af dilenmelidir. Çocuklar engin hoşgörülerıyla anne babalarını kolaylıkla affedebileceklerdir. Ancak bu duruma düşmemek için de yerine getirilebilecek sözler verilmelidir. Yerine getirilemeyecek sözlerin sık sık verilmesi ve neticesinde tutulmaması çocuklarda anne babaya karşı güvensizlik duygusunun oluşmasına neden olabilmektedir.
8. Anne babalar çocuklarının önünde tartışmamalıdırlar. Aile bireyleri arasında çıkan tartışma çocukların bir taraf olmasına neden olabilir. Bu tutum ise ya anneden ya da babadan nefrete dönüşebilir. Bu nedenle aile arasında kırıncı sözlere ve bu yönde davranışlara dikkat edilmelidir.
9. Çocuklar yanlış yapsalar dahi eleştirilmeden doğru sözcükler kullanılarak hoşgörü içerisinde yapılan davranışın yanlış olduğu anlatılmalıdır. Yoksa yapmış olduğu her davranışı eleştirmek çocuğun kendine olan güvenini de sarsabilir.

³⁸ Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Duygusal Gelişim, s.12.

10. Anne babalar zaman zaman evde çıkan kardeş kavgasına müdahale etmelidirler. Çocukların kendi aralarında meselelerini halletmeleri beklenmemelidir. Böyle olması durumunda güçlü olan her zaman haklı olabilecektir. Bu durumda güçsüz olan suçsuz da olsa dayak yediği için benliği kırılacaktır. Buna sebebiyet vermemek için anne babalar araya girerek kavga sebebini bulmaya ve olabildiğince suçluyu tespit etmeye çalışmalıdırlar. Yoksa işin kolayına kaçarak her ikisine de ceza vermek olayı bitirmez, aksine kardeşler arasında hiddeti daha da artıracaktır.

11. Çocukları bir başkasıyla kıyaslamamak gerekir. Bu duyguyu yaşayan hem bahsi geçene nefret duyar hem de ona karşı kıskançlığı artabilir.

12. Çocukların makul ve mantıklı istekleri yerine getirilmeye çalışılmalıdır. Ancak alış veriş mağazalarında istediğini elde edebilmek maksadıyla yerlere yatan veya ortalığı birbirine katan çocuklara da kesin bir dille bu şekilde istediğini elde edemeyeceği anlatılmalıdır. Çoğu anne baba ayıp olmasın diye çocuklarına bu durumda istediklerini almakta ve daha sonrasında evlerinde kızmaktadırlar. Anne babalar bunu yapmak yerine daha doğru olan reddetme mekanizmasını devreye sokmalıdırlar. Çünkü çocuğa bir şeyi almamak ayıp değil bu davranışına dur dememek ayıptır.

13. Çocukların yalan söylememeleri için anne babalar da yalan söylememelidirler. Çocuklara yalan söylemenin çok kötü bir davranış olduğu anlatılırken doğru davranışın da ne kadar değerli olduğu anlatılmalıdır.

14. Çocuklar sportif faaliyetlere yönlendirilmelidirler. Çocuklar bu şekilde hem fazla enerjilerini atacak hem de farklı bir disiplin öğreneceklerdir. Spora sadece bedensel faaliyet olarak bakılmamalıdır. Çünkü her sporun kendisine göre bir felsefesi ve uyulması gereken kuralları vardır.

15. Çocukları düzene alıştırmak gerekir. Çocukların odalarını, yataklarını, oyuncaklarını, kıyafetlerini vb. eşyalarını toplamaları hususunda yaptırım uygulanmalıdır. Çocuklar yapmadıkları veya düzeni bozan davranışları karşılığında çok sevdikleri bir faaliyetten mahrum bırakılabilirler. Bu şekilde yetişmeyen çocuklar ileriki yıllarında çok sıkıntı çekebilmektedirler. Bu nedenle çocuklar küçükken tedbir almak gerekmektedir.

16. Çocuklara yardımlaşmanın, paylaşmanın faydalarından bahsedilmelidir. Para elbette yaşantımız için önemlidir. Ancak çocuklara paranın amaç değil araç olduğu kavratılmalıdır. Ancak para paylaşımı ile oyuncak paylaşımı bağdaştırılmamalıdır. Çünkü çocuklar için oyuncakları paradan çok daha değerlidir. Bunun için çocuklara paylaşmayı öğretirken oyuncaklarını paylaşmadıkları için eleştirmemek gerekir. Çocukların sahiplendikleri eşyaları başkalarına vermek istememeleri çok doğal bir davranıştır. Oyuncak vb. eşyaları paylaşmayı çocuk ancak belli yaş ve üzerinde öğrenebilmektedir. Bunun için çocuklara baskı yapmamak gerekir.

Çocuk eğitiminde örnek olabilmek çok önemlidir.³⁹ Bu davranış biçimini aile çocuklarına kazandırmalıdır. Örnek kabul edilerek çocukların kendilerini takip etmesini sağlamak anne babaya düşen önemli görevlerden biridir. Anne babaya düşen diğer bir sorumluluk ise çocuklarını toplum kurallarına göre disipline etmeleridir. Ancak günümüz koşullarında maalesef anne babalar gereken zamanı çocuklarına ayıramamaktadırlar.⁴⁰ Çünkü yaşadığımız dönem anne babaların tüm zamanlarını ellerinden alabilmektedir. Çocuklar bu bakımdan çok şanssızdırlar. Stresli ve çok hareketli yaşam sürdüren anne babalar bu nedenle çocuklarına zamanında sevgi, şefkat ve disiplin sunamamaktadırlar. Ancak iş işten geçmeden ve ileride daha fazla üzülmemek için çocuklar zamanında sevilmeli, ellerinden tutulmalı, içten ve samimi bir şekilde sarılmalıdırlar. Anne babalar bu şekilde çocuklara hem sözel hem de fiziksel olarak onları ne kadar çok sevdiklerini belli etmiş olacaklardır. Aile bunu kesinlikle ihmal etmemeli ve bunları zamanında yapmalıdır. Çocuklar büyüdükten sonra birden bire onlara sarılmak çocuklara çok yapmacık gelecektir. Bu nedenle çocukların sevgiye ihtiyaç duydukları bir dönemde sevmek, saymak ve ruhlarına hitap etmek gerekir.⁴¹

2. Çocuk Edebiyatı

Türkiye’de ne yazık ki çocuk edebiyatı gerektiği hak ettiği noktada değildir. Söz konusu alan ihmal edilmiş ve yeni yeni önemi algılanamaya başlamıştır. Bunun da başlıca nedeni çocukların kabiliyetleri çok erken yaşlarda başlamasına rağmen

³⁹ Çiftçi, a.g.e. s.19–21.

⁴⁰ Haluk Yavuzer, Ana Baba ve Çocuk, 5. Baskı, Remzi Kitapevi, İstanbul 1992.

⁴¹ Güneş, Söz konusu bölüm “Çocuğun Dünyası” isimli kitaptan değiştirilmeden aynen alınmıştır, s. 41.

çocukların algısının kendiliğinden ortaya çıkmasını beklemekten kaynaklanmaktadır. Oysa edebiyatla buluşan veya kendi yaş gurubuna uygun kitapları okuyan bir çocuk kendi becerisini kısa sürede keşfedecek ve algısı da o derece gelişecektir.

Sever’ e göre “çocuk edebiyatı, çocuk ve edebiyat gibi tek bir cümleyle tanımlanması zor iki sözcüğün bir araya gelmesiyle oluşan ve hemen ilk anda, çocuklar için üretilmiş eserleri akla getiren bir kavramdır. Kapsamlı bir tanımla çocuk edebiyatı, “erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır.”⁴²

Çocuklara yönelik yayınlar, Tanzimat’tan sonra giderek artmış, Cumhuriyet’in ilanından sonra ise bu artış devam etmiştir. Ancak Tanzimat ve Cumhuriyet dönemleri arasında çocuk edebiyatına verilen önem değişmiştir. Cumhuriyet’ten önce sadece çocuklar için yayın yapmanın önemi üzerinde yoğunlaşmış, Cumhuriyet’ten sonra ise “çocuk edebiyatı” kavramı üzerinde durulmaya, akademik anlamda çocuk edebiyatının eğitim boyutu üzerinde araştırmalar yapılmaya ve bu bağlamda birtakım teorik ve akademik kitaplar yazılmaya başlanmıştır.⁴³ “Dünyadaki çocuk edebiyatın gelişimiyle yakından ilgilidir. Tanzimat dönemi Türk çocuk edebiyatının da başlangıcı sayılabilir (1839). Tanzimat’tan önce sözlü edebiyat türü hâkimdi. Bunlardan masal, bilmece, tekerleme, deyimler, atasözleri, Nasreddin Hoca fıkraları daha çok evlerde, Karagöz ve Meddah biçimleri de kamusal alanlarda çocukların eğitim ve eğlencesine sunulurdu. Tanzimat döneminde Kayserili Dr. Rüştü’nün 1859 yılında yazmış olduğu “Nuhbetül Etfal” isimli Arapça alfabe kitabının arkasında çocukları eğlendirmek amacıyla yazılmış olan çocuk hikâyeleri, fabl çevirileri, kısa hayvan öyküleri vardı. 1869 yılında Mümeyyiz adlı derginin her sayısı ayrı renk kâğıt üzerine basılmıştır. Bu dergide çocuklar için bilmece ve dizi romanlar mevcuttu. Ahmet Mithat’ın “Hacei Evvel” ve “Kıssadan Hisse” isimli kitaplarını bazıları ilk çocuk kitapları sayarlar (1871). Bu kitaplar çocukları eğlendirmek amacıyla yazılmıştır. 1883’de

⁴² Sever, S. Çocuk ve Edebiyat, Kök Yayıncılık, Ankara, 2004, s.9.

⁴³ Çıkla, S. Tanzimat’tan Günümüze Çocuk Edebiyatı ve Bazı Öneriler, Hece Dergisi. 104105 (9), Ankara 2005, s. 89107.

Çaylak Tevfik Nasreddin Hoca fıkralarını toplamıştır. Ne var ki o dönemde yazılı çocuk edebiyatı olarak fazla bir şey yoktu. Sair Nebi'nin "Hayriyye" ve Sümbülzade Vehbi'nin "Lütfiyye" isimli eserleri tamamıyla didaktik biçimde ve şiir şeklindeydiler. Bu eserler büyüklere göre olduğu için çocuk edebiyatına girmemişlerdir. Türkiye'nin ilk çocuk kitapları Tanzimat dönemi yazarlarından Şinasi, Recaizade Ekrem ve Ahmet Mithat tarafından Fransızcadan çevrilen kısa şiirler ve hayvan hikâyeleridir. Ziya Paşa, J.J.Rousseau'nu "Emile" isimli eserini çocuklar için tercüme etmiştir. Bu arada Recaizade Ekrem ve Muallim Naci sırasıyla "Tefekkür" ve "Ömer'in Çocukluğu" isimli özgün eserleri çocuklar için yayınlamışlardır. Yusuf Kamil Paşa Fenelon'dan yaptığı çevirileri "Tercümei Telemak" (1862) isimli eserinde yayınlarken, Vakanuvis Lütfü Daniel Defoe'nun "Robinson Crusoe" isimli eserini, Mahmut Nedim Jonathan Swift'in "*Gulliver'in Gezileri*" adlı kitapları ve Mehmet Emin de Jules Verne'in "Merkezi Arza Seyahat" ve "Balonda Beş Hafta Seyahat" adlı romanlarını çevirmiştir."⁴⁴

2.1. Çocuk Edebiyatı Neden Önemlidir

Çocuk Edebiyatı çocuk eğitimi açısından son derece önemlidir. Zira çocukların gelişim aşamalarında okudukları eserler toplumu ileride idare edecek çocukları şekil vermektedir.

1. Çocuğu ruhsal ve zihinsel yönden geleceğe hazırlamalıdır. İçinde yaşadığı toplumun ortak değerlerine saygılı ve onları gözeten; inançlı ama bilimsel düşünce sistemlerine açık; kendi ne ve mensubu bulunduğu topluma yabancılaşmadan tüm insanlığın hizmetine hazır; sevgiyi, saygıyı ve adaleti baş tacı eden, özgüveni tam bir kimlikte yetiştirilmesine hizmet etmelidir.

2. Çocuk, genellikle hayali, abartılı, gerçeküstü bir dünyadan hoşlanır. Ancak bunları somutlaştırırsanız anlar ve zevk alır. Bu yüzden anlatıcı; hayalin içinde hayatın bir gerçeğini, abartılı duygu hallerinin içinde barışçı, mütevazı, uzlaşmacı ve iyiliksever tutumu, gerçeküstü olayların kıvrımları arasında, gerçek hayat sahneleri karşısında uyanık ve dirençli kalmanın bilincini, erdemini öne çıkarmalıdır.⁴⁵

⁴⁴ <http://www.cokbilgi.com/tag/cocukedebiyatininonemi/>. Erişim: 15.12.2012. 12.00.

⁴⁵ <http://www.cokbilgi.com/tag/cocukedebiyatininonemi/>. Erişim: 15.12.2012. 12.00.

2.2. Çocuk Edebiyatının Çocuklara Katkısı

1. Edebiyat hoş vakit geçirtici, eğlendirici bir şeydir. Hoş vakit geçirtmeyi eğitimin başlıca amaçlarından biri olarak düşünmekten çekinilmemelidir. Elbette radyonun, resimli dergilerin, sinemanın ve televizyonun yanında okumaya da bir yer ayrılması gerekir. Eğer çocuklar okulda okumayı sevmeyi, okumaktan sadece okumak için zevk almayı öğrenmezler ise hoşça vakit geçirten bir unsurdan yoksun kalırlar. Bu bakımdan, edebiyatı, bir hoş vakit geçirme aracı olarak öğretim programına alınacak değerli unsurlardan biri biçiminde pekâlâ düşünebiliriz.

2. Edebiyat ruha canlılık verir, yaşama gücünü artırır. Edebiyat kimi zaman bizi, hayatın çok ciddi ve üzücü durumlarından uzaklaştırır, götürür. Güzel bir düzyazı veya şiir okumanın kazandırdığı yaşantılarla bir insan kısa zamanda bugünkü tasalarından kurtulma olanağı bulur ve sonra da bu tasarıların karşısına daha güçlü, daha dinlenmiş halde çıkmanın yollarını öğrenir. Çocuklara okulda bu gibi yaşantılar edinmek için birtakım olanaklar verilmediği sürece onlar ruhun canlanıp güçlenmesinde edebiyatın bu şaşırtıcı, olağanüstü değerini hiç bir vakit öğrenemeyeceklerdir.

3. Edebiyat yaşamı tanımaya yardım eder. Çocuklar yaşamı ve yaşama yollarını öğrenmek için edebi eserlere gereksinim duyarlar. Başka bir kimsenin yaşamını ilgilendiren durumları öğrenmek için edebiyat aracılığıyla elde edilen pek ilginç yaşantıları televizyon, radyo vb. hiçbir araç kazandıramaz. Kimi durumlarda kişisel yaşantılardan daha iyisi yoktur; ama bazı yaşantılar vardır ki bunlar türlü edebiyat eserlerini okunmasıyla birer rastlantı sonucu kazanılır. Kısaca, çocuklar yaşamı tanımak için edebiyata gereksinim duyarlar.

4. Edebiyat bir rehberlik kaynağıdır. Edebiyat bir kimsenin kendini tanıyarak davranışlarını değiştirmeye yarayacak olanaklar hazırladığı için bir rehberlik kaynağı olarak da hizmet edebilir. Şüphesiz, bütün edebiyat eserleri böyle bir hizmeti görmez ve bu hizmet de her zaman klasik ölçüler içinde yerine getirilemez. Fakat her birimizin yaşamında gereksinim duyduğumuz vakit bize kendimizi anlamak konusunda yardımcı olan en az bir kitap bulunmuştur.

5. Edebiyat yaratıcı etkinlikleri özendirir. Çocuklar, başka alanlardaki yaratıcı etkinliklere geçmek için bir sıçrama tahtası olarak edebiyata gereksinim duyarlar.

Başka sanatlarla ilişkileri bulunan zengin bir programın eşliğinde yaratıcılığa yönelten okuma etkinlikleri sayesinde bir sanat, başka bir sanatı desteklemiş, beslemiş olur. Okuma, çocuğu resim çizmeye ve dramatik sanat alanlarında ritmik yorumlamalar yapmaya özendirir. Çocuklar okuma ve dramatik sanat alanlarında ne kadar zengin yaşantılar edinirlerse yaşamın öteki yaratıcı alanlarında da o kadar zengin bir kişiliğe sahip olurlar.

6. Edebiyat güzel bir dil demektir. Çocuklar kendi dillerini geliştirmek için edebiyat eserlerine gereksinim duyarlar. Edebiyat güzel bir dildir ve içimizde, çocukların anadillerinin güzelliğini en iyi biçimde öğrenmelerini istemeyecek kimse var mıdır?”⁴⁶

2.3. Çocuk Edebiyatının Genel Hedefleri

1. Çocukların ruhsal ihtiyaçlarını karşılamak, boşanma, güven, sevgi, sevilme, sevmeye, öğrenme, bir gruba ait olma, oyun, değişiklik ve estetiklik gibi ruhsal ihtiyaçları karşılamak.

2. Çocukların değişik yaşlarda ilgi duydukları konuları göz önüne almak.

3. Çocukların alıcı ve ifade edici dil gelişimlerine katkıda bulunmak.

4. Çocuğun algı gelişimini desteklemek (görsel, işitsel, dokunsal algı).

5. Sosyal ve duygusal gelişimlerini desteklemek.

6. Çocuğun zihinsel gelişimini katkıda bulunurken kavram gelişimini desteklemek.

7. Çocuğa ilk kitap sevgisini aşılama.

8. Çocuğa ilk edebi ve estetik değerleri vermek.

9. Çocukların gelişmekte olan iç ve dış dünyalarına katkıda bulunmak.

10. Çocukları yaşam gerçeklerine hazırlamak.

11. Çocukların yaratıcı güçlerini, harekete geçirmek.

12. Dinleme yeteneğini geliştirmek.

⁴⁶ Çocukların edebiyata neden gereksinim duyduğunu ifade eden bilgiler künyesi belirtilen kaynaktan aynen alınmıştır. <http://www.bilgicik.com/yazi/cocukenedebiyatinedircocukenedebiyati/> Erişim: 15.12.2012. 12.00.

13. Eleştiri yeteneğini geliştirmek.
14. Kitabın eğlence ve bilgi kaynağı olduğunu öğretebilmek.
15. İyi çocuk kitabı kavramını verilen uygun örneklerle kazandırmak.
16. Çocuk kitaplarının türlerini tanıtmak.
17. Çocuklara uygun fiziksel özelliklerde kitaplar sunmak.
18. Hikâye ve masalları, kitap, renkli resimler, kukla, gölge oyunu, pandomim, çubuk figürler sembolleri gibi yöntemlerle anlatabilmek.
19. Çocuklara uygulanan eğitim programlarını destekleyici özelliklere sahip kitaplar verebilmek.⁴⁷

2.4. Çocuk Edebiyatının Çocuğa Kazandırdıkları

1. Basit eğlence anlayışı kavrar.
2. Mevcut durumlardan kaçmamayı öğrenir.
3. Hayal gücünü harekete geçirir.
4. Kendilerini anlamalarını sağlar.
5. Diğerlerini anlamalarını sağlar.
6. Dilinin doğasını anlamalarını sağlar.
7. Diğer zamanları ve yerleri öğrenir.
8. Bilgiyi araştırma yöntemini öğrenir.⁴⁸

2.5. Çocuk Edebiyatı Hakkındaki Yanlış Düşünceler

1. Çocukluk döneminin insan yaşamında kısa bir yer tuttuğu bu nedenle de çocukluk tecrübelerinin önemsiz olduğu düşünülmüştür. Oysa bugün çeşitli etki ve biçimlendirmelere en yatkın olan bu devrenin kısılalığından ötürü kötü eserlerle kaydedilmemesi gereken bir dönem olduğu bilinmektedir.

⁴⁷<http://www.webhatti.com/edebiyatturkce/738707okuloncesidonemcocukedebiyatiningenelhedefleri.html>. Erişim: 12.11.2012. 09.30.

⁴⁸<http://www.webhatti.com/edebiyatturkce/738707okuloncesidonemcocukedebiyatiningenelhedefleri.html>. Erişim: 12.11.2012. 09.30.

2. Bazı yetişkinler çocuk kitabını yetişkinlere hitap eden temanın basit biçimde ele alınmış baskısı olması gerektiğine inanırlar. Bu görüş çocuğu kendine özgü dünyası olan bir varlıktan çok minik bir yetişkin olarak kabul eder.

3. Çocuk edebiyatının yetişkin edebiyatından farklı olduğu düşünülmektedir. Onlara göre kitabın edebi yanından çok ahlaki ve eğitici yönü önemlidir. Hâlbuki çocuk edebiyatı diğer edebiyat türlerinden ayrılamaz. Aynı değer yargılarından geçer. İyi bir çocuk kitabının sadece eğitici ve ahlaki değerler vermesi yeterli değildir. Edebi temelleri oluşturması da beklenir.⁴⁹

2.6. Almanya’da Çocuk Edebiyatı

Çocuk edebiyatının gerekliliği ne yazık ki günümüzde hala tartışılmaktadır. Bu nedenle okullarımızda kendisine sağlam bir zemin henüz bulamamıştır. Ancak çocuk edebiyatı 1970’li yıllardan sonra özellikle Almanya’da oldukça büyük gelişmeler geçirmiştir. Günümüz itibariyle Müfredatlarında dahi “Çocuk ve Gençlik Edebiyatı” dersi yer almaktadır. Tabii ki söz konusu gelişme dünden bugüne olmadığı aşikârdır. Zamanında çocuk edebiyatının gereksiz olduğu hususunda karşı çıkmıştır. “19. yüzyılın ilk yıllarında felsefeci ve eğitim bilimci olan Johann Friedrich Herbart “ *Allgemeine Pädagogik*” (Genel Pedagoji), şair ve pedagog olan Jean Paul “*Levana*” (ErziehlehreEğitim Öğretimi), edebiyatçı ve hukukçu olan Jacob Grimm ve eğitimci olan Heinrich Wolgast “*Das Elend unserer Jugendliteratur*” (Gençlik Edebiyatımızın Zavallılığı) eserleriyle karşı görüşlerini ifade ederler. 20. yüzyılda da çocuklar için ayrı bir edebiyatın gereksizliği konusunda pek çok ses ortaya çıkar.⁵⁰ Yazar Wolfdietrich Schnurre “*Zur Problematik der Jugendliteratur*” (Gençlik Edebiyatı Sorununa Dair) başlıklı konuşması ile zamanın en etkin eleştirisini yapar”⁵¹

“Çocuk edebiyatına yönelik bu olumsuz görüş ve tavırlara karşı bazı ilgili eğitimcilerin bireysel çabaları çocuk ve gençlere okul dışındaki serbest zamanlar için kitaplar önermeleri ve hatta okulda derslerde çocuk eserlerinden kesitlere yer

⁴⁹ <http://www.webhatti.com/edebiyatturkce/738707okuloncesidonemcocukedebiyatiningenelhedefleri.html>. Erişim: 12.11.2012. 09.30.

⁵⁰ ArkılıçSongören, Sevgi, İlköğretimde çocuk edebiyatı, Contemporary Online Language Education Journal, 2011, 1, 8288.

⁵¹ Dahrendorf, M. Überlegungen Zur Immanenten Didaktik und Pädagogik der Kinder und Jugendliteratur. In Kinderliteratur im Unterricht. Richter/ Hurrelmann (Hrsg.)1998. s. 11.

vermeleri şeklinde sürer. Bu çabalar sonucunda zaman içerisinde ders kitaplarında çocuk eserlerinden örnekler yer alır. Ancak çocuğun yaratıcı gücünü ve sanat yetisini ön planda tutan didaktik anlayış çocukların küçük seçkilerden oluşan metinlerle doyurulamayacağı ve verimli sonuçlar alınamayacağı yargısı ile 60'lı yılların başında daha geniş çocuk metinlerinin ve çocuk kitapların derslerde okutulmasına öncülük eder. Çocuk ve gençlik edebiyatının okullarda resmi olarak yer alması ise 1966 yılında Anna Krüger'in *Kinder und Jugendliteratur als Klassenlektüre* (Okul Müfredatı için Çocuk ve Gençlik Edebiyatı) adlı eseri ile başlar⁵² Krüger'in eserine, dolayısıyla okullarda çocuk ve gençlik kitaplarının yer almasına dönem içerisinde değişik eleştiriler gelir. Bunlardan en önemlisi ise 1973 yılında Alexander Beinlich'in eleştirisidir: "Teorik olarak hazırlanan bu kitabın uygulama alanı en azından şu an için kısıtlıdır."⁵³ Nedenleri ise, zaman yetersizliği, masraflı olması, uygulayacak öğretmenlerin yeterli deneyim ve donanımına sahip olmamaları ve bunların ötesinde hem konu ve içerik hem de dil açısından çocuk ve gençlere yönelik kitapların yetersiz olmasıdır."⁵⁴

2.7. Çocuk Edebiyatının Öğretimdeki Önemi

Bu ve buna benzer eleştirilere rağmen Anna Krüger'in önerilerinin okullarda uygulanması 70'li yıllarda yaygınlaşır. Bunun temel nedeni ise, edebiyat derslerinin amacının dönem, çağ ve yazar hakkında bilgi vermek değil, çocuklara eleştirel düşünme yetisi kazandırmak olmasıdır.⁵⁵ Seçilen metinler de bu bağlamda toplumsal, sosyal ve politik olayları içeren, çocuk geçekliğini esas alan, yaşına uygun, çağdaş eserler olmalıdır. Bu eserler derslerde incelenip üzerinde tartışılabilmesi ve hatta gerekli durumlarda çözüm yolları araştırılmalıdır.⁵⁶ Bu bağlamda Çocuk ve gençlik edebiyatı okullar için vazgeçilemez bir türdür,⁵⁷ çünkü: Çocuk ve gençlik kitaplarının yapısı oldukça basit, dili kolay anlaşılır ve ifadeleri

⁵² Haas, G. *Kinder und Jugendliteratur im Unterricht*. In *Praxis Deutsch. Pädagogische Zeitschrift. Sondernummer*, 1995, s. 1; Haas, G. *Kinder und Jugendliteratur im Unterricht*. In *Taschenbuch des Deutschunterrichts*. Lange (Hrsg.). Baltmannsweiler: Schneider V. 1994, s.703.

⁵³ ArkılıçSongören, a.g.e. s. 8288.

⁵⁴ Haas, a.g.e. 1994, s. 704.

⁵⁵ ArkılıçSongören, a.g.e. s. 8288.

⁵⁶ Haas, a.g.e. 1994, s.705.

⁵⁷ ArkılıçSongören, a.g.e. s. 8288.

günlük konuşma diline yakındır.⁵⁸ Çocuk ve gençlik edebiyatı sosyolojik olarak ele alındığında “diğer yönün” edebiyatını, yani çocuk yönünün ve genç insanların edebiyatını içine alır.⁵⁹

Çocuk ve gençlik edebiyatı konu bakımından aslında yetişkin edebiyatına oranla günümüz konu ve sorunlarını daha açık ve yalın ele alabilen bir türdür.⁶⁰

Okuma eğitimi uzun süreli yatırım olarak değerlendirilip okuma alışkanlığı kazandırma hedeflenmiş ise, o zaman okullar bir kenara atılamaz; çocuklarımız okulda da çocuk kitaplarıyla buluşmalılar.⁶¹

2.8. Çocuk Edebiyatın Genel Amaçlar

Çocuk Vakfı başkanı Şirin’e göre çocuk edebiyatının genel amaçlarını aşağıda yer aldığı şekliyle sıralamak mümkündür.

- 1 Çocukların ruhsal ihtiyaçlarını karşılamak,
- 2 Çocukların değişik yaşlarda ilgi duydukları konuları göz önüne almak,
- 3 Çocuğun dil gelişimine özen göstermek,
- 4 Çocuğun algısal gelişimine yardımcı olmak,
- 5 Sosyalduygusal gelişimi göz önünde bulundurmak,
- 6 Zihinsel gelişimi sağlamak,
- 7 Çocuğa ilk kitap sevgisini aşlamak, ilk edebî ve estetik değerleri vermek,
- 8 Olumlu kişilik gelişimine ortam hazırlamak,
- 9 Çocukları günlük yaşantının gerçekleri konusunda bilgilendirmek,
- 10 Çocukların yaratıcı hayal güçlerini uyandırmak,
- 11 Çocukta dinleme yeteneğini geliştirmek,
- 12 Kitabın eğlence ve bilgi kaynağı olduğunu öğretmek,

⁵⁸ Dahrendorf, M. Kinder und Jugendliteratur in schulischer (didaktischer) Perspektive. In Offener Unterricht mit Kinder und Jugendliteratur. Knobloch/ Dahrendorf (Hrsg.). Hohengehren: Schneider Verlag, 1999, s. 21.

⁵⁹ ArkılıçSongören, a.g.e. s. 8288.

⁶⁰ ArkılıçSongören, a.g.e. s. 8288.

⁶¹ Haas, G. Für Das Lesen Sensibilieren. Zum Umgang Mit Kinder Literatur Im Unterricht. In SacheWortZahlZeitschrift, 45. 2002, s. 5.

13İyi kitap kavramını verilen örneklerle kazandırmak,

14 Çocuk kitabı türlerini iyi örneklerle çocuğa tanıtmak,

15Çocukların resimlendirme ve fiziksel özellikler yönünden iyi örneklerle tanışmalarını sağlamak,

16 Çocuklara çeşitli konu ve kavramları yansıtan kitapları sunmak,

17 İki yaşından itibaren her yaş grubuna uygun içerik resimlendirme ve fiziksel özelliklerdeki yayınları tanıtmak.

Söz konusu özelliklere sahip çocuk kitapları çocuklara okuma konusunda yardımcı olabileceği gibi okuma alışkanlığı kazandırma hususunda da katkı sağlayacaktır. Bu bakımdan kitap seçimi yapılırken dikkat edilmesi gereken ölçütlere dikkat edilmelidir.

3. Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Genel Özellikler

Geleceğimizin teminatı ve toplumun sağlıklı bir şekilde ayakta durabilmesi açısından çocuklar son derece önemli birer ferttirler. Toplumun sağlıklı temellere oturabilmek ancak sağlıklı kişiliklerin oluşturulması ve eğitilmesiyle mümkündür. Dolayısıyla eğitim çocuğun toplumdaki yerini belirleyen en önemli unsurlardan sadece biridir. Eğitim ve neticesinde öğrenme toplumun geleceği için bu bakımdan çok önemlidir.

Eğitim ve öğrenme insanın doğumuyla başlayan ve ölümüne denk süren bir süreçtir. Ancak öğrenmenin en yoğun gerçekleştiği dönem ise çocukluk ve ilk gençlik dönemleridir. Söz konusu dönemlerde çocukların edindikleri bilgi ve beceriler, çocukların toplumun hangi kademesinde yer alacaklarını belirlemektedir. Söz konusu süreçte ise çocukları yönlendirecek ve ufuklarını açacak eserler ön plana çıkmaktadır. Bu eserler çocukların algılamasını kolaylaştıran, görsel açısından zengin malzeme sunan ve çocuklara farklı bir bakış açısı kazandıran çalışmalardır. Söz konusu kitaplar ayrıca çocukların gelişmesini, hayata dair bilgilerin pekişmesini, çocukların daha zevkli bilgi edinmesini sağladığı gibi olayları değerlendirilmesi noktasında da çocukların güzel düşünmesini sağlamaktadır. Bu yönüyle çocuk kitapları, çocukları eğittiği yönüyle de öne çıkmaktadır. Özellikle okul öncesi dönemlere uygun kitapların, içeriğine bakıldığında öğretilmek istenen birçok

konunun kitaplarda yer aldığı görülmektedir. Zira çocuklara verilmek istenen kural ve kaideler toplumun her kademesinde yer aldığı gibi kitaplarda, hikâyelerde, masallarda, şiirlerde vb. çocuk ürünlerinde yer almaktadır. Bu da çocuklara yönelik yazılan kitapların yazılma amaçlarının temellerinde eğitim kaygısı yattığını göstermektedir. Zaten her yazarın da mutlaka bu yönde kaygıları vardır. Ancak çocuk kitaplarında eğitici unsur barındırma zorunluluğu yazarları öğretme ve bilgi aktarma mecburiyetine sokmamalıdır. Zira okul kitaplarında olduğu gibi çocuk kitaplarında da yer alan öğütler ve dersler çocukları kitaplardan soğutabilmektedir. Bu bakımdan çocuklara verilmek istenen ve kazandırılmak istenen davranış değişikliği kitabın doğal akışı içinde verilmeye çalışılmalıdır. Çocuk bu durumda kitabı kendisini yönlendiren, kendisine bilgi veren konumdan çıkartacak ve kitaptan uzaklaşmayacaktır.

3.1. Kitap Okumanın Okuyucusuna Kazandırdıkları Özellikler

Kitaplar çocukları eğlendiren ve hoş vakit geçirmelerini sağlayan kaynaklardan sadece biridir. Söz konusu kaynak içerdiği konularla, resimlerle çocukları kendine bağlayabilmekte ve okuma sevgisini aşılayabilmektedir. Bu bakımdan kitaplar çocukların en sadık dostlarından biridir.

Çocuklar edindikleri kitapların içeriğindeki kahramanlarla hayal dünyalarını genişletmekte ve farkında olmadan kendi zihinlerini aktifleştirmektedirler. Zira okuduğunu hayal eden kişi bilmeden beyinde bulunan milyonlarca nöronu biranda hareketlendirebilmektedir.⁶² Netice itibarıyla uyarılan beyin edinilmesi gereken yeni bilgileri daha kolay elde edebilmektedir. Anne babalar kitap okumanın çocuklarını daha zeki yaptığını bilmelerinden dolayı çocuklarının ısrarla kitap okumalarını arzulamaktadırlar. Zira anne babalar okuyan bireyin yapılan deneme sınavlarında daha iyi performans gösterdiği gerçeğini de yabana atmamaktadırlar. Anne babalar söz konusu başarıyı ise kitapların kişilere kazandırdığı muhakeme gücüne ve dil becerilerini geliştirdiğine bağlamaktadırlar. Zira düzenli bir şekilde okuyan öğrencinin kelime daracağı daha geniş olur ve ifade becerisi de aynı oranda gelişir.⁶³ Çocuklar böylelikle caba harcamadan doğal süreç içerisinde sadece kitap okuyarak

⁶² Güneş H, Bilişsel Gelişim Sürecinde Etkili Öğrenme Teknikleri, YYU, Sosyal bilimler Dergisi, Sayı 16, Van 2009.

⁶³ Aytaş, G. Okuma Gelişiminde Çocuk edebiyatının Rolü, Türklük Bilimi Araştırmaları, Türkçe Öğretimi Özel Sayısı 13. 2003, s.158.

kendilerinde var olan bazı olumsuz davranışları değiştirebilmektedirler. Çocuklar böylelikle toplumu ve insanları doğru algılamayı ve onlarla daha kolay iletişime geçmeyi öğrenebilmektedirler. Zira kitabın kurgusu hayatın içinden geldiğinden çocuğa yabancı değildir. Dolayısıyla söz konusu kitaplar çocuklara örnek olmakta ve hayatta karşılaşılabilecekleri sorunlarla baş etmeyi öğretmektedir. Çocuk kitapları özellikle ergenlik dönemlerinde yaşadıkları sorunları ve buhranları daha kolay atlatmasına da yardımcı olmaktadır. Kapalı bir toplum yapısına sahip olmamızdan dolayı çocuklar ne yazık ki bu dönemi tek başına atlatmak zorunda kalmaktadırlar. Oysa anne babalar çocuklarını bu döneme hazırlamaları gerekirken belki de en zor dönemlerinde çocukları bu sorunları kendilerinin çözmesini beklemektedirler. Bu nedenle çocuklar yaşadıkları sorunları kendilerine en yakın arkadaşlarına açmaktadırlar. Ancak arkadaşları da zamanında yardım alamadıklarından verdikleri cevaplar çocukları tatmin edememektedir. Netice itibariyle çocukların imdatlarına kitaplar yetişmektedir. Zira kitaplar çocukları eğitmekle yükümlü olduklarından çocukların aradıklarını rahatlıkla sunmaktadırlar. Dolayısıyla kitaplar kimsenin dilendirmeye dahi cesaret edemedikleri konuları çocuklarla paylaşabilmektedir. Çocuklar bu şekilde okudukları kitaplarla kendi sorunlarını gidermeye çalışırken farklı konular hakkında da analiz etme ve karar verme yetisini doğal yollarla geliştirmektedir.

Çocuklarda öğrenme dönemlerinde asla eksilemeyen merak duygusu anne babalar tarafından farkında olunmadan köreltilebilmektedir. Oysa öğrenmeleri gerektiği dönemde soru sormalarından daha doğal bir şey olamaz. Anne babalar sorulan sorular karşısında zaman zaman cevap vermede bezginlik getirirken kitaplar, çocukların her sorduğuna cevap bulmakta ve merak duygusunu uyandırmaya devam etmektedir. Bu bakımdan anne babaların dahi zaman ayıramadığı dönemlerde kitapların sadık dostluğu unutulmamalıdır.

3.2. Okuma Alışkanlığı Kazandırmak için Yapılması Gerekenler

İnsanlara alışkanlıklar kazandırmak var olan alışkanlıklarını değiştirmek kadar zor bir iştir. Zira söz konusu çocuk olduğunda “ağaç yaşken eğilir” atasözünden hareketle biraz daha kolay olabilmektedir. Çünkü çocukların alışkanlıkları yapılarına daha tam yerleşmemiştir. Dolayısıyla onları değiştirmek çok

zor değildir. Ancak olumlu bir davranışın temeli atılırken çok dikkat edilmelidir. Zira çocuklara hangi davranış biçimi oturtulmak isteniyorsa bu yönde daha önceden hazırlıklar yapılmalıdır. Ani kararlar alınmadan yapılmak istenen etraflıca düşünülmeli ve daha sonra harekete geçilmelidir. Kitap okuma alışkanlığı da bu çerçevede değerlendirilmelidir.

Oturtulmak istenen alışkanlık çocukların yapısına ve alışkanlıklarına göre şekillenmelidir. Zaman zaman çocuklara yönelik yazmanın kolay olduğu iddia edilse de aslında çok zor bir iştir. Zira yazarlar atılacak her adımı, sözcüklere dökülecek her kelimeyi özenle seçilmelidirler. Bu bakımdan çocuklara yönelik yazan yazarların sorumlulukları bu manada artmaktadır. Çocukların kitap okuması alışkanlık haline gelmesi için anne babaların da yapmaları gereken hususlar bulunmaktadır. Bu nedenle anne babaya ve eğitimcilere yardımcı olabileceğini umduğumuz öneriler sıralanmıştır. Bu önerilerden biri veya bir kaçısı söz konusu amaca hizmet edecektir.

1. Okuma alışkanlığı okul öncesi dönemde verilmeye çalışılmalıdır. Bu alışkanlığı verebilmek için anne babalar çocukların odasına büyük bir ağaç resmi asabilirler. Söz konusu ağacın üzerine ise yaklaşık on tane elma resmi çizilir. Çocuk her okuduğu kitap karşılığında bir elmayı boyar. Toplamda on elma boyandığında çocuk istediği bir oyuncakla veya ihtiyacı olan bir şeyle ödüllendirilir. Ancak çocukların istekleri de makul olmalı aksi takdirde ilerleyen yıllarda farklı problemlerle karşılaşılabilir.

2. Çocuklara okuma alışkanlığı kazandırma kabakulak hastalığı gibidir. Ne kadar geç olursa o kadar güç olabilir. Zira çocuklar söz konusu hastalığı güle oynaya geçirebilirlerken yetişkinler kısır olabilecek derecede sıkıntılı yaşayabilmektedirler. Bu nedenle çocuklar söz konusu alışkanlığı daha çocuk yaşta elde etmelidirler. Bunu sağlayabilmek için ise anne babalar çocukları okuyacakları kitabı net bir şekilde görebilecek biçimde kucağına alır ve yavaş tempoda kitabı okunmaya başlar. Zaman zaman çocukların ilgi duydukları sayfalarda uzunca süre kalınır ve sayfa içerisinde yer alan resimler üzerine konuşulur. Çocuklar sıkıldıklarında kitap biraz daha komik mimiklerle okunmaya devam edilir. Ancak ilgi tamamen yok olması durumunda ise kitap okuma işi sonlandırılmalıdır. Çocuklar böylelikle kitapla tanışmış olacaklardır.

Tabii çocuklar kucaktayken kitaba dokunmaya ve ağzına almaya da çalışabilir. Buna da müsaade edilmelidir.

3. Çocuklar genel itibariyle anne babalarını taklit ederler. Bu nedenle anne babalar çocuklarının okuma alışkanlığı kazanmaları için evde mutlak surette okumalıdır. Okudukları kitapları odadan çıkarken yanlarına almalı ve bu davranışın çocuklar tarafından görmeleri sağlanmalıdır.

4. Çocuklar için oyuncak yeri ve önemi çok büyüktür. Oyuncak çocukların gelişimini tamamlayamaya yardımcı olan en önemli faktörlerden de biridir. Bu nedenle çocuklara hediye olarak oyuncak alınmalıdır. Ancak zaman zaman hediye olarak kitap da alınmalıdır.

5. Çocukları kendilerine ait odası var ise oyuncaklarıyla kitaplarının aynı ortamda olması sağlanmalıdır. Çocuk bir şekilde kitaplarını sürekli görmelidir.

6. Anne babalar düzenli olarak akşamları sıkmadan okuma saatleri yapmalıdırlar. Mümkün ise okullar da ilk 20 dakikayı okuma saati olarak düzenlemelidir. Zira kitap okumak beyinde bulunan nöronları aktifleştirmektedir. Bu da çocukların ilerleyen dersleri daha iyi algılamasına yardımcı olacaktır.

7. Okul öncesinde olan çocuklara 10 sayfayı geçmeyen ve iri puntolu yazılmış, basit konulu, resimli kitaplar tercih edilmelidir.⁶⁴

8. Çocuklar kolay ikna olabilen yapıya sahiptirler. Ancak her çocuğun ikna edilme yöntemi farklı olabilir. Bazıları oyuncaklarla, bazıları gezmeye gitmekle, bazıları oyunlarla bazıları da parayla ikna olabilirler. Ancak para dendiğinde hemen tüm anne babalar ve eğitimciler çocukların maddiyata bağlanacaklarından ve maddi çıkar görmeksizin hiçbir iş yapmayacaklarından endişe etmektedirler. Oysa bu algılayış doğru bir algılayış değildir. Her çocuk oyuncakla ikna edilemeyeceği gibi her çocuğun da parayla ikna edilmesi söz konusu olmayabilir. Bu manada her insanın zaafı farklıdır. Çocuklar şayet para karşılığında okuyorlarsa anne babalar, kitap okuma alışkanlığı gelişene denk bu yolu etkin kullanmalıdırlar. Ancak söz konusu işleyişi de bir kurala oturtulmalıdır. Zira çocuk her okuduğu kitap karşılığında ne kadar alacağını daha önceden bilmelidir. Örneğin anne babalar çocuklarının

⁶⁴ Yavuzer H. Çocuk Psikolojisi, Remzi Kitabevi, İstanbul 1992.

okudukları kitap karşılığında okumuş oldukları kitapların fiyatı kadar ya da iki katı kadar rakamı nakit olarak çocuklarına verebilirler. Çocuklarının maddiyata bağlanmalarını arzu etmeyen anne babalar çocuklarının harçlıklarını bu şekilde kazanmalarını sağlayabilirler. Bu durumda çocuklar karşılıksız para almadan harçlıklarını da iş karşılığında kazanmış olurlar.

9. Okumaya geçmemiş çocuklara resimlerden oluşan kitaplar önerilmelidir. Çocuklara kitaplarda yer alan resimlerin ne anlattığı sorulmalı ayrıca çocuklar resim yaptıklarında da aynı şekilde çizdikleri resimlerin ne olduğuna dair sorular sorulmalıdır. Ancak “ne çizdin” şeklinde değil “çizmiş olduğun resmi anlatır mısın” şeklinde olmalıdır. Aksi takdirde çocuk kendini ifade edememenin sıkıntısına kapılabilir. Böylelikle anlatan çocuğun sözcük dağarcığı doğal süreçte genişler.⁶⁵

10. Anne babalar çocuklarına kitap alırken değişik boylarda kitap almaya özen göstermelidirler. Zira farklı boyutlarda basılan kitaplar her seferinde çocukların kitaba olan ilgilerini yeniden uyandıracaktır.

11. Okuma alışkanlığı kazandırılacak çocukların belli sürelerde kitap okuması öğretmen veya anne babalar tarafından önerilebilir. Ancak önerilecek okuma süresi ya belli dakikayla ya da belli sayfa ile sınırlandırılmalıdır. Aksi takdirde sınırlama konmadığında çocuk kısa sürede okumaktan sıkılabilecektir.

12. Öğretmenler çocuklara olumlu örnek olmaları açısından kitap okuduklarını çocuklara göstermelidirler.

13. Oyun çocukların en ciddiye aldıkları iştir. Çocuklar oyunu çok ciddiye aldıklarından dolayı da birçok kural ve kaideyi oyun esnasında doğal süreç içerisinde öğrenebilmektedirler. Bu özelliğiyle oyun çocuklar üzerinde büyük etkiye sahiptir. Oyun bu yönüyle çocuklarda var olan olumsuz davranışları değiştirebilirken aynı zamanda olumlu davranışların edinilmesini de sağlamaktadır. Bu bakımdan oyun kitap okuma alışkanlığı kazandırmada da rahatlıkla kullanılabilir.⁶⁶ Anne babalar çocuklarına uygun oyunlar düzenleyebilir ya da bu yönde yazılmış kitapları inceleyebilirler. Örneğin sırayla okuma oyunu, ya da süre tutarak okuma yarışı oyunu

⁶⁵ Altunya, N. Eğitim Sorunumuza Kuşbakışı “Görüş ve Öneriler” Ürün Yayınları, Ankara 1997, s. 14.

⁶⁶ Güneş, H. Şimdi Oyun Zamanı Eğlendirici ve Eğitici Çocuk Oyunları, Kök Yayıncılık, Ankara 2010.

oyunabilir. Düzenli olarak oynanan ve neticesinde ödül olan her oyun çocukların ilgisini çeker. Bu nedenle oyunun bu gücünden yararlanmak gerekir.

14. Kitabı oluşturan metinler olabildiğince kısa ilginç olmalıdır. Zira çocuklar hoşlandıkları eserleri okuduklarında daha fazla bilgi elde eder.

15. Konuyu anlatan resimler canlı olmalı ve nesneler de aslına uygun renklendirilmelidir.⁶⁷

16. Kitabın kapağını iç sayfaları oluşturan sayfalardan daha kalın olmalıdır. Zira çocuklar kitaplarını taşırlarken yıpratırlar. Zira kapağı yırtık kitaplar çocukların ilgi alanlarından çabuk çıkabilmektedir.

17. Kitabı oluşturan sayfalar kaliteli kâğıttan basılmış olmalıdır. 1. hamur kâğıt çocukların gözlerine yansıma yapacağından mat ama kaliteli kâğıttan yapılması göz sağlığı açısından daha sıhhatlidir.

18. Anne babalar çocuklarıyla düzenledikleri okuma saatlerini iyi ayarlamalıdır. Zira oyun saatinde okuma saati yapılmamalıdır.

19. Okuma saati içinde zaman zaman konu içerisinde geçen bazı dikkat çeken unsurlar hakkında saatlerce öğüt verilmemelidir. Çocuk okunan kitaptan kendisi öğüdü çıkarmaya yönlendirilmelidir.

20. Çocuklar kitap karıştırmaktan ve sayfalar arasında gezinmekten çok hoşlanırlar. Bu nedenle çocuklara kitap sevgisini aşılayabilmek için daha çocuk doğmadan kitaplık oluşturulmalıdır.

3.3. Kitap Satın Alırken Dikkate Alınabilecek Bazı Öneriler

Anne babalar çocuklarına kitap almak istediklerinde karşılırlarına sayısız imkânlar çıkmaktadır. Genel itibariyle birçok anne baba kitapların kapak sayfasına veya fiyatına bakarak kitabın kalitesini belirlemeye çalışmaktadırlar. Pahalı ve kapağı süslü olan kitaplar ne yazık ki kaliteyi belirlememektedir. Kapak elbette bir göstergedir ancak belirleyici değildir. Bu nedenle kitap alınırken kapağının yanı sıra dikkat edilmesi gereken başka hususlar da bulunmaktadır.

⁶⁷ Gönen, M., Ana, Babaların Okulöncesi Çocukları için Kitap Seçiminde Dikkat Ettikleri Özelliklerin İncelenmesi, Çocuk Sağlığı ve Eğitim Dergisi 5, Anı Yayıncılık, Ankara 1991, s. 67.

Çocuklara yönelik kitap alınırken önemli hususlardan biri çocukların gelişim dönemlerine uygun kitap tercihidir.⁶⁸ Zira her yaşta çocukların ilgi alanları değişebilmektedir. Anne babaların bu süreci de iyi takip edebilmesi gerekmektedir. Bunun için alacakları kitapları iyi bir inceleme döneminden geçirdikten sonra söz konusu kitapla ilgili uzmanların dillendirdikleri görüşlerine de gerek internetten gerekse gazete eklerinden takip edilmelidirler. Zira incelenen ve çocuklara tavsiye edilecek kitapların içeriğinde olumsuz öğeler yer almamalıdır. Çünkü çocuklar bu yaşlarda olumsuz örnekten olumlu örneği bulma kabiliyetine henüz sahip değildir. Bu nedenle işlenen konuların müfredatlarıyla paralellik göstermesi çocukların söz konusu konuyu daha kolay kavramasına yardımcı olacaktır. Çocuk bu şekilde aynı konuyu farklı dil ve örneklerle tekrarlamış olacaktır. Zira farklı kaynaklardan tekrarlanan konular çocuklar tarafından daha iyi pekiştirilebilmektedir. Ancak tekrarlanan her konu çocukları sıkıkmamalı onlara farklı kapılar açmalı, farklı bakış açısı kazandırmalıdır. Aksi takdirde tekrarlanan konular çocukları kitaptan uzaklaştırabilmektedir.

Kitabın içeriğinde yer alan konular çocuklara nasihat vermemeli ama çocukların konudan nasihat çıkarması sağlanmalıdır. Bu bakımdan kitabın konu kurgusu da önemlidir. Kurgulanan konu ile gerçekler arasında benzerlik olmalıdır. Zira zaman zaman çocuk kitaplarında bazı yaratıklar yer alabilmektedir. Bilindiği gibi kitaplarda yer alan yaratıklar çocuklar tarafından doğru kabul edilebilmektedirler. Varlığı kabul edilen bu yaratıklar çocukların bilinçaltına yerleşerek çocukları derinden etkileyebilmekte ve uzun süre hafızalarından silinememektedir. Bu nedenle kitaplarda çocukları korkutan ve sindiren bir içerik olmamalıdır. Aksi takdirde söz konusu durum çocuklara kitap yoluyla büyük zarar verebilir. Zira çocuklara yönelik yazılan kitapların amacı çocukları korkutmak, sindirmek değil bilgi aktarmak ve okurken eğlendirmektir.⁶⁹ Bu nedenle içeriğiyle çocuğu etkileyecek, olumlu katkı sağlayacak konular içermelidir.

Kitabın konusu çocukların kitaplara yaklaşımını etkileyen önemli faktörlerden biridir. Çocuk okuduğu kitaptaki kahramanla bütünleşmek istemektedir.

⁶⁸ Gürel, Z., F. Temizyürek, N.K. Şahbaz, Çocuk Edebiyatı, Öncü Basımevi, Ankara 2007 s.1.

⁶⁹ Brintley, R., K.L. Laframboise, The Need to do more. Promoting Multiple Perspectives in Preservice Teacher Education Through Children's Literature. Teaching and Teacher Education, 18/ 2002, s.406.

Yazar da kurguladığı konuyla bunu sağlayabilmelidir. Hikâyede sürekli ezilen, horlanan ve zavallı duruma düşürülen kahraman, çocuklara uygun özdeşim modelleri olmamaktadır. Hatta söz konusu içeriğe sahip eserler çocukların daha çok ezik ve silik bir tip olmasına zemin hazırlamaktadır. Bu nedenle kitaplar, çocukların özdeşim sağlayabilecekleri gerçek hayattan bir kahraman modeli sunulabilmelidir.

Çocukları kitap okuma konusunda yakından etkileyen faktörlerden bir diğeri de kitapların sayfa sayılarıdır. Kitapların kalınlıkları ilk bakışta çocukları etkilemektedir. Bu nedenle çocuklara yönelik yazılan kitapların sayfa sayfaları yaşlarına göre değişkenlik göstermelidir. Çocukların yaşları büyüdükçe sayfa sayıları da artırılmalıdır.

Kitap satın alınırken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar aktarılmaya çalışılmıştır. Verilen bilgiler anne babaların çocuklarına almak istedikleri kitapların tercihini kolaylaştırmak maksatlıdır. Ancak her anne baba kendi çocuklarını dışardan herhangi birine göre daha iyi tanıdıklarından verilen özelliklere ilavelerde bulunarak çocuklarına en uygun kitabı tercih edebilirler.

4. Kitaplarda Bulunması Gereken Özellikler

Teknolojik gelişmeler arttıkça toplumlarda kitap okuma oranı özellikle çocuklarda doğru orantılı olarak düşmektedir. Bu bakımdan teknolojik gelişmeler arttıkça buna paralel olarak çocukların eğitimi de, kitap okumaları da zorlaşmaktadır. Anne babalar söz konusu teknolojik gelişmeleri takip edemediklerinden hızla gelişen teknolojiye haklı olarak alternatif aramaktadırlar. Kitap okumayı da alternatifler arasında değerlendiren anne babalar ne yazık ki kitap seçimi ve ne türden kitaplar okutulması gerektiği konusunda kendilerini yetersiz görmektedirler. Bu nedenle kitap seçim işini daha çok okullarda çözülmesini beklemektedirler. Ancak değişik nedenlerden dolayı söz konusu kurumlar da bu soruna çözüm üretememektedirler. Zaman zaman öğretmenler çocukların ilgi ve alakalarını tam olarak algılayamadıklarından çocukların ilgisinden uzak kitapları tavsiye edebilmektedirler. Bu da sorunun artması anlamına gelmektedir. Zira ilgisini çekmeyen kitapla okumaya başlayan çocuk kısa sürede okumaktan vazgeçecek ve bu uygulamaya direnecek ya da ısrarlardan kurtulmak için okuyormuş gibi yapacaktır. Bu nedenle anne babalar ilerleyen yıllarda başka sorunlarla uğraşmamak için soruna kendileri

çözüm bulmalıdırlar. Bu bakımdan çocuklarının geleceğini kitap okuyarak geliştirebileceğine inanan anne babalar kitap seçme konusunda da kendilerini yetiştirmelidirler. Düzenli kitap okuyan ebeveynler çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayabilecek türden kitaplar seçebilirler. Ancak seçmesini bilmeyen anne babalar ya tavsiye edilen kitapları tercih edebilirler ya da nitelikli çocuk kitaplarının içeriğinde bulunması gereken özelliklere dikkat ederek kendilerini kitap seçme hususunda yetiştirebilirler.

Çocukların istek ve arzularını en iyi tanıyabilecek bireyler anne babalardır. Ebeveynler çocuklarına kitap alırken birçok özelliğe birden bakmak zorundadır. Bunlara kısaca değinecek olursak;

4.1. Tasarım ve Dış Görüntü

İnsanlar giyimleriyle karşılaşır, fikirleriyle uğurlanır atasözü kitaplar içinde geçerli bir sözdür. Bu bakımdan kitapların dış görüntüsü ve tasarımı kitap tercihinde önemli bir etkidir. Birçok ürün kendisine pazar payı bulabilmek maksadıyla dış ambalajına önem vermektedir. Aynı algılayış kitaplar ve özellikle çocuk kitapları için de geçerlidir. Zira kitabın dış görüntüsü ve tasarımı çocukların kitapları tercih etme nedenlerinin en başında gelmektedir. Çocuklar kitapları okumasalar dahi sırf kapağında veya içeriğinde yer alan resimlerinden dolayı sayfalar arasında gezinmekten hoşlanmaktadır. Ancak sayfalar arasında gezinirken zaman zaman sayfaların yırtılmasına neden olabilmektedirler. Sayfaları yırtılmış olan kitap çocuk nazarında cazibesini çabuk kaybeder. Bu nedenle özellikle kitapların ciltleri ve sayfaları sağlam olmalıdır. Zira bazı kitaplar daha sayfaları çevrilirken ciltlerinden koparak ayrılmaktadır.

Tasarım ve dış görüntü dendiğinde kitabın kapak resmi, içerisinde yer alan resimler, yazı karakterinin büyüklüğü akla gelebilmektedir. Zira çocuklara yönelik yazılan kitaplarda görsel öğeler önemlidir. Çünkü çocuklar resimlerle uyum içinde olan metinleri daha iyi zihinlerinde canlandırabilmektedirler. Sadece metinlerden oluşmuş veya resimleri sınırlı sayıda olup metine boğulmuş kitap zaman zaman çocukları sıkabilir ve asıl amaç olan okuma alışkanlığı kazandırmadan uzaklaştırabilir. Bu nedenle metinlerin içerisine konuyu tamamlayan mutlaka resimler konulmalıdır. Ancak çocukların yaşları büyüdükçe resimler azalmalı, yazı

karakteri küçülmeli, çocukların yaşları küçüldükçe de yazı karakteri büyümeli resimler çoğalmalıdır.⁷⁰ Zira çocuk sayfalar arasında gezinirken resimler ilgisini çekmeli, yazı ise kendisini ürkütmemelidir. Çünkü kitaplar özellikleriyle çocukları kendine çekebilmeyi başarmalıdır. Zira resimler okumayı cazip hale getirdiği kadar kitabı sonuna kadar okumayı da sağlayabilmektedir. Bu bakımdan kitaplarda yer alan resimlerin çizimi ve seçimi çok önemlidir.

Kitap tasarımı adına önemli olan bir diğer özellik ise kitabı oluşturan sayfaların kalitesidir. Genel itibariyle çocuklara yönelik hazırlanan kitaplar birinci veya ikinci hamur kalitesinde basılmaktadır. Söz konusu özellikleri taşıyan kitaplar bu nedenle ağır olabilmektedir. Zira kitapların hem kaliteli kâğıttan ve konuyu tamamlayan resimlerden oluşması hem ağırlığını hem de maliyetini etkilemektedir. Kitapların ağırlıkları çocukların bedensel sağlıklarını önemli derecede etkilemektedir. Bu nedenle hem rahat okunması hem de kolay taşınabilmesi açısından kitapların ağırlıklarına dikkat edilmelidir. Maliyet hususuna girildiğinde ise alıcılar kitapların hem çok kaliteli hem de ucuz olmasını beklemektedirler. Ancak söz konusu kitabın maliyeti yüksek olduğundan yayınevleri haklı olarak giderlerini kitap fiyatları yansıtmaktadırlar. Bu ise doğrudan aileleri etkilemektedir. Bu durumda hükümetlere de iş düşmektedir. Zira çocuk kitaplarına uygulanan vergi oranı düşürülebilir ya da destek sağlanabilir. Bu durumda nitelikli çocuk kitaplarının ailelere ulaşması daha kolay olacaktır. Zira toplumun geleceğe bakışı çocuklara verilen önemden belli olmaktadır.

4.2. Kitapların İçeriği

Çocukların gelişimlerine uygun nitelikli kitapların içeriği çok önemlidir. Zira çocuklar okudukları eserlerde yer alan kahramanlarla özdeşleşmektedirler. Onların yaptıklarını bir nevi hayatlarında tekrarlayarak taklit etmeye çalışmaktadırlar. Söz konusu nedenle yazarların bu konuda atacakları adımlar, çocuk eğitimi açısından son derece önemlidir. Çünkü yanlış örnek çocukları çok sakıncalı ve tehlikeli durumlara sokabilmektedir. Bu nedenle eserler çocukları tehlikeye atmadan hayal dünyalarına girebilmeli ve peşinden sürükleyebilmelidirler. Bilindiği gibi birçok çizgi film şiddet içermesine rağmen çocuklara masumane bir şekilde sunulmaktadır. Aynı çizgi

⁷⁰ Kılıççı, Y. “Okulda Ruh Sağlığı”, Anı Yayıncılık, Ankara 1992, s. 48.

filmlerde olduğu gibi çocuk kitaplarının içeriğinde de zaman zaman şiddet yer alabilmektedir. Yazarlar şiddet unsurunun çocuk kitaplarında yer alması hususunda farklı düşünebilmektedirler. Bazı yazarlar çocuk eserlerinde şiddetin olması gerektiğini savunurken⁷¹ bazı yazarlar kesinlikle yer almaması gerektiği üzerinde durmaktadırlar.⁷² Her ne kadar şiddet hayatın bir parçası olsa da ve bazı yazarlar çocuklara yönelik eserlerde şiddet olgusunun varlığını savunsa da şiddeti olduğu gibi esere yansıtmak çocukların bilinçaltında oldukça etkileyecektir. Söz konusu nedenle çocuklar verilmek istenen şiddet dahi olsa çocuklara güzel gösterilmemeli ve Gülten Dayıoğlu'nun deyiimiyle “Pembe tüllere sarılarak verilmelidir.”⁷³

Aksi takdirde çocuk bunu bir hayat tarzı olarak değerlendirebilir. Zira çocuklar okudukları sahnelerle bütünleşebilmektedirler. Okudukları her olayı beyinlerinde canlandırmakta ve uygulanabilirliğine inanmaktadırlar. Bu nedenle çocuklar zaman zaman balkondan veya pencerelerden atlayarak kendilerini tehlikeye atabilmektedirler. Dolayısıyla çocuklara yönelik eserlerde sihir, büyü gibi olağanüstü olaylar mümkünse yer almamalı mümkün değilse de mantık çerçevesi içinde verilmelidir. Aksi takdirde çocukların bilinçaltlarına gereksiz korku sokulmuş olacaktır. Kitaplar bilinçaltına baskı değil içeriğiyle çocukları eğitmeli ve ders vermeli.

Kitap içerikleri çocukları şekillendirmesi bakımından önemlidir. Çocukların eserleri benimsemeleri içeriğinde yer alan bilgileri hayatlarına sokmaları anlamına gelmektedir. Bu bakımdan içerik ayrı bir önem kazanmaktadır. Kötü örnekli içerikler çocukları olumsuz davranış değişikliğine götürebilirken olumlu içerikli kitaplar ise çocukların olumlu yönde davranış değiştirmesine aracı olmaktadır. Bu nedenle anne babalar ve eğitimciler çocuklara yönelik kitap seçerken aşağıda yer alan özelliklere de dikkat etmelidirler.

1. Kitapların zekâyı aktifleştiren ve faal hale getiren özelliği bulunmaktadır. Bunu da içerdiği sonu açık konulara borçludur. Kitaplar genel itibariyle çocukları kendi dünyalarından alır ve hayal âlemine götürür. Hayal kuran insanın da beyin modüllerinin aktifleşmektedir. Bu da kişinin zekâsını yüksek kapasite ile kullanması

⁷¹ Sever, S., Çocuk ve Edebiyat, Kök Yayıncılık, Ankara 2003, s.192.

⁷² Yalçın, A., G. Aytaş., Çocuk Edebiyatı 3. Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara 2005.

⁷³ Güneş, H. Gülten Dayıoğlu ile Söyleşi, Yedi İklim Edebiyat, Kültür ve Sanat Dergisi, İstanbul, 2005.

anlamına gelmektedir. Kitaplar bu manada çocukları düşünmeye sevk edebilmelidir. Olaylar üzerinde düşünmeye başlayan çocuk kitabı özümsemiş demektir.

2. Kitapların içeriğinde yer alan konular kitabın tasarımı kadar önemlidir. Kitapların tasarımı tercih noktasında çocukları etkilerken içerik çocukların tüm hayatlarını derinden etkileyebilmektedir. Bu nedenle içeriği ve içeriğinin taşıdığı sorumluluk oldukça yüksektir. Dolayısıyla içeriğini tespit etmeye yönelik sıralanan özelliklere dikkat edilmesi çocuk eğitimi adına katkı sağlayabilecektir.

3. Kitap seçimi sadece çocuklara bırakılmamalıdır. Anne babayla birlikte kitap alınmalı. Zira çocuklarının ilgi alanını en iyi bilen anne babalardır. Ancak ilerleyen zaman içinde çocukların kendi kitaplarını seçmesine izin verilmelidir.

4. Çocuklara yönelik yazılan kitaplar çocukları kendilerine çekmeli ve dikkat sürelerini aşmamalıdır. Bunun için ise çocukların yaşlarına göre kitap sayfaları ayarlanmalıdır. Cümleler kısa ve yalın olmalıdır. Zira uzun cümleler verilmek istenen genel konuyu dağıtabilir.

5. Kitaplar çocuklara neyi yapıp neyi yapmayacakları telkininden çok olayları hikâyeleştirerek çocukların konudan ders çıkarmaları sağlanmalıdır. Bu konular da kesinlikle hayatın içerisinden olmalıdır. Aksi takdirde çocuk ne kitapta yer alan konuyla buluşur ne de buna bir çözüm üretebilir. Bu nedenle çocuk eserlerinde güncel hayatta olabilecek konular tercih edilmelidir. Aksi takdirde çocuklar canavarların olabileceği ve bunların sadece sihirle yok edilebileceğine inanabilmektedirler. Okuduğunu benimsediğinden dolayı da kafasına yerleştirdiği bu yaratıkları silmek mümkün olmayacaktır. Bu da ileriki yaşamlarında kendilerini sıkıntıya sokabilecektir. Zira bilinçaltına yerleştirilen olaylar kolay kolay zihinlerden silinememektedir.

6. Çocuklara yönelik kitaplar uzun hikâyelerden oluşmamalıdır. Zira uzun hikâyeler çocukların ilgi alanlarını dağıtabilir. Bu nedenle bölümler halinde olmasına dikkat edilmelidir. Dolayısıyla her bir bölüm kendi içinde bir bütünlüğü sağlamalı ve çocukların merakını sürekli uyanık tutabilmelidir.

7. Çocuklar için ele alınan konular çocukların algılama kapasitelerine uygun olmalıdır.

8. Resimler metinler zenginleştirilmeli. Ancak metinler resimleri, resimler de metinleri boğmamalıdır.

9. Yazılan eser çocukları düşünmeye sevk etmelidir.

10. Kitaplar çocukların yaşına ve ilgi alanlarına uygun olmalıdır.⁷⁴

11. Çocuklara yönelik yazılan eserlerin amacı çocukları eğlendirmek, öğretmek ve toplum kurallarına göre yetiştirmek olmalıdır. Amaçlanan hangi hedef olursa olsun çocukları yaşadığımız dünyaya ideal bireyler olarak yetiştirmek hedeflenmelidir. Bunun için yazarlar eserlerinde dile getirdikleri kahramanların çocuklarla özdeşlemelerini sağlamalıdır.

12. Kitaplar çocukların gerçek yaşamla bağ kurmasına imkân tanımalıdır.

13. Yazarın vermek istedikleri çocuklar tarafından doğru algılanabilmelidir. Bunun için anlatılmak istenen olaylar net ortaya konulmalıdır.

14. Kitabın olay kurgusu çocukların gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak ele alınmalıdır.

15. Çocuklar özellikle hayvanların konu edildiği ve diğer çocukların da yer aldığı eserlerden hoşlanmaktadırlar.⁷⁵ Bu nedenle çocukların hoşlanabilecekleri konu içerikli kitapların alınmasına dikkat edilmelidir.

16. Kitapta yer alan hikâyenin çocuklara mesaj vermelidir.

17. İmla kurallarına dikkat edilmelidir. Zira okumanın insana kazandırdığı bir özellik de hatasız yazmadır. Dolayısıyla çok okuyanın yazısı da imla yönünden kusursuz olmaktadır.

18. Çocuk kitaplarında yer alan hikâyeler öğretici olmalı ve çocukları düşünmeye sevk edebilmelidir.

19. Kitabı oluşturan kitabın kafiye olması dikkat edilebilir. Bu çocukların kitaplara daha fazla ısınmasını sağlayabilir.

20. Çocuk kitaplarında öncelik çocuklara bilgi yüklemek ve neyi bilip neyi bilmediğini denetlemek değildir. Çocuk kitapları çocukların daha hoş vakit

⁷⁴ Gürel, a.g.e. s.1.

⁷⁵ Gönen, a.g.e., s. 67.

geçirmelerini ve eğlenmelerini sağlamak amacıyla olmalıdır. Bu nedenle çocuklara verilmek istenen bilgiler veya aktarılmak istenen ne varsa kısmen metinlerle kısmen resimlerle anlatılmaya çalışılmalıdır.

21. Kitaplar yer alan hikâyelere aşamalı olarak yeni kelimeler dâhil edilmelidir. Böylelikle çocuklar okudukça kelime hazineleri de gelişir.

22. Yerli kültür birlikte evrensel içerikli konular da çocuk eserlerinde yer almalıdır. Zira yerli kültürle çocuklar toplumla ilgili kural ve kaideleri öğrenirken evrensel kültürle de farklı bakış açıları kazanacak ve ufukları açılacaktır. Ancak bu da abartılmamalıdır. Çünkü evrensel konu verilirken çocuklar zaman zaman verilen kültürü anlamayabilirler. Zira bizim gelenek göreneklerimiz yabancıların göreneklerine uymayabilir. Bu durumda çocuklar konuları anlayamamalarına sebep olacak ve kitap okumayı terk edebileceklerdir.

23. Çocuğun kendi gücünü fark ettirecek türden kitaplar tercih edilmelidir. Söz konusu kitap seçimi ise çocuğu yakından tanıyanlar tarafından yapılmalıdır.

24. Kitaplarda yer alan kahramanlar zeki, üstün, her şeyin üstesinde gelen gibi gösterilmemelidir. Çocuklara kahramanların da bizim gibi insanlar olduğu fark ettirilmelidir. Zira çocuk kahramanıyla benzerlik kurabilmelidir.

25. Konular arasında geçişler mantık dâhilinde olmalı, kopukluk olmamalıdır. Aksi takdirde çocuk bağlantıyı çabuk kaybedebilir ve kitap okumaktan vazgeçebilir.

26. Kitabı oluşturan hikâyeye veya hikâyelerin çocukların ilgi alanlarına girmelidir.

27. Çocuk kitaplarının pahalı olması onların çok kaliteli ve eğitici yönünün daha fazla olduğunun göstergesi değildir.

28. Düzenli okuma saatleri çocuklara dinleme alışkanlığı da kazandırabilir. Bu bakımdan okuma saati uygulaması düzenli ve sürekli olmasına dikkat edilmelidir.

29. Çocuklar için yazılan kitaplar aynı zamanda büyükleri de eğlendirmelidir. Zira okuma saati uygulaması esnasında büyükler de sıkılmamalıdır. Sıkılan insan negatif enerji yayarak diğer dinleyicileri de etkileyebilir.

30. Kitabın dili yumuşak tonda olmalıdır.

4.3. Nitelikli Çocuk Kitapları

Civaroğlu'na göre nitelikli çocuk kitaplarının çocuklara katkısı⁷⁶ aşağıda verildiği şekliyle değerlendirilebilir.

- 1 Çocukların duygu, düşünce ve hayal dünyalarının gelişmesini sağlar,
- 2 Çocukların konuşma ve okuma becerilerini geliştirir,
- 3 Çocukların kavrama ve karşılaştırma becerilerini geliştirir,
- 4 Çocukların hayat boyu öğrenmelerine katkı sağlar,
- 5 Çocukların eğlenmelerine, etkilenmelerine, ilgi çekici olayların farkına varmalarına katkı sağlar,
- 6 Çocukların çevrelerine ilgi duymalarını sağlar,
- 7 Tarih, coğrafya, fen bilimleri, edebiyat derslerinde tanıdığı şahıslara ve onların eserlerine ilgisini artırır,
- 8 Çocukların romandaki kişilerin yerine kendisini koyarak yeteneklerini keşfetmelerine yardımcı olur.

4.4. Hikâyelerin Özellikleri

- 1 Yaşamdan kesintiler sunar,
- 2 Metin kısadır,
- 3 Kahramanları bir ya da birkaç kişiden oluşur,
- 4 Tek bir olay etrafında gelişir,
- 5 Belli bir olay, olayın geçtiği mekân, zaman ve kişiler bulunmaktadır,
- 6 Olay akışı sıralı ve düzgün bir şekilde ilerler,
- 7 Dil genellikle di'li geçmiş zaman kipinde kullanılır,
- 8 Çevre betimlemeleri yalın ve süssüz bir şekilde aktarılır.
- 9 Kişilerin düşünceleri konuşturularak açıklanır.⁷⁷

⁷⁶ Civaroğlu, Ö, Çocuk Edebiyatı, Esin Yayınevi, İstanbul 2000, S. 79

⁷⁷ Civaroğlu, a.g.e. s. 79

5. Kıssadan Hisse İle Fabllar

Kıssadan Hisse içeren en önemli kaynaklardan biri fabllardır. Fablların başında veya sonunda mutlaka kıssadan hisse niteliğinde bir ders yer almaktadır. Bu bakımdan Fabllara da kısaca değinmede fayda vardır.

5.1. Fabl

Oğuzkan'a göre fabl, belirli bir ahlâk dersi vermek amacıyla meydana getirilen hayal ürünü kısa ve hareketli hayvan hikâyelerine fabl denmektedir. Bir başka tanıma göre Fabl sonunda ders verme amacı güden, güldüren, düşündüren öykülerdir. Bir başka tanıma göre ise fabl, ahlak öğretisi sunarak, kıssadan hisse türünde simgesel hikâyelerdir.

5.2. Fablların Özellikleri

1Fabllar eğlendirici ve sevimlidirler.

2Fabllarda zaman ve yer belirsizdir. olay çoğunlukla bir kır, orman ya da köyde geçer.

3Fabl, insanlar arasında geçen ibret verici olayların, kahramanları yerine hayvanları koyarak anlatmaktır.

4Fabllarda verilmek istenen mesaj, ya eserin sonunda ya da eserde yer alan kahramanların birinin ağzından ifade edilir.⁷⁸

5Fabllar, özveride bulunma, adalet, doğruluk, ahde vefa, iyi kimselerle dostluk kurma, yardımlaşma, başkalarına saygı gösterme, toleranslı olma, iyi insan olma gibi ahlaki erdemleri kazandırma amaçlanır.

6Çocuklar verdiği mesajı anlamakta zorluk çekmezler.

7Fabllar çocukların dil gelişimlerine yararlı olur.

⁷⁸Oğuz Kan, F. Çocuk Edebiyatı, Ankara, 1997; Ungan, Suat, "Fabl Türünün Çocuk Edebiyatındaki Yeri ve Günümüzde Bu Türden Yararlanma Olanakları", Dumlupınar Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 14, Kütahya, (2004).

8Fabllar, belli bir ana fikrin yalın veya birkaç olayın yardımıyla en kısa yoldan açıklamaktadır.

9Fabllar basit, pratik ahlak ilkeleridir.

10Fabllarda yer alan karakterler çocukların ilgi duyduğu sevdiği varlıklar olmasından dolayı Fabllar çocuklar tarafından çok sevilirler.

11Anlatılan öykünün kısa oluşu çocukların fabllara ilgiyi artırmaktadır.

12Sıkmadan verilen öğütler, çocukların eğitiminde yararlı olur.

13Fabllar yaşayarak öğrenmeye uygun bir örnektir.

14Hayvanlar ve bitkiler karşılıklı konuşurlar.

15Teşhis ve intak sanatları üzerine kurulmuştur.

16Fabllar manzum(şiir) veya nesir(düz yazı) biçiminde yazılabilirler.

17Fabldaki olay serimdüğümçözüm planına uygun olarak yaşanır

18İnsanların hayal gücünü arttırır.

19Kahramanı hayvan, bitki ve cansız varlıklardan oluşan, ders veren, kısa öykülere fabl denir. Fabl sözcüğü hikâye manasına gelen Latince kökenli fabıla sözcüğünden gelmektedir. Zaman içerisinde ise ders veren kısa bir hikâye türü olmuştur.

20Söz konusu hikâyelerin kahramanları genelde hayvanlardır. Hikâyelerde hayvanlar kendi özelliklerini korudukları gibi insani özellikleri de üzerinde taşırlar. İnsan gibi konuşur ve insana özgü hareketler sergilerler. Bu özelliği bakımından Masal sınıfında da yer almaktadır.

21Fabllar nazım ve nesir biçiminde de olabilmektedir.

22Fablların sonunda genelde ahlak dersi (kıssadan Hisse) vardır. Söz konusu ders herkesin kolayca anlayabileceği türde kısa ve nettir.

23Fabllar içerdiği derslerle hayatla ilgili öğretici bir amaç güder.

24Fabllarda günlük hayatla ilgili dersler ve öğütler verilir. Okurlar da verilmek istenen mesajı zorlanmadan hemen algırlar. Zira verilmek istenen mesaj çok açıktır. Genelde fablın sonunda yer alır.

25Fabllarda öğretici (didaktik) bir amaç güdülür

26Fabllarda basit ahlaki ilkelere değinilmektedir. Aynı zamanda inşa ait kusurlu yönüne değinilir.

27Fabllarda soyut konular somutlaştırılarak verilir. Kişi fablla birlikte hem güler hem de eğitilir. İnsanlar arsında geçebilecek iyikötü, cesurkorkak, dürüstikiyüzlü, gözü tokaçgözlü... vb. gibi konular hayvanlar arasında geçmiş gibi gösterilir.

28Fabllar aracılığıyla çocukların zor öğrendikleri veyaedinimi oldukça zor olan bazı davranış değişiklikleri fabllarla kolay bir şekilde elde edilebilir. 8 12 yaş gurubu çocuklar fabl okumayı ve dinlemeyi oldukça severler. Kanaatkârlık, tamahkârlık, kıskançlık, paylaşımcılık gibi çocuklar tarafından anlaşılması güç konular çocukların anlayabileceği sadelikte ve somutlukta çocuklara aktarılır. Bu bakımdan fabllar önemli bir eğitim aracıdır.

29Fabllarda yer alan kahramanlar genelde çocukların sevdikleri varlıklar olduğundan dolayı çocuklar tarafından sevilir.

30Fablların kısa ve hemen neticeye gitmesi çocukların sevdiği ve beğendiği diğer bir husustur.

31Hikâye tadında verilen öğütler neticesinde çocuklar sıkılmadan eğitilirler.

32Fabllar konu bakımından yaşayarak öğrenmeye uygundur.

33Fabllar zihinlerde kolay tutulabildiğinden sözlü gelenek içerisinde yaşatılabilir.

5.3. Fablın Öğeleri

Fablların belirgin dört ögesi bulunmaktadır. Bunları kişiler, olay, zaman, yer şeklinde sıralayabiliriz.

5.3.1. Kişiler: Fablların konusunu oluşturan konu kişileştirilmiş en az iki hayvanın başından geçer. Bunlardan biri iyi ahlaklıyı diğeri ise kötü ahlaklı bir kişiliği canlandırır. Fabllarda kişi betimlemesi yoktur. Fabllarda tilki kurnazlığı, Aslan cesareti, temsil etmektedir. Çok fazla detaya inilerek duygu çözümlemelerine yer verilmez. Fabllarda anlatan bir kişi bulunmaktadır. Söz konusu kişinin de

betimlemesi yapılmaz, cinsiyeti verilmez. Anlatan da tıpkı okur gibi kahramanları izler ve okuyan veya dinleyen ile aynı görüşü paylaşır.

5.3.2. Olay

İnsanınbaşına gelebilecek her türlü olay Fabllara konu olabilir. Olay Fabllarda yer alan kahramanlarının eyleme geçmiş beğenme, istek, özlem, öfke, korku... gibi tutkuya dönüşmüş duygularından doğar.

Fablin asıl gövdesini bir lay oluşturur.

Fabllarda asıl önemli olan fablin anlatılma nedenidir. Buna da “ders” denmektedir.

5.3.3. Yer

Fabllarda tasvir yapılmaz ancak çevre çok iyi bir şekilde verilmektedir. Orman, dere kenarı, köy gibi. Olayın geçtiği yer zaman zaman değişebilir.

5.3.4. Zaman

Yaşanan tüm olaylar gibi Fabllardaki olaylar da bir zaman diliminde geçer. Kronolojik zaman kullanılır.

5.4. Fablin Bölümleri

Fablin örgüsü dört bölümden oluşmaktadır. Bunlar Serim, Düğüm, Çözüm, Öğüt.

5.4.1. Serim: Verilmek istenen olayın türüne, çıkartılacak derse göre kişileştirilmiş hayvan ve çevrenin tanıtıldığı bölümdür.

5.4.2. Düğüm: Verilmek istenen derse göre gelişim gösterir. Söz konusu bölümde karşılıklı sık konuşmalar vardır ve birkaç diyalog neticesinde olay düğümlenir.

5.4.3. Çözüm: Fablda geçen olay beklenmedik bir sonuçla biter. Fablında en kısa bölümüdür.

5.4.4. Öğüt: Fablda verilmek istenen ana fikir bu bölümde öğüt biçiminde verilir. Bu bölüm bazen başta olabileceği gibi bazen de sonda yer alabilir. Bazen sonucu bağlanmaz bu şekildeokuyucudan sonuç çıkartılması beklenir.

5.5. Fabl ile Masal Arasındaki Farklar

Fabllar bazı özelliklerinden dolayı masallarla aynı ortamda dillendirilmektedirler. Oysa aralarında benzer yanlarının olması yanı sıra ayrııcı özellikler de bulunmaktadır.

Fabllarda başında veya sonunda mutlaka kıssadan hisse çıkarımı bulunmaktadır.

Fabllar masallara nazaran oldukça kısadırlar.

Masala nazaran Fablların toplumsal eleştiride önemli bir yere sahiptir.

Fabllarda ortaya atılan bir tez ve bunun karşısında da bir anti tez vardır.

Fabllara işlevsel olarak Atasözlerine benzemektedirler.

Fablların kahramanı cansız varlıklar ya da hayvanlardır.

Masallara nazaran fabllarda yer alan hayvanlar sadece semboliktir.

Karşılıklı diyaloglarla örülmüştür.

5.6. Fablın Gelişimi

Frikyalı Aisopos (Ezop) dünyada ve batıda ilk fabl yazarı olarak bilinmektedir. Ezop M.Ö. 620650 yaşamıştır. Fabllarını da yaşadığı dönemde baskıcı bir yönetim nedeniyle düşüncelerini hayvan hikâyeleri anlattığı ifade edilmektedir.Ezop'a ait fablların MÖ 300 yıllarında derlenip yazıya geçirilmiştir.

Doğuda ise ilk fabl örneklerine MÖ 200'lü yıllarda Hint Edebiyatında Pançatantra masallarında rastlanıldığı ifade edilmektedir. Ancak MS 100150 yıllarında ortaya çıkan bu eserin aslında kime ait olduğu ve hangi dönemde yaşadığı kesin olarak bilinmemektedir. Söz konusu türün benzer bir örneğine MS 300 Beydaba tarafından ortaya atılmıştır. Beydaba Kelile ve Dinme adlı eseri o dönemde hükümdar olan Debşelem zamanında yazmış ve sunmuştur.

La Fontaine de Ezop'un ve Beydaba'nın Latinceye çevrilmiş eserlerinden yararlanarak kendi eserlerini ortaya çıkarmıştır. Eserlerini yazma aşamasında yine kendisinden önce yaşamış Phaedrus, Planudes, Edmund Spenser gibi şairlerden de yararlanmıştır.

Fars edebiyatında ise 814. Yüzyıllarda yaşamış olan genel itibariyle toplumsal eleştiriyile ilgili eserler vermiş olan mizahçı Ubeydi Zakanî bilinmektedir. Bunun yanı sıra 11 16. Yüzyıllarda yaşamış olan Muhammed Bakîr Meclisî'nin Fare ile Kedi (Muş u Gurbe) adlı eserleri bilinmektedir. Sadi'nin de Gülistan ve Bostan isimli eserlerinde hayvan hikâyelerini dile getiren birçok örnek bilinmektedir.

6. Alman Edebiyatında Fabl

Alman Edebiyatında en önemli Fabl yazarlarından biri Gotthold Ephraim Lessing'dir.

6.1. Gotthold Ephraim Lessing (1729–1781)

Lessing, 22 Ocak 1729'da Kamenz, Yukarı Lausitz, Saksonya'da doğmuş ve 15 Şubat 1781'de Braunschweig de ölmüştür.

Lessing, Alman Trajedisinin Babası olarak kabul edilir. *Estetik* Düşüncesinin Gelişmesine katkı sağlayarak Klasik Alman Edebiyatının ortaya çıkışına ön ayak oldu. Estetik ve felsefe üzerine yazılar yazdı. Alman tiyatrosunu Fransız tiyatrosunun etkisinden kurtulması için çaba harcadı. Eleştirel Denemeleri Alman Edebiyatına önemli etkisi olmuştur. Söz konusu Denemelerle tutuculuğa, Bağnazlığa, ikiyüzlülüğe karşı çıkmıştır.

6.2. Gotthold Ephraim Lessing'in Eğitimi ve İlk Tiyatro Eserleri

Saygın bir ilahiyatçının oğlu olarak dünyaya gelen Lessing maddi imkânsızlıklar çekmiştir. Zira babası başpapazlığa kadar yükselmiş olsa da ailesini kalabalık olmasından dolayı her imkânı kendilerine sunamamaktadır. Lessing 12 yaşlarında ünlü St. Afra Okulu'na girdi. Yetenekli ve kitap okumaya oldukça meraklı olan Lessing okulda Grekçe, İbranice ve Latinceyi çok İyi öğrendi. Plautus ve Terentius'un oyunlarından etkilenecek güldürüler yazmaya başlamıştır.

Leipzig Üniversitesi'ne 1746 yılında ilahiyat öğrencisi olarak girdi. Ancak edebiyata olan düşkünlüğü nedeniyle Edebiyat, Felsefe ve Sanat'a daha çok düşküdü. Bu dönemde kabiliyetli ve tiyatro alanında oldukça yetenekli olan Caroline Neuber'den etkilendi. Caroline Neuber de Lessing'in ilgisini karşılıksız bırakmadı ve onunla ilgilendi. Neuber Lessing'in “*Der Junge Gelehrte*” isimli güldürüsünü başarılı bir şekilde sahneleyerek bir manada Lessing' desteklemiştir.

1747-1749 yılları arasında yazdığı ve dillendirdiği Güldürülerinde Bağnazlık, Önyargılı Davranma, Zor Beğenirlik, Servet Avcılığı, Çöpçatanlık, Daleverecilik, İkiyüzlülük, Yozlaşmışlık gibi insana ait zayıflıkları eleştirmiş ve bunlara imalı yorumlar getirmiştir. Eserlerinde bu karakterlerin karşısına anlayışlı, fedakâr, duyarlı, yardımsever, içten, sadık ve erdemli erkeklerle kadınları koymuştur.

Lessing'in Tiyatro ile uğraşmasından hoşnut olmayan anne babası 1748 yılında Leipzig'ten dönmesini istemiştir. Ancak tıp öğrenimi görmek üzere ailesinin onayını alan Lessing Leipzig'e geri dönmüştür. Neuber'in Tiyatro topluluğunda bulunan bazı oyunculara kefil olması, kendisinin de etrafına borçlanması nedeniyle oldukça sıkıntıya düştü. Tiyatro topluluğunun dağılması sonucu ödenmeyen borçlar nedeniyle tutuklanmamak için Leipzig'den ayrıldı ve aynı yıl yayıncı kuzeni Mylius'un desteğiyle gazetede iş bulma ümidiyle Berlin'e gitti. Ancak işler beklediği gibi olmadı. Dört yıl boyunca değişik işlerle meşgul oldu. Bu süreç içerisinde geçimini temin edebilmek için Fransızca ve İngilizce'den Tarih ve Felsefe Kitapları çevirdi. *Berlinische privilegierte Zeitung*'da yapmış olduğu nükteli eleştirilerle adını duyurdu. 1750 yılında "*Beiträge zur Historie und Aufnahme des Theaters*" isimli derginin yayınına son verdi.

Tıp Öğrenimi'ni 1752'de Wittenberg'de tamamladıktan sonra Berline'e dönerek "Theatralische Bibliothek" adında dergi çıkarmaya başladı. Ancak dört sayı sonra bu derginin de yayın hayatına son verdi. Lessing'in 1753-1755 yılları arasında 6 cilt halinde basılan eserlerinde yani Güldürülerinden tutun Miss Sara Sampson'a değin orta sınıf yazarları edebiyattaki geleneksel sınıf ayrımını ortadan kaldırmaya çalışıyorlardı.

Söz konusu ayırıma göre kahraman ve Trajedi temalarında yer alanlar soylu karakterler Güldürülerde de yalnızca Orta sınıf karakterler yer alırdı. Aslında Lessing söz konusu geleneği yıkmaya çalışan ilk yazar olmasa da "Miss Sara Sampson" adlı oyunuyla Alman Tiyatrolarının baskın Klasik Fransız Tiyatro anlayışından kopuşu gerçekleştirdiğini söylemek yanlış olmaz.

Lessing bu dönemde keskin üslubuyla ele aldığı "*Rettungen*" yayımlanır. 1754 yılında aşırı derecede enaniyet sahibi olan bilgin S.G. Lange'nin Horatius'un Şiirlerinden yaptığı özensiz ve kötü çevirilere karşı bir cep kitabı yayımlayarak söz

konusu çeviriyi eleştirir. Lessing'in yaptığı bu eleştiri sonrasında Lange Edebiyattaki saygınlığını kaybeder. Söz konusu eleştiri neticesinde Lessing artık keskin kalemliyle korkulan bir eleştirmen ve yazar olarak kabul görür. Lessing'in önde gelen arkadaşlarından Moses Mendelssohn ile Yazar ve Yayıncı C.F.Nikolai ile yaptığı "Trajik Tiyatro'nun Estetiği" üzerine yaptığı yazışmaları 1756-1757 de yayımlandı.

1755-1758 arasında Leipzig'de 1758-1760 arasında da Berlin'de yaşadı. Berlinde yaşadığı dönemde yakın dostu Nikolai'nin çıkardığı "*Briefe, die neueste Literatur betreffen*" isimli Dergide Çağdaş Edebiyat üzerine Denemeler yazdı. Bu yazılarında Fransız Tiyatrosunu ve de Trajedi Yazarı Pierre Corneille'in yapıtlarını kendisine örnek alan ve böylesi bir Tiyatro anlayışını benimseyen, savunan eleştirmen J.C.Gottsched'e yönelik amansız bir saldırı vardı.

Fransa'nın yapmacık saray kökenli tiyatrosu Lessing'e göre Alman Ruhuna uygun değildi. Ona göre ulusal, halka ait, gerçeklere bağlı bir tiyatro anlayışını Alman toplumuna daha uygundu. Bu nedenle Alman oyun yazarlarını Shakespeare'i örnek almaya çağırırdı.

1759 yılında masal ve masal türü ile üzerine Denemeler yayımladı. Söz konusu Denemelerde Toplumsal eleştiride bulundu.

Şilezya Askeri Valisi General Tauentzien'in kâtabi olarak 1760 yılında Breslau'ya gitti. Burada bulunan kütüphanelerde Felsefe ve Estetik Konularında çalıştı. Söz konusu çalışmaları neticesinde *Laokoon* başlığını taşıyan incelemesini ve *Minna von Barnhelm*'i yazdı.

Lessing 1765 yılında Berlin'e döndüğünde kraliyet kütüphanesine müdür olarak talip olur. Ancak Lessing II. Friedrich'in gözdesi olan Voltaire ile girdiği tartışma neticesinde başvurusu kabul edilmedi.

1768-1769 yılında "Briefe Antiquarischen Inhalts" adlı kitabını yayınladı. 1770 yılında ise maddi sıkıntı çektiği için Wolfenbüttel'deki bir Kütüphanede çok düşük maaş karşılığında çalışmaya başlamıştır. Burada çok sıkıntı çekmiş olsa da eser bakımından oldukça verimli bir dönem geçirmişti. Yine bu dönemde H.S.Reimarus'un oldukça radikal düşünceler içeren bazı parçaları "Fragmente" adıyla yayınladı.

6.3. Wolfenbüttel'deki Yılları

Lessing aynı süreç içerisinde Hamburg başrahibi J.M.Goeze ile şiddetli tartışmalara girdi. Yazdığı AntiGoeze adlı keskin polemik yazısında gerçeği aramanın, dinsel tutuculuktan daha değerli olduğunu dile getirmiştir.

Bu arada tiyatro eserlerini yazmaya devam etti. *Emila* Galotti isimli eserini 1772 yılında sahneledi. Eleştirel bir dille ele aldığı oyun bir sarayda geçmektedir. Söz konusu saray İtalyan Prensi'nin yaşadığı saraydır. Sarayda geçen “Vicdan Çatışmasını” ele almıştır.

Lessing'in kaleme aldığı son çalışması ise “Die Erziehung des Menschengeschlechts” isimli eseri olmuştur. Wolfenbüttel'de oldukça verimli çalışmasına rağmen maddi sıkıntılarını bir türlü aşamadı. Sağlığı bozulmaya başladı. Eserlerinde farklı bir bakış açısı kazandırabilmek için gezilere çıktı. Hayatına yenilik getiremedi. 1776 yılında dul bir kadın olan Eva König ile evlendi. Ancak o da ilk çocuklarını dünyaya getirirken 1778 yılında vefat etti. Lessing yine yalnız kaldı. Vefat ettiğinde belediye tarafından yoksullar mezarlığına defnedildi.

6.4. Gotthold Ephraim Lessing'in Eserleri

Die Juden, (Yahudiler)

Miss Sara Sampson

Briefe die Neuste Litteratur Bettrefend, (Çağdaş Edebiyat Üstüne Mektuplar)

Minna von Barnhelm

Hamburgische Dramaturgie, (Hamburg Dramatürjisi)

Laokoon: oder über die Grenzen der Malerei und Poesie, (Laokon, Şiir ve Estetik Üstüne İncelemeleri)

Emilia Calotti

Nathan der Weise, (Bilge Nathan)

Der Junge Gelehrte, (Genç Bilgin), 1748 de sahnelendi.

Daemon,

Die alte Jungfer, (Yaşlı Kız),

Der Freigeist, (Bağımsız Düşünür),

Der Misogyn, (Kadın Düşmanı),

Rettungen, (Kurtarmalar)

Vade Mecum für den Herrn Samuel Gotthold Lange, (Bay Samuel Gotthold Lange için Cep Kitabı),

Briefwechsel über das Trauerspiel (Trajedi üzerine Mektuplaşma),

Briefe antiquarischen Inhalts (Eski İçerikli Mektuplar),

Wie die Alten den Tod gebidet, (Eskilerin Ölümü Nasıl Anladıkları Üzerine)

Fragmente eines Ungenanten (Adsız birinden Parçalar),

AntiGoeze

Emila Galotti (Emila Galotti),

Die Erziehung des Menschengeschlechts, (İnsan Soyunun Eğitimi)

6.5. Gotthold Ephraim Lessing'e Ait Fabllar

6.5.1. Zeus Und Das Pferd

“ Vater der Tiere und Menschen”, so sprach das Pferd und nahte sich dem Thron des Zeus, “man will, ich sei eines der schönsten Geschöpfe, womit du die Welt geziert, und meine Eigenliebe heißt es mich glauben. Aber sollte gleichwohl nicht noch verschiedenes an mir zu bessern sein?”

“Und was meinst du denn, das an dir zu bessern sei? Rede, ich nehme Lehre an”, sprach der gute Gott und lächelte.

“Vielleicht”, sprach das Pferd weiter, “würde ich flüchtiger sein, wenn meine Beine höher und schmächtiger wären; ein langer Schwanenhals würde mich nicht verstellen; eine breitere Brust würde meine Stärke vermehren; und da du mich doch einmal bestimmt hasst , deinen Liebling, den Menschen zu tragen, so könnte mir ja wohl der Sattel anerschaffen sein, den mir der wohlthätige Reiter auflegt”.

“Gut”, versetzte Zeus, “gedulde dich einen Augenblick”! Zeus, mit ernstem Gesichte, sprach das Wort der Schöpfung. Da quoll Leben in den Staub, da verband sich organisierter Stoff; und plötzlich stand vor dem Throne das hässliche Kamel.

Das Pferd sah, schauderte und zitterte vor entsetzendem Abscheu.

“Hier sind höhere und mächtigere Beine”, sprach Zeus; “hier ist ein langer Schwanenhals; hier ist eine breite Brust; hier ist der anerschaffende Sattel. Willst du, Pferd, dass ich dich so umbilden soll?”

Das Pferd zitterte noch.

“Geh”, fuhr Zeus fort; “dieses Mal sei belehrt, ohne bestraft zu werden. Dich deiner Vermessenheit aber dann und wann reuend zu erinnern, so daure du fort, neues Geschöpf” Zeus warf einen erhaltenden Blick auf das Kamel “und das Pferd erblickte dich nie, ohne zu schaudern.”

6.5.1.1. Zeus İle At Kıssası

“İnsanların ve hayvanların efendisi!” diye başlar at ve Zeus’un tahtına yaklaştımaya başlar. Beni ve tüm dünyayı yaratma gücünüzle süsleyip, onurlandırdınız. Bencilliğimi affedin ama beni biraz daha farklı yarata bilemez miydiniz? “Daha farklı yaratmakla neyi kastediyorsun, konuş!” der iyi tanrı gülümseyerek. “Belki, bacaklarım daha uzun ve narin olsaydı, daha hızlı koşabilirdim, daha uzun bir boyun vücudumun şeklini bozmazdı. Ya da daha geniş bir göğüs benim gücümü arttırabilirdi ve bu durumda kesin, sizi insanlar arasında taşıyan sevgili atınız olurdu, böylelikle bana, hayırsever bir nalburun eyerlediği bir eyer yaratılırdı.” “İyi!” diye cevap verdi Zeus “biraz sabret!”. Tanrı Zeus büyük bir ciddiyetle yaratılışın sözünü söyledi. O anda hayat toza dumana karıştı, emrettiği gerçekleşti ve bir anda Zeus’un tahtının önünde durdu. “çirkin deve!”. At ürpermiş, korkudan titriyordu.

“İşte sana daha uzun ve daha güçlü bacaklar” der Zeus “uzun bir boyun, geniş bir göğüs, senin için yaratılmış bir eyer, daha fazlasını ister misin ?” at korkudan hala titriyordu. “Git şimdi!” dedi Zeus “bu sefer ceza almadan dersini öğrendin. Kibirli olmayı bırakıp, pişman oluncaya kadar yeni haline devam edecek .” Tanrı Zeus deveye şöyle bir bakar ve at itiraz etmeden kabul eder.

6.5.2. Der Affe Und Der Fuchs

“Nenne mir ein so geschicktes Tier, dass ich nicht nachahmen konnte!” so prahlte der Affe gegen den Fuchs. Der Fuchs aber erwiderte: “ Und du, nenne mir ein so geringschätziges Tier, dem es einfallen könnte, dich nachzuahmen.”

6.5.2.1. Maymun İle Tilki Kışası

Bana taklit edemeyeceğim kadar maharetli bir hayvan söyle.” der Maymun. Kurnaz tilki ise: “O zaman sen de bana seni taklit edebilecek kadar kendini küçük gören bir hayvan söyle!” der.

6.5.3. Die Nachtigall Und Der Pfau

Eine gesellige Nachtigall fand, unter den Sängern des Waldes, Neider die Menge, aber keinen Freund. “Vielleicht finde ich ihn unter einer andern Gattung,” dachte sie und floh vertraulich zu dem Pfau herab.

Schöner Pfau! Ich bewundere dich.” Ich dich auch, liebliche Nachtigall!” “So lass uns Freunde sein”

Sprach die Nachtigall weiter; “wir werden uns nicht beneiden dürfen; du bist dem Auge so angenehm als ich dem Ohre.”

Die Nachtigall und der Pfau wurden Freunde.

6.5.3.1. Bülbül İle Tavus Kuşu Kışası

Sevimli bir bülbül, ormanda şarkılar söyleyen bülbüllerin birbirlerini kıskanmasından dolayı bir türlü arkadaş bulamaz. Belki de diğer türde hayvanlardan bir arkadaş bulabilirim diye düşünüp, gizlice aşağıya, tavus kuşunun yanına kaçır.

“Güzel Tavus kuşu! Sana hayran kaldım” der. Aynı şekilde tavus kuşu da “Ben seni çok beğendim sevgili bülbül” der. Bülbül de “Hadi arkadaş olalım! Ne de olsa birbirimizi kıskandıracak bir durum yok” der. “Senin görünüşün güzel benim de sesim” diye de devam eder.

Bu konuşmadan sonra bülbül ile Tavus kuşu arkadaş olurlar.

6.5.4. Das Ross Und Das Stier

Auf einem feurigen Ross flog stolz ein dreister Knabe daher. Da rief ein wilder Stier dem Ross zu: “Schande! Von einem Knaben ließ ich mich nicht regieren!”

“Aber ich“, versetzte das Ross “Denn was für Ehre könnte es mir bringen, einen Knaben abzuwerfen?”

6.5.4.1. Soylu At İle Öfkeli Boğa Küssası

Bir erkek çocuğu gururlanarak heyecanlı, yerinde duramayan bir at üzerinde uçar gibi gider. Orada

Bulunan öfkeli boğa ata: “ayıp! Ben asla bir çocuğun beni yönetmesine izin verecek kadar küçülmem” der. Bunun üzerine at da: “O zaman bana bu çocuğu sırtımdan fırlatıp atmanın neresinde onur olduğunu söyler misin? diye cevap verir.

6.5.5. Die Gans

Die Federn einer Gans beschämten den neugeborenen Schnee. Stolz auf dieses blendende Geschenk der Natur, glaubte sie eher zu einem Schwane, als zu dem, was sie war, geboren zu sein. Siesonderte sich von ihres gleichen ab und schwamm einsam und majestätisch auf dem Teiche herum. Bald dehnte sie ihren Hals, dessen verräterischer Kürze sie mit aller Macht abhelfen wollte. Bald suchte sie ihm die prächtige Biegung zu geben, in welcher der Schwan das würdigste Ansehen eines Vogels des Apollo hat. Doch vergebens er war zu steif, und mit aller ihrer Bemühung brachte sie es nicht weiter, als dass sie eine lächerliche Gans ward, ohne ein Schwan zu werden.

6.5.5.1. Kaz Küssası

Kazın bembeyaz, henüz yağmış karı bile utandıracak kadar güzel tüyleri vardı. Kaz doğanın hediyesi olan bu güzelliğiyle övünür, kendini bir kazdan çok kuğu olarak görürdü. Diğer kazlardan kendini farklı görür, küçük gölde vakarlı ve yalnız yüzerdi. Az sonra kısalığı iyice belirgin boynunu bütün gücüyle bir kuğu gibi görünmek için uzatmak istese de, Apollo’nun kuğusunun yaptığı o saygın, asil duruşu yapamadı. Tüm gücüyle boynunu ilerletmeye çalışsa da, yaptığı sadece kendini komik duruma düşürmekti.

6.5.6. Die Hunde

“Wie ausgeartet ist hierzulande unser Geschlecht!” sagte eine gereiste Budel. “In dem fernen Weltteile, welches die Menschen Indien nennen, da gibt es noch rechte Hunde, meine Brüder ihr werdet es mir glauben, und doch habe ich es mit meinen Augen gesehen – die auch einen Löwen nicht fürchten und kühn mit ihm anbinden.”

“Aber” fragte die Budel ein gesetzter Jagdhund, “überwinden sie ihn denn auch, den Löwen?”

“Überwinden?” war die Antwort. Das kann ich nun eben nicht sagen. Gleichwohl, bedenke nur, einen Löwen anzufallen!”

“Oh” fuhr der Jagdhund fort, “wenn sie ihn nicht überwinden, so sind deine gepriesene Hunde in Indien besser als wir, soviel wie nichts aber ein gut Teil dümmer.”

6.5.6.1. Köpekler Kıssası

Sürekli dünyayı gezen bir köpek: “Neslimizden olan ve burada yaşayan köpekler ne kadar da değişti. Adına Hindistan denen uzak bir ülkede bizim soyumuzdan köpekler var ve söylediklerime inanmayacaksınız ama bu köpekler aslanlarla yiğitçe savaştıklarını kendi gözlerimle gördüm” der.

Ağırbaşlı avcı köpeği: “Ama o zaman aslanları yenmişlerdir, değil mi? diye sorar. “Yenmek mi? Bunu kesin olarak söyleyemem ama yine de bir aslana saldırmanın ne demek olduğunu düşünsene!”

“Ooo” der avcı köpeği, “şu çok övdüğün köpekler aslına bakarsan bizden daha iyiler ama canlarını boş yere verecek kadar da aptallar” der.

6.6. Alman Halk Edebiyatında Kıssadan Hisse Hikâyeler

6.6.1. Fischer

In einem Hafen an einer westlichen Küste Europas, liegt ein ärmlich gekleideter Mann in seinem Fischerboot und döst. Ein schick angezogener Tourist legt eben einen neuen Farbfilm in seinen Fotoapparat, um das idyllische Bild zu fotografieren: blauer Himmel, grüne See mit friedlichen, schneeweißen

Wellenkämmen, schwarzes Boot, rote Fischermütze. Klick. Noch einmal: klick, und da aller guten Dinge drei sind und sicher sicher ist, ein drittes Mal: klick.

Das spröde, fast feindselige Geräusch weckt den dösenden Fischer, der sich schläfrig aufrichtet, schläfrig nach seiner Zigarettenschachtel angelt. Aber bevor er das Gesuchte gefunden, hat ihm der eifrige Tourist schon eine Schachtel vor die Nase gehalten, ihm die Zigarette nicht gerade in den Mund gesteckt, aber in die Hand gelegt, und ein viertes Klick, das des Feuerzeuges, schließt die eilfertige Höflichkeit ab. Durch jenes kaum messbare, nie nachweisbare Zuviel an flinker Höflichkeit, ist eine gereizte Verlegenheit entstanden, die der Tourist der Landessprache mächtig durch ein Gespräch zu überbrücken versucht.

"Sie werden heute einen guten Fang machen."

Kopfschütteln des Fischers. "Aber man hat mir gesagt, dass das Wetter günstig ist." Kopfnicken des Fischers.

"Sie werden also nicht ausfahren?" Kopfschütteln des Fischers, steigende Nervosität des Touristen. Gewiss liegt ihm das Wohl des ärmlich gekleideten Menschen am Herzen, nagt an ihm die Trauer über die verpasste Gelegenheit. "Oh? Sie fühlen sich nicht wohl?" Endlich geht der Fischer von der Zeichensprache zum wahrhaft gesprochenen Wort über.

"Ich fühle mich großartig", sagt er. "Ich habe mich nie besser gefühlt." Er steht auf, reckt sich, als wollte er demonstrieren, wie athletisch er gebaut ist. "Ich fühle mich phantastisch."

Der Gesichtsausdruck des Touristen wird immer unglücklicher, er kann die Frage nicht mehr unterdrücken, die ihm sozusagen das Herz zu sprengen droht: "Aber warum fahren Sie dann nicht aus?" Die Antwort kommt prompt und knapp.

"Weil ich heute morgen schon ausgefahren bin." "War der Fang gut?"

"Er war so gut, dass ich nicht noch einmal auszufahren brauche. Ich habe vier Hummer in meinen Körben gehabt, fast zwei Dutzend Makrelen gefangen."

Der Fischer, endlich erwacht, taut jetzt auf und klopft dem Touristen auf die Schulter. Dessen besorgter Gesichtsausdruck erscheint ihm als ein Ausdruck zwar unangebrachter, doch rührender Kümmeris. "Ich habe sogar für morgen und

übermorgen genug!" sagte er, um des Fremden Seele zu erleichtern. "Rauchen Sie eine von meinen?"

"Ja, danke."

Zigaretten werden in Münder gesteckt, ein fünftes Klick. Der Fremde setzt sich kopfschüttelnd auf den Bootsrand, legt die Kamera aus der Hand, denn er braucht jetzt beide Hände, um seiner Rede Nachdruck zu verleihen. "Ich will mich ja nicht in Ihre persönlichen Angelegenheiten mischen", sagt er, "aber stellen Sie sich mal vor, Sie führen heute ein zweites, ein drittes, vielleicht sogar ein viertes Mal aus, und Sie würden drei, vier, fünf, vielleicht sogar zehn Dutzend Makrelen fangen. Stellen Sie sich das mal vor!"

Der Fischer nickt.

"Sie würden", fährt der Tourist fort, "nicht nur heute, sondern morgen, übermorgen, ja, an jedem günstigen Tag zwei, dreimal, vielleicht viermal ausfahren wissen Sie, was geschehen würde?"

Der Fischer schüttelt den Kopf.

"Sie würden sich in spätestens einem Jahr einen Motor kaufen können, in zwei Jahren ein zweites Boot, in drei oder vier Jahren könnten Sie vielleicht einen kleinen Kutter haben, mit zwei Booten oder dem Kutter würden Sie natürlich viel mehr fangen eines Tages würden Sie zwei Kutter haben, Sie würden...", die Begeisterung schlägt ihm für ein paar Augenblicke die Stimme, "Sie würden ein kleines Kühlhaus bauen, vielleicht eine Räucherei, später eine Marinadenfabrik, mit einem eigenen Hubschrauber herumfliegen, die Fischschwärme ausmachen und Ihren Kuttern per Funk Anweisung geben, sie könnten die Lachsrechte erwerben, ein Fischrestaurant eröffnen, den Hummer ohne Zwischenhändler direkt nach Paris exportieren und dann..." wieder schlägt die Begeisterung dem Fremden die Sprache.

Kopfschüttelnd, im tiefsten Herzen betrübt, seiner Urlaubsfreude schon fast verlustig, blickt er auf die friedlich hereinrollende Flut, in der die ungefangenen Fische munter springen. "Und dann", sagt er, aber wieder schlägt ihm die

Erregung die Sprache. Der Fischer klopft ihm auf den Rücken wie einem Kind, das sich verschluckt hat. "Was dann?" fragt er leise.

"Dann", sagt der Fremde mit stiller Begeisterung, "dann könnten Sie beruhigt hier im Hafen sitzen, in der Sonne dösen und auf das herrliche Meer blicken."

"Aber das tu ich ja schon jetzt", sagt der Fischer, "ich sitze beruhigt am Hafen und döse, nur Ihr Klicken hat mich dabei gestört." Tatsächlich zog der solcherlei belehrte Tourist nachdenklich von Dannen, denn früher hatte er auch einmal geglaubt, er arbeite, um eines Tages einmal nicht mehr arbeiten zu müssen, aber es blieb keine Spur von Mitleid mit dem ärmlich gekleideten Fischer in ihm zurück, nur ein wenig Neid.

Heinrich Böll

6.6.1.1. Balıkçı

Avrupa'nın batı kıyısındaki bir limanda, üstü başı perişan bir adam balıkçı kayığında yatmış, kestirmektedir.

O sırada şık bir turist bu muhteşem manzarayı resmetmek için fotoğraf makinesine renkli film koyar: Masmavi gökyüzü; huzur verici, kar beyazı sırtları olan dalgalarıyla yeşil deniz; siyah kayak; kırmızı balıkçı şapkası.

Çat. Bir daha: Çat ve Allah'ın hakkı üç olduğundan ve işi sağlama almak gerektiğinden

Üçüncü bir kez: Çat. Bu sevimsiz, neredeyse düşmanca ses kestirmekte olan balıkçıyı uyandırır.

Uykulu uykulu yerinden doğrulan balıkçı, uykulu uykulu sigara paketini el yordamıyla bulmaya çalışır. Aradığını daha bulamadan hevesli turist adamın neredeyse gözüne sokarcasına bir paket uzatır, sigarayı doğrudan ağzına sokmasa da eline tutuşturur ve çakmaktan çıkan dördüncü bir çat tez gelişen bu kibarlığa son verir.

Bu tez kibarlıktaki ölçülemeyen, asla kanıtlanamayan fazlalık, yabancıyı olduğu ülkenin diline hâkim olan turistin bir sohbetle yenmeye çalıştığı gergin bir çekingenliğe yol açar.

"Bugün çok balık tutacaksınız."

Balıkçı hayır dercesine başını sallar.

"Ama bana havanın çok uygun olduğunu söylediler."

Balıkçı evet dercesine başını sallar.

"Yani balığa çıkmayacak mısınız?"

Balıkçı hayır dercesine baş sallar, turistin gerginliği daha da artar. Şüphesiz, üstü başı perişan bu insanın iyiliği onun için çok önemlidir; kaçan fırsat karşısında duyduğu üzüntü onu yiyip bitirmektedir.

"Yoksa kendinizi iyi hissetmiyor musunuz?"

Sonunda, balıkçı vücut dilini kullanmaktan vazgeçip dilini kullanmaya başlar:

"Kendimi çok iyi hissediyorum," der, "Kendimi hiç daha iyi hissetmemiştim."

Ayağa kalkar, ne kadar atletik yapılı olduğunu göstermek istercesine gerinir.

"Kendimi harika hissediyorum."

Turistin yüzü asıldıkça asılır, sormazsa çatlayacağını sandığı o soruyu sormaktan kendini alıkoyamaz: "O zaman niye balığa çıkmıyorsunuz?"

Balıkçının hemen verdiği yanıt kısadır: "Bu sabah zaten çıktım da ondan."

"Nasıl gitti peki? İyi miydi?"

"Bir daha balığa çıkmamı gerektirmeyecek kadar iyiydi, sepetlerimden dört ıstakoz çıktı, neredeyse iki düzine de uskumru tuttum..."

Sonunda uyanan, uykusu tamamıyla açılan balıkçı turistin sırtını, onu sakinleştirmek istercesine sıvazlar. Turistin tasalı yüz ifadesi ona yersiz ama yine de insanı duygulandıran bir endişe ifadesi gibi gelir. Yabancıyı rahatlatmak için:

"Hatta yarın ve ertesi gün için de yetecek kadar tuttum.." der. "Bir tane de benden yakar mısınız?"

"Evet, teşekkür ederim."

Sigaralar ağza alınır, beşinci bir çat, yabancı başını sallayarak kayığın kenarına oturur ve konuşmasına daha etkileyici bir hava kazandırmak için şimdi iki eline de ihtiyaç duyduğundan fotoğraf makinesini elinden bırakır.

"Özel işlerinize burnumu sokmak istemem; ama bir düşünsenize, bugün ikinci, üçüncü, hattâ belki dördüncü bir kez balığa çıksanız, üç, dört, beş hattâ belki on düzine uskumru tutardınız... Bunu bir düşünsenize."

Balıkçı evet dercesine kafasını sallar.

"Yalnız bugün değil, yarın, ertesi gün, evet, her uygun günde iki, üç kez, belki dört kez balığa çıksanız ne olurdu biliyor musunuz?"

Balıkçı hayır dercesine başını sallar.

"En geç bir yıl içinde kayığınıza bir motor alabilirdiniz, iki yıl içinde ikinci bir kayığınız, üç veya dört yıl içinde belki bir kotranız olurdu, tabii iki kayık veya o kotrayla daha çok balık tutardınız sonra günün birinde iki kotranız olurdu, hattâ..." bir an heyecandan dili tutulur, "küçük bir soğuk hava deposu, belki de fûme balık tesisi yapardınız, sonra bir deniz ürünleri tesisi; kendinize ait bir helikopterle uçarak balık sürülerinin yerlerini saptayabilir, telsizle kotralarınıza bilgi verebilirdiniz. Somon balığı haklarını satın alabilir, bir balık lokantası açabilir, ıstakozu Paris'e aracısız, doğrudan ihraç edebilirdiniz sonra da..." yabancının heyecandan gene dili tutulur. Başını sallayarak, derin bir hüznle, neredeyse tatil neşesini yitirmişçesine, yakalanmamış balıkların oyunculukla zıpladığı sakin akıntıyı seyreder. "Sonra da" diye başlar; ama gene o heyecandan dili tutulur.

Balıkçı, genzine bir şey kaçan bir çocuğun sırtına vurur gibi, yabancının sırtına vurur.

"Sonra ne?" diye sessizce sorar.

"Sonra," der yabancı özlem dolu bir coşkuyla, "sonra huzurlu bir şekilde limanda oturur, güneşin altında kestirebilir ve muhteşem denizi seyredebilirdiniz."

"Ama ben bunu zaten şimdi yapıyorum", der balıkçı, "limanda huzurlu bir şekilde oturuyor ve kestiriyorum, keyfimi kaçıran tek şey fotoğraf makinenizin sesi."

Bunun üzerine, dersini alan turist düşünceli düşünceli oradan uzaklaşır; çünkü o zamana dek, ileride bir gün çalışmak zorunda kalmamak için çalıştığına inanmıştır ve perişan kılıklı adama duyduğu acıma duygusundan hiçbir iz kalmamış, bu duygu yerini biraz kıskançlığa bırakmıştır.⁷⁹

6.6.2. Mit Gott zu Mittag gegessen...

Es war einmal ein kleiner Junge, der unbedingt Gott treffen wollte. Er war sich darüber bewusst, dass der Weg zu dem Ort, an dem Gott lebte, ein sehr langer war. Also packte er sich einen Rucksack voll mit einigen Coladosen und mehreren Schokoladenriegeln und machte sich auf die Reise. Er lief eine ganze Weile und kam in einen kleinen Park. Dort sah er eine alte Frau, die auf einer Bank saß und den Tauben zuschaute, die vor ihr nach Futter auf dem Boden suchten. Der kleine Junge setzte sich zu der Frau auf die Bank und öffnete seinen Rucksack. Er wollte sich gerade eine Cola herausholen, als er den hungrigen Blick der alten Frau sah.

6.6.2.1. Allah’la Buluşma

Çocuğun biri Allah’la buluşmak ister. Yolunun uzun olabileceğinden çantasına bisküvi, çikolata ve içecek alır. Yolda giderken yaşlı bir kadının parkta güvercinlere yem atarken görür. Yolunu değiştirerek doğruca yaşlı kadının yanına gider ve banka oturur. Hiç konuşmadan kadının güvercinlere nasıl yem verdiğini izler. Belli bir süre sonra acıktığından çantasından bisküvisini çıkarır. Çocuk o anda yaşlı kadının aç halini fark eder ve bisküviden kadına da verir. Kadın bisküviyi alırken çocuğa gülümser. Kadın o kadar güzel gülümsemiştir ki çocuk o gülümsemeyi tekrar görebilmek için çikolatasını da çıkarır ve kadına ikram eder. Kadın yine ikramı alırken daha candan gülümser. Çocuk ve kadın hiç konuşmadan akşam karanlığı çökene kadar parkta bu şekilde zaman geçirirler.

Akşam olduğunda çocuk evine gitmek üzere kalkar ve yürür. Belli bir mesafeden sonra tekrar döner ve yaşlı kadına koşarak sarılır. Daha sonra evinin yolunu tutar. Eve geldiğinde çok mutlu olduğunu gören annesi:

“Ne oldu sana böyle?” diye sorar.

Çocuk da: “Bugün Allah’la yemek yedim. Çok güzel gülümsüyordu” der.

⁷⁹ Heinrich BÖLL, Balıkçı Çeviren: Bahar YILDIRIM Das Böll Handbuch, DTV, 1980, s.223225.

Parkta oturan kadın da bu arada evine gitmiştir. Onun da oğlu annesinin çok mutlu olduğunu görünce:

“Anne, bu mutluluğunun sebebi nedir?” diye sorar.

Kadın da: “Bugün Allah’la buluştum. Bu kadar genç olduğunu da hiç düşünmemiştim” der.⁸⁰

Anonim

6.6.3. Das Kind

Das Kind kam zu seinem Vater und setzte sich auf seinen Schoß. "Du Papi, wie funktioniert der Fernseher?" "Das weiß ich nicht." "Du Papi, woher kommt der Strom?" "Das weiß ich nicht." "Papi, warum wächst das Gras?" "Ich weiß es nicht." "Papi, stört es Dich eigentlich, wenn ich all diese Fragen stelle?" "Natürlich nicht, mein Kind. Wie sollst Du denn etwas lernen, wenn Du keine Fragen stellst!"

6.6.3.1. Çocuk

Çocuk koşarak babasının kucağına oturur ve:

“Baba, televizyon nasıl çalışır?”

“Bilmiyorum.”

“Baba, elektrik nasıl üretilir?”

“Bilmiyorum.”

“Baba, otlar nasıl büyür?”

“Bilmiyorum.”

“Baba, yıldızlar gökte nasıl asılı kalır?”

“Bilmiyorum.”

Baba, güneş kaç derecedir?”

“Bilmiyorum.”

“Baba, sana bu kadar soru sormam seni rahatsız ediyor mu?”

“Elbette hayır oğlum. Sormazsan nasıl öğreneceksin” der.⁸¹

⁸⁰Güneş, Dünya Halk Edebiyatından Seçme Hikyeler, Akis Yayıncılık, İstanbul 2013.

⁸¹Güneş, a.g.e. s.224.

Anonim

● Değerli anne babalar en kolay ve sonu da en riskli cevap “bilmiyorum” cevabıdır. Zira genelde çocukları başından savmak için kullanılır. Toprak suya doyduğunda su çekmez misali çocuklar bilgiye açken bilgi verilmelidir. Sonradan vermek istediğinizde o almak istemeyebilir. Bu nedenle hazır onlar kendi ayaklarıyla gelmişken anladığı yalınlıkta doğru bilgiler verilmeye çalışılmalıdır.

6.6.4. Aus Dem Brief Einer Älteren Dame

"Könnte ich mein Leben nochmals leben, dann würde ich das nächste Mal riskieren, mehr Fehler zu machen. Ich würde mich entspannen, lockerer und humorvoller sein als dieses Mal. Ich kenne nur sehr wenige Dinge, die ich ernst nehmen würde. Ich würde mehr verreisen. Und ein bisschen verrückter sein. Ich würde mehr Berge erklimmen, mehr Flüsse durchschwimmen und mir mehr Sonnenuntergänge anschauen.

Ich würde mehr spazieren gehen und mir alles besser anschauen. Ich würde öfter ein Eis essen und weniger Bohnen. Ich hätte mehr echte Schwierigkeiten als eingebildete. Müsste ich es noch einmal machen, ich würde einfach versuchen, immer nur einen Augenblick nach dem anderen zu leben, anstatt jeden Tage schon viele Jahre im Voraus.

Könnte ich noch einmal von vorne anfangen, würde ich viel herumkommen, viele Dinge tun und mit sehr wenig Gepäck reisen. Könnte ich mein Leben nochmals leben, würde ich im Frühjahr früher und im Herbst länger barfuß gehen. Und ich würde öfter die Schule schwänzen. Ich würde mir nicht so hohe Stellungen erarbeiten, es sei denn ich käme zufällig daran. Auf dem Rummelplatz würde ich viel mehr Fahrten machen, und ich würde mehr Gänseblümchen pflücken."

6.6.4.1. Yaşlı Bir Kadının Mektubundan

Hayatımı tekrar yaşayabilseydim;

Daha çok hata yapabilmek adına daha fazla risk alırdım.

Daha az gergin ortamda bulunur daha rahat ve esprili olmaya çalışırdım.

Çok az şeyi kafama takar ve çok az şeyi ciddiye alırdım.

Bazen daha fazla delilik yapardım.

Daha fazla gülerdim.

Döktüğüm gözyaşlarım için utanmazdım.

Daha çok tırmanır dağları aşardım, nehirleri geçerdim ve daha çok gün batımını izlerdim.

Geçmişe takılı kalmadan gelecekte her anı ve olağanüstü olabileceklerin tadını çıkartırdım.

Her çakıl taşının altında bir mucize ve her çiçek açmış elma ağacında küçük bir perinin var olduğunu umardım.

Seyahate çıkar ve yaşadıklarımı renkli bir şekilde kitapta toplardım.

Yabancı dil öğrenir yabancı ülkelerden dostlar edinirdim.

Sorunlar daha oluşmadan çözmek için kafamı yormazdım.

Sabahın erken saatinde güneşin doğuşunu seyretmek için kalkar ve gecenin geç saatinde yıldızları tekrar keşfetmek isterdim.

Daha fazla yürüyüşe çıkar ve her şeye daha iyi bakardım.

Fasulye yerine daha fazla dondurma yerdim.

Kafamda hayali olarak oluşturduğum sorunlardan çok gerçek sorunlarımla ilgilenirdim.

Gelecek yılları ve günleri yaşamaktan ziyade bir sefer de sadece o anı yaşamaya çalışırdım.

Her şeyi sırasıyla ve tek tek yaşamayı denerdim.

Az eşya ile çok seyahat ederdim.

İlkbaharda yalınayak yürümeye daha erken başlardım. Son baharda ise daha sık yalınayak yürürdüm.

Tesadüfen gelmediğim sürece yüksek pozisyonlara gelebilmek için çok çalışmaz ve zamanımı harcamazdım.

Panayır alanında daha çok gezer, aletlere biner ve daha fazla papatya toplardım.

Başkalarından ziyade, içimden gelen sese kulak verirdim.

Kendime daha çok hediye verirdim.

Çok sever daha az nefret ederdim.

Daha fazla güler ve daha az surat asardım.

Daha doğrusu ben yaşardım.⁸²

Anonim

6.6.5. Die Geschichte Vom Skorpion Und Der Schildkröte

Es begab sich das ein Skorpion eine Fluss überqueren musste. Am Ufer saß eine Schildkröte und sonnte sich. Der Skorpion ging zur Schildkröte und fragte sie, ob sie ihn über den Fluss bringen könne. Nein sagte die Schildkröte, mitten im Fluss stichst du mich und ich muss sterben, ich werde Dich nicht über diesen Fluss bringen!

Aber wenn ich dich steche sterbe ich doch auch. Ja, dachte die Schildkröte und ließ den Skorpion auf ihren Rücken steigen. Mitten im Fluss angekommen stach der Skorpion die Schildkröte in den Hals. – Warum hast du das nur getan, sprach die Schildkröte mit zitternder Stimme – jetzt sterben wir doch Beide. Es liegt in mein Natur liebe Schildkröte, es liegt in meiner Natur.....

6.6.5.1. Kurbağa ve Akrep

Akrep'in bir nehir kıyısında bir kurbağa ile karşılaşır. Akrep nehrin diğer tarafına geçmek istediğinden kurbağaya kendisini karşıya kıyıya geçirmesini rica eder.

Kurbağa: “Ben hayatıma susamadım. Şimdi sırtıma alsam su üzerindeyken beni soksan ben ölürüm” der.

Akrep ise: “Hayır hayır, olur mu öyle şey! Seni sokacak olursam ben de suda boğulurum. Bu nedenle bana güven ve bana lütfen yardım et” der.

⁸² Güneş, a.g.e. s.225.

Kurbağa bu söze ikna olur ve akrebin, sırtına çıkmasına izin verir. Karşı kıyıya yaklaştıklarında akrep kurbağayı zehirli kuyruğu ile sokar.

Kurbağa: “Bunu neden yaptın” diye sorar.

Akrep ise: “Sokmak benim tabiatımda var. Kusura bakma!” der ve karşı kıyıya geçer ve yoluna devam eder.⁸³

Anonim

6.6.6. Sonne und Wind

Sonne und Wind sahen einen Mann mit Regenmantel auf dem Erdenrund laufen. Übermütig sagte der Wind zur Sonne – he ich zeige dir wie ich den Regenmantel vom Leib des Mannes reiße und wurde zum Sturm. Doch je mehr er blies umso enger schlug der Mann den Mantel um sich. Ich will dir zeigen wie es geht sagte die Sonne und wärmte den Mann mit ihren milden Strahlen. Ganz von allein entledigte sich der Mann des Mantels und freute sich des schönen Wetters.

6.6.6.1. Rüzgâr ile Güneşin Hikâyesi

Güneş ile rüzgâr insana ceketinin en kısa sürede kimin çıkarttırabileceği konusunda iddiaya girerler. Rüzgâr olabildiğince hiddetiyle, olabildiğince kuvvetiyle, olabildiğince şiddetiyle esmeye başlar. Rüzgârı hisseden insan ceketini daha da bir kapatır ve son düğmesine kadar da ilikler.

Sıra güneşe geldiğinde güneş sakın, nazik ve hassas ışınlarını yeryüzüne gönderir. Sıcaklığı hisseden insan düğmesini açmaya başlar. Belli bir sıcaklıktan sonra da ceketini tümünden çıkartır. İddiayı böylelikle yumuşak ve nazik davranan güneş kazanmış olur.⁸⁴

Anonim

☉ İnsanlar arasında da durum aynıdır. Yumuşak ve nazik olduğu müddetçe insanların birbirine olan davranışları daha güzel olur. Atalarımız da “tatlı dil yılanı deliğinden çıkartır” dememiş midir?

⁸³ Güneş, a.g.e. s.144.

⁸⁴ Güneş, a.g.e. s.129.

6.6.7.Sauna

Eine Gruppe von Männern sitzt zusammen in der Sauna, als plötzlich und überraschend ein Handy klingelt.

Einer der Männer greift zum Handy und antwortet: 'Hallo?'

Die Frau: 'Schatz bist Du das?'

Und was sind das denn für Geräusche? Bist Du in der Sauna?'

'Ja.'

'Schatz, ich stehe hier gerade vor einem JuwelierGeschäft und die haben hier das DiamantKollier was ich schon immer haben wollte. Kann ich mir das bitte, bitte, bitte kaufen?'

Es ist auch wirklich preiswert. Es kostet kaum mehr als 30.000 □'

'Wieviel mehr?'

'Na ja, so knapp 45.000 □'

'Na gut. Ausnahmsweise.

Aber bezahle auf gar keinen Fall mehr als diese 45.000.□. Verstanden?'

'Das ist aber wirklich lieb von dir.

Ach Schatzi, weil wir schon gerade dabei sind.

Ich bin gerade bei unserem BMWHändler vorbei gekommen und der hat doch gerade mein Traumauto im Angebot.

Genau mit der Ausstattung und in der Farbe, die ich immer schon so gerne wollte.

Er würde mir das Auto zum Sonderpreis von nur 120.000 □ überlassen.

Bitte, bitte Schatzi, kann ich das kaufen?'

'Na gut, mein Schatz.

Aber versuch' den Preis noch auf 115.000. 'runter zu handeln. Ok?'

In diesem Moment erkannte sie, dass heute ihr Glückstag war und sie hakte sofort nach.

'Schatz, Du weißt doch das ich es gerne hätte wenn meine Mutter bei uns leben würde.

Ich weiß ja, dass Du das nicht möchtest, aber könnten wir nicht mal für 3 Monate einen Versuch starten?

Wenn es nicht funktioniert, kannst Du doch immer noch 'Nein' sagen.

Was denkst Du darüber?'

'Na gut mein Schatz. Lass es uns einmal versuchen.

Aber wenn es nicht klappt ...'

"Ich danke Dir mein Schatz. Ich liebe dich über alles.

Freue mich sehr darauf, Dich heute Abend zu sehen.'

'Ich auch, mein Schatz, bis später dann.'

Der Mann legt auf und blickt fragend in die Runde:

'WEISS IRGENDJEMAND WEM DAS HANDY GEHÖRT?'

6.6.7.1. Sauna

Bir gurup adam saunada ter atmaya çalışırken bir cep telefonu çalar. Adamlardan biri:

“Alo” der.

Kadın: “Hayatım sen misin? Bu sesler de ne? Sen yoksa saunada mısın?”

“Evet”

“Hayatım şuanda kuyumcunun önündeyim ve çok istediğim mücevher kolyeyi alabilir miyim? Çok da uygun fiyata düşmüş. 30.000 Euro’nun biraz üzerinde.

“Ne kadar üzerinde?”

“45.000 € civarında.”

“İstisnai olarak tamam! Ama sakın 45 binden fazla ödeme.”

“Tamam. Ne kadar iyisin. Hayatım tam konu açılmışken şuanda tam BMW bayisinin önünden geçiyorum. Benim hayalimdeki model ve renkteki araba gelmiş ve şuanda indirimde. Satıcı 120.000 € bırakacak. Ne olursun alabilir miyim?”

“Hadi neyse onu da al. Ama pazarlık yap ve 115.000’e indirmeye çalış.”

“Kadın bu günün şanslı günü olduğunu anlar ve hemen ilave eder. Hayatım biliyorsun artık annem de çok yaşlandı ve annemin yanımızda ne kadar çok yaşamasını istediğimi de biliyorsun. Senin istemediğini biliyorum ama üç aylığına bir deneyemez miyiz? Şayet olmayacak gibi olursa da yine geri gönderebiliriz. Ne düşünüyorsun?”

“Peki, hayatım bir deneyelim. Ama olmazsa...”

“Tamam, tamam. Hayatım çok teşekkür ederim. Seni her şeyden çok seviyorum. Akşamı sabırsızlıkla çekiyorum.”

“Ben de hayatım. Görüşürüz” dedikten sonra telefonla konuşan adam saunadaki adamları gözüyle süzerek:

“Bu telefonun kime ait olduğunu bileniniz var mı?” diye sorar.⁸⁵

Anonim

6.6.8. Weltbevölkerung

Wenn man die Weltbevölkerung auf ein 100 Seelen zählendes Dorf reduzieren könnte und dabei die Proportionen aller auf der Erde lebenden Völker beibehalten würde, wäre dieses Dorf folgendermaßen zusammengesetzt:

57 Asiaten, 21 Europäer, 14 Amerikaner (Nord, Zentral und Südamerikaner), 8 Afrikaner.

Es gäbe 52 Frauen und 48 Männer, 30 Weiße und 70 nicht Weiße, 30 Christen und 70 nicht Christen, 89 Heterosexuelle und 11 Homosexuelle.

⁸⁵ Güneş, a.g.e. s. 227.

6 Personen besäßen 59% des gesamten Reichtums und alle 6 kämen aus den USA, 80 lebten in maroden Häusern, 70 wären Analphabeten, 50 würden an Unterernährung leiden, 1 wäre dabei zu sterben, 1 wäre dabei geboren zu werden.

1 besäße einen Computer, 1 (ja, nur einer) hätte einen Universitätsabschluss.

Wenn man die Welt auf diese Weise betrachtet, wird das Bedürfnis nach Akzeptanz und Verständnis offensichtlich.

Du solltest auch folgendes bedenken:

Wenn Du heute morgen aufgestanden bist und eher gesund als krank warst, hast Du ein besseres Los gezogen als die Millionen Menschen, die die nächste Woche nicht mehr erleben werden.

Wenn Du noch nie in der Gefahr einer Schlacht, in der Einsamkeit der Gefangenschaft, im Todeskampf der Folterung oder im Schraubstock des Hungers warst, geht es Dir besser als 500 Millionen Menschen.

Wenn Du zur Kirche gehen kannst ohne Angst haben zu müssen bedroht, gefoltert oder getötet zu werden, hast Du mehr Glück als 3 Milliarden Menschen. Wenn Du Essen im Kühlschrank, Kleider am Leib, ein Dach über dem Kopf und einen Platz zum Schlafen hast, bist du reicher als 75% der Menschen dieser Erde.

Wenn Du Geld auf der Bank, in Deinem Portemonnaie und im Sparschwein hast, gehörst Du zu den privilegiertesten 8% dieser Welt. Wenn Deine Eltern noch leben und immer noch verheiratet sind, bist Du schon wahrlich eine Rarität.

6.6.8.1. Dünya Nüfusu

Şayet dünya nüfusunun tümünün ortalaması alınıp bir köye yerleştirilmiş olsaydı sonuç aşağıdaki şekilde olabilirdi:

Köy nüfusunun 57'si Asyalı, 21'i Avrupalı, 14'ü Kuzey ve Güney Amerikalı ve 8'i Afrikalı olurdu.

Köyde 52 kadın ve 48 erkek yaşardı.

30 Hristiyan ve 70 kişi de diğer dinlere mensup olurdu.

6 kişi toplam servetin % 59'una sahip ve tüm 6'sı da ABD'den olurdu.

%70'i kişi okuryazar olmazdı.

50 kişi alık sınırında yaşardı.

1 kişi lrken 1 kişi doğuyor olurdu.

1 kişinin bilgisayar ı olurdu ve sadece bir kişi niversite bitirmiş olurdu.⁸⁶

Anonim

6.6.9. Lieber Dirk!

Ich kann unsere Beziehung so leider nicht weiterführen.

Die Entfernung, die zwischen uns liegt, ist zu groş.

Ich muss auch zugeben, dass ich dich viermal betrogen habe, seit du weg bist, und das ganze ist für keinen von uns in Ordnung. Sorry.

Bitte schick mir mein Foto zurück, dass ich dir gegeben habe.

Gruss Nadia.

Der Soldat sichtlich verletzt ging sogleich zu seinen Kameraden und sammelte sämtliche Bilder ein, die sie entbehren konnten: Freundinnen, Schwestern, Cousinen, ExFreundinnen, Tanten...

Zusammen mit dem Bild von Nadia steckte er all die Fotos von den hübschen Frauen in einen Umschlag. Es waren insgesamt 57.

Dazu schrieb er:

Liebe Nadia!

Es tut mir leid, aber ich weiş leider nicht mehr, wer du bist.

Bitte suche Dein Bild raus, und schick mir den Rest zurück.

Ciao Dirk.

6.6.9.1. Sevgili Dirk!

Sevgili Dirk! Ben ne yazık ki ilişkimizi devam ettiremeyeceğim. Zira aramızdaki mesafe de oldukça uzak. Seni gittiğinden beri dört kez aldattığımı da itiraf etmeliyim. Özür dilerim. Sana verdiğim fotoğraflarımı geri gndermeni rica ediyorum.

⁸⁶ Güneş, a.g.e. s. 230.

Selamlar Nadia.

Asker mektubu okuduktan sonra üzgün bir şekilde hemen arkadaşlarına gider ve arkadaşlarının, kardeşlerinin, kuzenlerinin, eski sevgililerinin, teyzelerinin tüm resimlerini toplar.

Topladığı Nadia'nın resmi ile birlikte toplam 57 fotoğrafı zarf içine koyarak aşağıdaki mektubu yazar:

Sevgili Nadia! Üzgünüm, ama artık senin kim olduğunu çıkartamadım. Lütfen resmini bul ve geri kalan resimleri geri gönder.”

Selamlar Dirk Ciao.⁸⁷

Anonim

6.6.10. Zwei Freunde

Fritzchen und Peterchen spielen bei Peterchen zuhause Wilhelm Tell.

Fritzchen steht mit einem Apfel auf dem Kopf an der Wand, Peterchen zielt doch er schießt daneben und trifft in Fritzchens rechtes Auge.

Peterchen zielt nochmals doch er schießt erneut daneben und trifft Fritzchens linkes Auge.

Da sagt Fritzchen:

Ich muss jetzt nach Hause gehen!

Peterchen: Du Spielverderber! Nur weil ich danebengetroffen habe?

Fritzchen: Nein meine Mama hat gesagt, ich soll heimkommen, wenn es dunkel ist ...

6.6.10.1. İki Arkadaş

İki arkadaş evde Wilhelm Tell oyunu oynarlar. Arkadaşlardan biri elmayı başının üzerine dikerek duvarın önüne dikilir. Diğer nişan alır ve vakumlu oku bırakır. Ok elmaya değil çocuğun sağ gözüne isabet eder. Çocuk gözünü tutarak ovuşturur. Toparlandıktan sonra kafasında elma ile duvar önüne tekrar dikilir.

⁸⁷ Güneş, a.g.e. s.230.

Arkadaşı tekrar nişan alır ve vakumlu oku bırakır. Ok yine elmaya değil çocuğun bu sefer sol gözüne isabet eder. Çocuk bu sefer de sol gözünü ovuştur. Kendine geldiğinde:

“Benim hemen eve gitmem gerekiyor” der.

Diğeri: “Oyunbozan” isabet ettiremedim diye hemen gidilir mi?

Arkadaşı: “Hayır onun için değil. Annem karanlık olduğunda hemen eve gel demişti o yüzden gidiyorum” der.⁸⁸

6.6.11. Nur eine Brücke

Ich komme von der Ewigkeit.

Ich gehe zur Ewigkeit.

Mein Leben auf dieser Erde ist nur eine Brücke.

Ich darf mich also nicht allzusehr aufhalten.

Die Schönheit der Erde soll ich sehen,

denn Gott hat sie zu meiner Freude erschaffen.

Die Schönheit der Menschen soll ich lieben;

denn Gott hat sie alle von Ewigkeit her erdacht,

sie alle bei Namen gerufen, sie sind Sein.

Wenn sie unterwegs stehen bleiben

und nicht mehr los können von Geld und Gut

von Glanz, Ehrgeiz und Liebe,

muß ich an ihnen vorüber vorwärts gehen und

sie mitreißen auf meinem Weg zur Ewigkeit.

Allmächtiger Gott, hilf mir, daß ich niemals vergesse,

daß mein Weg aus Deinem Herzen kommt und zu Deinem Herzen zurückführt.

⁸⁸ Güneş, a.g.e. s.72.

Daß ich geschaffen bin,
nicht für die Zeit sondern für die Ewigkeit.

SchmidtPauli

6.6.11.1. Sadece Bir Köprü

Ben sonsuzluktan geliyorum.

Ben sonsuzluğu gidiyorum.

Bu yeryüzünde hayatım sadece bir köprüdür.

Dolayısıyla çok fazla zaman harcayamam.

Yeryüzünün güzelliğini görmeliyim,

çünkü Allah, benim mutluluğum için onu yarattı.

Ben insanlardaki güzelliği sevmeliyim;

zira Allah hepsini, tümünü sonsuzlukta yarattı.

Onların hepsi O'na aittir.

Onlar yolda kalırlarsa,

dünyanın ihtişamından, hırs ve sevgiden,

ve para ve maldan... Kurtulamazlarsa,

bunları geçip ileriye gitmem ve

onları da sonsuzluğa giden yoluma kopartıp götürmem gerek.

Yüce Allah'ım,

yolumun Senden, kalbinden geldiğini ve senin kalbine geri döneceğini,

yaratıldığımı, bir zaman için değil, sonsuza denk yaratıldığımı asla unutmayacağım hususunda bana yardım et.⁸⁹

SchmidtPauli

⁸⁹ Güneş, a.g.e. s. 223.

6.6.12. Das Paradox Unserer Zeit Ist:

Wir haben hohe Gebäude, aber eine niedrige Toleranz, breite Autobahnen, aber enge Ansichten. Wir verbrauchen mehr, aber haben weniger, machen mehr Einkäufe, aber haben weniger Freude. Wir haben größere Häuser, aber kleinere Familien, mehr Bequemlichkeit, aber weniger Zeit, mehr Ausbildung, aber weniger Vernunft, mehr Kenntnisse, aber weniger Hausverstand, mehr Experten, aber auch mehr Probleme, mehr Medizin, aber weniger Gesundheit.

Wir rauchen zu stark, wir trinken zu viel, wir geben verantwortungslos viel aus; **wir lachen zu wenig**, fahren zu schnell, regen uns zu schnell auf, gehen zu spät schlafen, stehen zu müde auf; wir lesen zu wenig, sehen zu viel fern, beten zu selten.

Wir haben unseren **Besitz vervielfacht**, aber unsere **Werte reduziert**. Wir sprechen zu viel, wir lieben zu selten und wir hassen zu oft.

Wir wissen, wie man seinen Lebensunterhalt verdient, aber nicht mehr, wie man lebt.

Wir haben dem Leben Jahre hinzugefügt, aber nicht den Jahren Leben. Wir kommen zum Mond, aber nicht mehr an die Tür des Nachbarn. Wir haben den Weltraum erobert, aber nicht den Raum in uns. Wir machen größere Dinge, aber keine Besseren.

Wir haben die Luft gereinigt, aber die Seelen verschmutzt. Wir können Atome spalten, aber nicht unsere Vorurteile.

Wir schreiben mehr, aber wissen weniger, wir planen mehr, aber erreichen weniger. Wir haben gelernt schnell zu sein, aber **wir können nicht warten**. Wir machen neue Computer, die mehr Informationen speichern und eine Unmenge Kopien produzieren, aber wir verkehren weniger miteinander.

Es ist die Zeit des größeren Familieneinkommens und der Scheidungen, der schöneren Häuser und des zerstörten Zuhause.

Es ist die Zeit der schnellen Reisen, der Wegwerfwindeln und der Wegwerfmoral, der Beziehungen für eine Nacht und des Übergewichts.

Es ist die Zeit der Pillen, die alles können: sie erregen uns, sie beruhigen uns, sie töten uns.

Es ist die Zeit, in der es wichtiger ist, etwas im Schaufenster zu haben, statt im Laden, wo moderne Technik einen Text wie diesen in Windeseile in die ganze Welt tragen kann, und wo sie die Wahl haben: das Leben ändern oder den Text löschen.

Vergesst nicht, mehr Zeit denen zu schenken, die Ihr liebt, weil sie nicht immer mit Euch sein werden. Sagt ein gutes Wort denen, die Euch jetzt voll Begeisterung von unten her anschauen, weil diese kleinen Geschöpfe bald erwachsen werden und nicht mehr bei Euch sein werden. Schenkt dem Menschen neben Euch eine innige Umarmung, denn sie ist der einzige Schatz, der von Eurem Herzen kommt und Euch nichts kostet. Sagt dem geliebten Menschen: „Ich liebe Dich“ und meint es auch so. Ein Kuss und eine Umarmung, die von Herzen kommen, können alles Böse wiedergutmachen. Geht Hand in Hand und schätzt die Augenblicke, wo Ihr zusammen seid, denn eines Tages wird dieser Mensch nicht mehr neben Euch sein.

Findet Zeit Euch zu lieben, findet Zeit miteinander zu sprechen. Findet Zeit, alles was Ihr zu sagen habt miteinander zu teilen, denn das Leben wird nicht gemessen an der Anzahl der Atemzüge, sondern an der Anzahl der Augenblicke, die uns des Atems berauben.

Dr. Bob Moorehead

6.6.12.1. Çağımızın Paradoksları:

Bizim yüksek binalarımız var, ancak buna karşılık düşük toleransımız.

Geniş otoyollarımız, ama dar bakış açımız.

Çok harcıyoruz, ama daha azına sahibiz.

Daha fazla alışveriş yapıyoruz ama daha az arkadaşlarımız var.

Büyük evlerimize var ama daha küçük ailelere sahibiz.

Daha rahatız, ama daha az zamanımız var.

Daha fazla eğitimimiz var, ancak daha az mantık var.

Daha fazla bilgi, ama daha az sağduyu.

Daha uzmanız ama daha fazla sorunla.

Daha çok ilacımız, ama daha az sağlık var.

Çok fazla içki tüketiyor, çok sigara içiyoruz, sorumsuzca bir sürü harcama yapıyoruz, çok az gülüyoruz, hızlı sürüyoruz, çabuk sinirleniyoruz, geç uyuyoruz, yorgun kalkıyoruz, az okuyoruz; çok televizyon izliyoruz ama çok ender şükrediyoruz.

Biz malımızı çoğalttık, ama değerlerimizi azalttık.

Biz çok konuşuyoruz, çok az seviyoruz ve çok fazla nefret ediyoruz.

Biz yaşamımızı sağlamak için nasıl kazanılması gerektiği biliyoruz ama nasıl yaşaması gerektiğini bilmiyoruz.

Yıllarımıza yıl ekledik ama yıllara hayat ekleyemedik.

Aya çıktık ama komşumuzun kapısına çıkamadık.

Biz uzay boşluğunu keşfettik ama içimizdeki boşluğu keşfedemedik.

Biz büyük işler yapmaya başladık ama daha iyi şeyler değil.

Havayı temizledik ama ruhumuzu temizleyemedik.

Atomları parçalayabiliyor ama ön yargılarımızı asla.

Çok yazıyoruz ama az biliyoruz.

Çok plan yapıyoruz ama az şeye ulaşıyoruz.

Hızlı öğrenmeyi öğrendik ama beklemesini öğrenemedik.

Daha fazla yeni bilgisayarlar üretiyoruz ama birbirimizle iletişime geçmiyoruz.

Günümüz aile gelirinin yüksek ancak boşanmaların da yüksek olduğu zamandır.

Günümüz hızlı seyahatlerin, tek kullanımlık çocuk bezlerin, değişken ahlakın ve bir gecelik ilişkilerin zamanıdır.

Günümüz artık her şeyi yapan hapların zamanıdır: Bizi uyarırlar, bizi rahatlatırlar ve bizi öldürürler.⁹⁰

Dr. Bob Moorehead

6.6.13. Der Gerechte König

In der Hauptstadt seines Landes, lebte ein guter und gerechter König. Oft verkleidete er sich und ging unerkant durch die Straßen, um zu erfahren, wie es um sein Volk stand.

Eines Abends geht er vor die Tore der Stadt. Er sieht aus einer Hütte einen Lichtschein fallen und erkennt durch das Fenster: Ein Mann sitzt allein an seinem zur Mahlzeit bereiteten Tisch und ist gerade dabei, den Lobpreis zu Gott über das Mahl zu singen. Als er geendet hat, klopft der König an der Tür: "Darf ein Gast eintreten?" "Gerne", sagt der Mann, "komm, halte mit, mein Mahl reicht für uns beide!" Während des Mahles sprechen die beiden über dieses und jenes. Der König unerkant fragt: "Wovon lebst du? Was ist dein Gewerbe?" "Ich bin Flickschuster", antwortete der Mann. "Jeden Morgen gehe ich mit meinem Handwerkskasten durch die Stadt und die Leute bringen mir ihre Schuhe zum Flicken auf die Straße".

Der König: "Und was wird morgen sein, wenn du keine Arbeit bekommst?" "Morgen?", sagte der Flickschuster, "Morgen? Gott sei gepriesen Tag um Tag!"

Als der Flickschuster am anderen Tag in die Stadt geht, sieht er überall angeschlagen: Befehl des Königs! In dieser Woche ist auf den Straßen meiner Stadt jede Flickschusterei verboten! Sonderbar, denkt der Schuster. Was doch die Könige für seltsame Einfälle haben! Nun, dann werde ich heute Wasser tragen; Wasser brauchen die Leute jeden Tag.

Am Abend hatte er so viel verdient, dass es für beide zur Mahlzeit reichte. Der König, wieder zu Gast, sagt: "Ich hatte schon Sorge um dich, als ich die Anschläge des Königs las. Wie hast Du dennoch Geld verdienen können?" Der Schuster erzählt von seiner Idee Wasser für jedermann zu holen und zu tragen der ihn dafür entlohnen konnte. Der König: "Und was wird morgen sein, wenn du keine Arbeit findest?" "Morgen? Gott sei gepriesen Tag um Tag!"

⁹⁰ Güneş, a.g.e. s.236.

Als der Schuster am anderen Tag in die Stadt geht, um wieder Wasser zu tragen, kommen ihm Herolde entgegen, die rufen: Befehl des Königs! Wassertragen dürfen nur solche, die eine Erlaubnis des Königs haben! Sonderbar, denkt der Schuster, was doch die Könige für seltsame Einfälle haben. Nun, dann werde ich Holz zerkleinern und in die Häuser bringen. Er holte seine Axt, und am Abend hatte er so viel verdient, dass das Mahl für beide bereitet war. Und wieder fragte der König: "Und was wird morgen sein, wenn du keine Arbeit findest?" "Morgen? Gott sei gepriesen Tag um Tag!"

Am anderen Morgen kam dem Flickschuster in der Stadt ein Trupp Soldaten entgegen. Der Hauptmann sagte: "Du hast eine Axt. Du musst heute im Palasthof des Königs Wache stehen. Hier hast du ein Schwert, lass deine Axt zu Hause!"

Nun musste der Flickschuster den ganzen Tag Wache stehen und verdiente keinen Pfennig. Abends ging er zu seinem Krämer und sagte: "Heute habe ich nichts verdienen können. Aber ich habe heute Abend einen Gast. Ich gebe Dir das Schwert..." er zog es aus der Scheide "...als Pfand! Gib mir, was ich für das Mahl brauche." Als er nach Hause kam, ging er zuerst in seine Werkstatt und fertigte ein Holzsword, das genau in die Scheide passte.

Der König wunderte sich, dass auch an diesem Abend wieder das Mahl bereitet war. Der Schuster erzählte alles und zeigte dem König verschmitzt das Holzsword. "Und was wird morgen sein, wenn der Hauptmann die Schwerter inspiziert?" "Morgen? Gott sei gepriesen Tag um Tag!"

Als der Schuster am anderen Morgen den Palasthof betritt, kommt ihm der Hauptmann entgegen, an der Hand einen gefesselten Gefangenen: "Das ist ein Mörder. Du sollst ihn hinrichten!" "Das kann ich nicht", rief der Schuster voll Schrecken aus. "Ich kann keinen Menschen töten!" "Doch, du musst es! Es ist Befehl des Königs!" Inzwischen hatte sich der Palasthof mit vielen Neugierigen gefüllt, die die Hinrichtung eines Mörders sehen wollten. Der Schuster schaute in die Augen des Gefangenen. Ist das ein Mörder? Dann warf er sich auf die Knie und mit lauter Stimme, so dass alle ihn beten hörten, rief er: "Gott, du König des Himmels und der Erde: wenn dieser Mensch ein Mörder ist und ich ihn hinrichten soll, dann mache,

dass mein Schwert aus Stahl in der Sonne blitzt! Wenn aber dieser Mensch kein Mörder ist, dann mache, dass mein Schwert aus Holz ist!"

Alle Menschen schauten atemlos zu ihm hin. Er zog das Schwert, hielt es hoch und siehe: es war aus Holz. Gewaltiger Jubel brach aus. In diesem Augenblick kam der König von der Freitreppe seines Palastes, ging geradewegs auf den Flickschuster zu, gab sich zu erkennen, umarmte ihn und sagte: "Von heute an, sollst du mein Ratgeber sein!"

6.6.13.1. Adil Kral

Ülkenin birinde adil ve iyi kalpli bir kral yaşarmış. Genellikle kıyafetlerini değiştirir ve bu şekilde halkının arasına karışmış. Bir gün yine kıyafetlerini değiştirmiş ve halkının durumunu öğrenmek için şehrin ana kapısına doğru yürümüştür. Yolda ilerlerken bir evin loş ışığı dikkati çekmiş ve eve yaklaştığında yalnız bir adamın sofrasını kurup dua ederken görmüş. Kral adamın kapısını çalmış ve kapı açıldığında:

“Misafir kabul ediyor musun?” diye sormuş.

Adam: “Tabi ki seve seve. Yiyeceğim ikimize de rahatlıkla yeter” diyerek gelen misafirini içeri buyur etmiş.

Yemek yerken havadan sudan konuşturlarken kral muhabbetin bir yerinde adama:

“Ne işle meşgulsün.” Geçimini ne yaparak sağlıyorsun?” diye sormuş.

Adam da: “Sokak aralarında sökük ayakkabıları dikiyorum” diye cevap vermiş.

Kral: “Peki, kimse ayakkabısını diktirmek için getirmezse ne yapıyorsun?”

Adam: “Yarın mı? Buluruz bir şey, Allah kerimdir” diye cevap vererek sofrasını toplamaya başlamış.

Diğer gün adam alet sandığını alıp sokağa çıktığında her yerde:

“Kralın emri! Bu hafta boyunca sokaklarımda her türlü ayakkabı tamiri yapılması yasaklanmıştır” yazılı ilanları görmüştür.

Adam: “İlginç. Kral’ın ne tuhaf fikirleri var. Madem ayakkabı tamiri yasak o zaman ben de su taşıyım. Ne de olsa herkesin evde suya ihtiyacı var” der ve işe koyulmuş.

Akşama o kadar çok kazanmıştır ki yine iki kişiye yetecek yemek yapabilmıştır. Kral adama yine misafir olmuş ve sofrada bir fırsatını bulduğunda:

“İlanları okuduğumda senin için ciddi bir şekilde endişelenmiştim. Buna rağmen nasıl paranı kazanabildin?” diye sormuş.

Adam da: “Her eve su taşıdığını ve bugün de bu şekilde parasını çıkardığını” söylemiş.

Kral: “Peki yarın işin olmazsa nasıl para kazanacaksın?” diye sormuş.

Adam yine: “Allah kerimdir. Buluruz bir şey” der.

Ertesi gün olduğunda adam su taşımak için sokağa çıktığında tellallarla karşılaşır. Tellallar: “Kralın emridir. Suyu ancak kraldan izin alanlar taşıyabilirler” diye sokak aralarında bağıra bağıra önünden geçmişler.

Adam: “İlginç. Kralların da ne tuhaf düşünceleri var. Madem su taşıyamıyorum o zaman ben de odun keserim” der ve evine gider baltasını alır ve ev ev dolaşmaya başlar.

Akşam olduğunda adam yine iki kişilik sofraya açabilecek kadar kazanabilmiştir. Misafiri tekrar geldiğinde onu tatlı dille içeri davet eder ve yemeklerini yerler. Muhabbetlerinin arasında kral yine:

“Yarına iş bulamazsan ne olacak?” diye sormuş.

Adam “Bakalım? Allah kerimdir. O mutlaka benim için bir iş ayarlamıştır” der.

Kral her ne yapmışsa ertesi güne adam yine sofrayı hazır edebilmiştir. Kral, yerinde durup sorunlarla uğraşmak yerine yoluna devam eden ve sürekli çözümler üreten adama hayran kalmıştır.

Bu nedenle fakir fakat gönlü bol adamı bir gün sarayına davet etmiştir. Adam merak içinde saraya gider ve karşısında günlerce kendisine misafir olan kralı görünce hayret etmiştir. Kral adamı sıcak bir şekilde karşılayıp kucakladıktan sonra kendisini

baş danışmanı yapmış ve adam da zaten mutlu olduğu hayatına daha mutlu bir şekilde devam etmiştir.⁹¹

Anonim

☉ Su her zaman akmanın bir yolunu bulur. Su akarken önüne büyük bir kaya çıksa onu bertaraf etmek için uğraşmaz. Etrafindan dolaşır ve yoluna devam eder. Zira onunla uğraşmak hem zaman hem de güç israfıdır.

İnsan da aynı su gibi hareket etmelidir. Karşısına bir sorun çıktığında bütün işlerini bir kenara bırakıp söz konusu sorunu çözmeye kalkmak veya sorunla uğraşmak asıl yapılması gereken işlerin gecikmesi anlamına gelir.

İnsan amaçladığı hedefine yönelmeli ve yapması gereken asıl görevi yerine getirmek için caba harcamalıdır. Zira gerisi teferruattır.

Eines Tages kam eine Schülerin zum Meister. Sie hatte schon so viel von dem weisen Mann gehört, dass sie unbedingt bei ihm studieren wollte. Sie hatte alle Angelegenheiten geregelt, ihr Bündel geschnürt und war den Berg hinauf gekommen, was sie zwei Tage Fußmarsch gekostet hatte.

6.6.14. Nach Einem Monat

Als die junge Frau beim Meister ankam, saß der im Lotussitz auf dem Boden und trank Tee. Sie begrüßte ihn überschwänglich und erzählte ihm, was sie schon alles gelernt hatte. Dann bat sie ihn, bei ihm weiterlernen zu dürfen.

Der Meister lächelte freundlich und sagte: "Komm in einem Monat wieder."

Von dieser Antwort verwirrt, ging die junge Frau zurück ins Tal. Sie diskutierte mit Freunden und Bekannten darüber, warum der Meister sie wohl zurückgeschickt hatte. Einen Monat später, erklimmte sie den Berg erneut und kam zum Meister, der wieder Tee trinkend am Boden saß.

Diesmal erzählte die Schülerin von all den Hypothesen und Vermutungen, die sie und ihre Freunde darüber hatten, warum er sie wohl fortgeschickt hatte. Und wieder bat sie ihn, bei ihm lernen zu dürfen.

⁹¹ Güneş, a.g.e. s.240.

Der Meister lächelte sie freundlich an und sagte: "Komm in einem Monat wieder."

Dieses Spiel wiederholte sich einige Male. Es war also nach vielen vergeblichen Versuchen, dass sich die junge Frau erneut aufmachte, um zu dem Meister zu gehen. Als sie diesmal beim Meister ankam und ihn wieder Tee trinkend vorfand, setzte sie sich ihm gegenüber, lächelte und sagte nichts.

Nach einer Weile ging der Meister in seine Behausung und kam mit einer Tasse zurück. Er schenkte ihr Tee ein und sagte dabei: "Jetzt kannst du hier bleiben, damit ich dich lehren kann. In ein volles Gefäß kann ich nichts füllen."

6.6.14.1. Bir Ay sonra

Bir gün bayan bir öğrenci bir bilgeye gelerek kendisinden ders almak istediğini söyler. Zira öğrenci bilgi edinebilmek ve bilgeden ders alabilmek için her işini ayarlamış ve yaya olarak iki günlük dağ yolunu tepmiştir.

Öğrenci bilgeye ulaştığında bilge yerde oturmuş çay içiyordur. Öğrenci saygıyla bilgeyi selamladıktan sonra bugüne kadar neler öğrendiğinden, daha da öğrenmek istediğinden bahsederek bu konuda bilgenin kendisine yardımcı olmasını ister.

Bilge nazik bir şekilde gülümsedikten sonra:

“Bir ay sonra tekrar gel” der.

Verilen cevaptan mutsuz bir şekilde öğrenci tekrar vadiye iner. Arkadaşlarıyla bilgenin kendisini neden geri çevirdiğini konuşur. Bir ay sonra tekrar aynı zorlu yolu aşar ve bilgeye gelir. Bilge yine yerde oturmuş çayını içmektedir.

Bu sefer de öğrenci kendisini ilkinde neden kabul etmediği konusunda varsayımları sıralar ve sonunda yine öğrencisi olmak istediğini ve bilgi edinmek istediğini yeniler. Bilge yine gülümseyerek:

“Bir ay sonra gel” der.

Söz konusu durum birkaç kez daha tekrarladıktan sonra kız öğrenci tekrar bilgenin yanına gelir ve hafif bir gülümsemeden sonra hiçbir şey söylemeden karşısına oturur.

Bir müddet sonra bilge evine gider ve bir fincanla geri döner. Kıza bir fincan çay ikram ettikten sonra:

“Dolu bir kaba bir şey koyamazdım. Artık bilgi edinmek için kalabilirsin” der.⁹²

Anonim

6.6.15. Der Alte Großvater Und Sein Enkel

Worte zum Nachdenken und zum Weiterschenken

Es war einmal ein Großvater, der schon sehr, sehr alt war. Seine Beine gehorchten ihm nicht mehr, die Augen sahen schlecht, die Ohren hörten nicht mehr viel und Zähne hatte er auch keine mehr.

Wenn er aß, floss dem alten Mann die Suppe aus dem Mund. Der Sohn und die Schwiegertochter ließen ihn deshalb nicht mehr am Tisch mitessen, sondern brachten ihm sein Essen hinter den Ofen, wo er in seiner Ecke saß.

Eines Tages, als man ihm die Suppe in einer Schale hingetragen hatte, ließ er die Schale fallen und sie zerbrach. Die Schwiegertochter machte dem Greis Vorwürfe, dass er ihnen im Haus alles beschädige und das Geschirr zerschlage, und sagte, dass sie ihm von jetzt an das Essen in einem Holzschüsselchen geben werde. Der Greis seufzte nur und sagte nichts.

Als der Mann und die Frau einige Tage später zu Hause beisammen saßen, sahen sie, dass ihr Söhnchen auf dem Fußboden mit kleinen Brettern spielte und etwas zimmerte.

Der Vater fragte ihn: "Was soll das denn werden, Mischa?"

Und Mischa antwortete: "Das soll ein Holzschüsselchen werden, Väterchen. Daraus werde ich dir und der Mutter zu essen geben, wenn Ihr alt geworden seid."

Der Mann und die Frau sahen sich an und weinten. Ihnen wurde plötzlich bewusst, wie sehr sie den Greis gekränkt hatten und sie schämten sich. Fortan ließen sie ihn wieder am Tisch sitzen und waren freundlich zu ihm.

Lew Tolstoi

⁹² Güneş, a.g.e. s. 242.

6.6.15.1. Dede ve Torunu

Bir zamanlar çok yaşlı bir büyük baba varmış. Ayakları artık kendini dinlemiyor, gözleri görmüyor, kulakları artık duymuyor ve ağzında dişleri kalmadığı için de yemek yiyemiyordu.

Yemek yediğinde ise yediği çorba ağzından aktığından oğlu ve gelini onu masada yemesine müsaade etmiyorlardı. Bu nedenle yaşlı adamın yemeğini sobanın arkasında bir köşede yemesini istiyorlardı.

Yaşlı adam bir gün gelinin elinden tabağını alırken düşürür ve tabak kırılır. Gelini adama çok kızar ve evde sağlam bir şey bırakmadığını, her şeyi kırdığını ve bundan sonra kendisine yemekleri tahta tabakta vereceğini söyler. Yaşlı adam derin bir iç çekerek bir şey söyleyemez.

Anne baba evde oturdukları bir sırada küçük oğullarının yerde tahtalarla bir şeyler yapmaya çalıştığını fark ederler.

Babası: “Bu ne olacak Mischa?” diye sorar.

Mischa “Babacığım bu bir tabak olacak. Bunlarda annem ve sen yaşlandığınızda size yemek vereceğim” diye cevap verir.

Karı koca bir birlerine bakarak hüzünlenirler. Birden yaşlı adamı ne kadar üzdüklerini ve yaptıklarının farkına vararak utanırlar.

Bundan sonra tekrar masalarına oturmasına izin verirler ve daha sevecen davranmaya başlarlar.⁹³

Lew Tolstoi

6.6.16. Die Geschichte von den zwei Fröschen

Zwei Frösche hatten sich eines Nachts auf den Weg gemacht. Sie wollten ihre nähere oder entfernte Umgebung erkunden, um neue und interessante Dinge zu lernen. Sie genossen die kühle Nachtluft an ihren glatten Körpern. Wenn sie hüpfen, hörte man das Platschen ihrer Füße. Der Mond beleuchtete ihren schmalen Pfad.

⁹³ Güneş, a.g.e. s. 57.

Unerwartet befanden sich die beiden Frösche vor einer Tür, die einladend offen stand. Neugierig hüpfen sie in einen kühlen Raum, auf dessen gekacheltem Boden mehrere Tonkrüge standen.

Ohne lange nachzudenken, sprang ein Frosch, nennen wir ihn Pitsch, auf einen der Krüge. Viel zu spät bemerkte er, dass der Krug keinen Deckel hatte, und er landete in einer weißen sahnigen Flüssigkeit. Patsch, der andere Frosch, hörte das Platschen, und da Frösche ein gutes Herz haben, sprang er sofort nach, um zu helfen. Manchmal ist es so, das Gefühl ist stärker als der Verstand.

Bekanntlich können Frösche gut schwimmen, obwohl sie nicht wissen, dass das eine besondere Fähigkeit ist. Aber so ist es mit allen Lebewesen. Sie haben besondere Fähigkeiten, ob ihnen das bewusst ist oder nicht. Zuerst machte ihnen das Schwimmen Spaß. Sie schleckten von der süßen Sahne und blickten nach oben, wo das Mondlicht zum Träumen verführte. Bald aber wurden sie müde. "Ich kann nicht mehr", keuchte Pitsch. "Hier kommen wir nie heraus. Es hat keinen Sinn."

Patsch schwamm an die Seite von Pitsch. "Du hast Recht, es sieht schwierig aus. Die Wände sind hoch und glatt. Aber denk mal, wie schön das Leben in unserem Froschteich ist, wenn wir alle zusammen sind, wenn wir gemeinsam singen und uns freuen, dass wir leben."

Pitsch schöpfte Hoffnung. "Ich will auch leben", sagte er. "Wie sollen wir aber rauskommen? Ich kann denken, soviel ich will, ich sehe keine Lösung."

"Wenn es darauf ankommt", überlegte Patsch laut, "findet man häufig intuitiv die richtige Lösung. Ich hatte mal einen Traum. Vor Millionen von Jahren waren unsere Vorfahren noch größer als wir, und sie konnten noch nicht so gut denken. Aber sie haben trotzdem überlebt, auch wenn es damals sehr gefährlich war und nicht sehr angenehm auf der Welt. So ungefähr wie jetzt bei uns im Krug. Und weißt du, was unser Urahn mir im Traum gesagt hat? Für jedes Problem gibt es eine Lösung. Tief in uns wissen wir die Lösung. Es findet sich immer ein Weg, wenn man nicht aufgibt. Kommt Zeit, kommt Rat!"

Die Frösche strampelten weiter. Als nach einiger Zeit Patsch keine Kraft mehr hatte, redete Pitsch ihm zu. "Wozu haben wir uns so lange abgemüht, wenn du jetzt aufhören willst? Weißt du noch, wie es damals war, als der Storch uns

auflauerte und du ihn immer wieder geschickt und mutig von der Familie weggelockt hast?"

So sprachen sie sich gegenseitig Mut zu, und die Erinnerung an vergangene Zeiten, als es ihnen gelang, auch in ausweglos erscheinenden Lagen zu überleben, gab ihnen neue Energie.

Endlich graute der Morgen. Und als die ersten Sonnenstrahlen durch das Fenster lugten, spürten die beiden Frösche plötzlich etwas Festes unter ihren Füßen. Sie saßen auf einem großen Klumpen Butter, den sie selbst, ohne sich dessen bewusst zu sein, mit ihren Füßen geschaffen hatten. Sie waren glücklich, dass sie lebten, und dankbar für die Erfahrung dieser Nacht, die ihr zukünftiges Leben prägen würde.

6.6.16.1. İki Kurbağa Hikâyesi

İki kurbağa macera yaşamak için tüm hazırlıklarını yapıp gece olduğunda yola çıkmışlardır. Karanlığı aydınlatan ay ışığında atlaya zıplaya yol almaya başlamışlardır. Gece yarısı olduğunda iki kurbağa beklenmedik bir şekilde açık duran bir kapının önüne gelirler. Odaya girdiklerinde merakla etraflarına bakınırlar. Soğuk odada ilgilerini kiremitten yapılmış birkaç kap çekmiştir. Kurbağanın biri hiç düşünmeden sıçradığı gibi meğer ağzı açık kapların içine düşer. Su sesi geldiğinden diğer kurbağa da hiç düşünmeden hisleriyle hareket eder ve hemen o da sıçrar ve kabın içine girer. Kabın içinde kremimsi bir sıvı vardır.

Bilindiği gibi kurbağalar oldukça iyi yüzücüdürler. Bir yandan yüzerlerken diğer yandan içine düştükleri kremadan yemeleri, kendilerine oldukça zevkli gelmiştir. Ancak gökyüzüne baktıklarında ayı görmeleri kendilerini bir anda hüznlenmeye itmiştir. Zira yüzmekten de bitap düşmüşlerdi. Biri diğerine:

“Ben artık yapamıyorum, biz buradan asla çıkamayacağız, uğraşmamızın da hiçbir anlamı kalmadı artık” der.

Arkadaşı hemen ümitsizliğe kapılan arkadaşının yanına yüzerek:

“Doğru haklısın buradan çıkmamız oldukça zor. Zira duvarlar düz, kaygan ve yüksek. Ancak hepimiz bir aradayken bataklıkta geçirdiğimiz günleri bir düşün” der.

Bu sözler küçük kurbağaya ümit verir ve:

“Ben de yaşamak istiyorum. Ancak buradan nasıl çıkacağımızı ne kadar düşünürsem düşüneyim bir türlü çözüm bulamıyorum” der.

Büyük kurbağa:

“İş bu noktaya geldiğinde elbette bir çözüm bulunur. Atalarımızı bir düşünsene. Zamanında bizlerden daha büyüklerdi ve bizim kadar da düşünemedikleri zamanlarda dahi hayatta kalmayı başarmışlardı. Tıpkı bizim şuanda kabın içinde olduğumuz gibi. İçimizde bir yerde bir çözüm var. Pes etmediğimiz müddetçe muhakkak bir yol bulunur” der.

Kurbağalar sütün içinde çırpınmaya devam ederler. Şimdi de büyük kurbağanın dermanı kalmamıştır ve bu sefer de küçüğü akıl vermeye başlamıştır:

“Madem pes edecektin neden şimdiye kadar uğraştık. Hatırlıyor musun? Leylek bataklığa geldiğinde ailemizi korumak için sen onu uzaklara çekmiştin” der.

Bu şekilde her iki kurbağa birbirini cesaretlendirerek kendileri enerji toplamışlardır. Sabah olduğunda birden ayakları altında bir sert bir şeye dokunurlar. Bu büyük bir kalıp yağdı. Söz konusu yağı bilmeden, kendileri sabaha kadar çırpınarak elde etmişlerdir. Yaşadıkları için ve elde ettikleri tecrübeden de oldukça mutlu olarak bataklıklarına döndüler.⁹⁴

Anonim

6.6.17. Der Versagte Baumwollfaden

Es war einmal ein kleiner weißer Baumwollfaden, der hatte ganz viel Angst, dass er so wie er war, zu nichts nutze sei.

Ganz verzweifelt dachte er immer wieder: "Ich bin nicht gut genug, ich tauge zu nichts.

Für einen Pullover bin ich viel zu kurz. Selbst für einen winzig kleinen Puppenpullover tauge ich nichts! Für ein Schiffstau bin ich viel zu schwach. Nicht mal ein Hüpfseil kann ich aus mir machen lassen! Mich an andere kräftige, dicke, lange Fäden anknüpfen kann ich nicht, die lachen doch sowieso über mich. Für eine Stickerei eigne ich mich auch nicht, dazu bin ich zu blass und zu farblos. Ja, wenn

⁹⁴ Güneş, a.g.e. s. 44.

ich aus Goldgarn wäre, dann könnte ich eine Stola verzieren oder ein Kleid... Aber so?! Ich bin zu gar nichts nütze. Was kann ich schon?

Niemand braucht mich. Keiner beachtet mich. Es mag mich sowieso niemand." So sprach der kleine weiße Baumwollfaden mit sich Tag für Tag. Er zog sich ganz zurück, hörte sich traurige Musik an und weinte viel. Er gab sich ganz seinem Selbstmitleid hin. Eines Tages klopfte seine neue Nachbarin an der Tür: ein kleines weißes Klümpchen Wachs. Das Wachsklümpchen wollte sich bei dem Baumwollfaden vorstellen. Als es sah, wie traurig der kleine weiße Baumwollfaden war und sich den Grund dafür erzählen ließ, sagte es: "Lass dich doch nicht so hängen, du schöner, kleiner, weißer Baumwollfaden. Mir kommt da so eine Idee: wir beide sollten uns zusammen tun! Für eine Kerze am Weihnachtsbaum bin ich zu wenig Wachs und du als Docht zu klein, doch für ein Teelicht reicht es allemal. Es ist doch viel besser, ein kleines Licht anzuzünden, als immer nur über die Dunkelheit zu klagen!"

Da war der kleine weiße Baumwollfaden ganz glücklich und tat sich mit dem kleinen weißen Klümpchen Wachs zusammen und sagte: "Endlich hat mein Dasein einen Sinn."

Wer weiß, vielleicht gibt es in der Welt noch viele kleine weiße Baumwollfäden und viele kleine weiße Wachsklümpchen, die sich zusammentun könnten, um der Welt zu leuchten?

6.6.17.1. Pes Eden Pamuk İpliği

Bir zamanlar küçük bir pamuk ipliği vardı ve bir işe yaramadığı düşüncesi kendisini çok üzmekteydi. Sürekli umutsuzluk içerisinde:

"Ben yeterince iyi değilim, ben bir şeyden anlamıyorum, bir kazak olmak için çok kısayım; hatta bebek kazağı için bile işe yaramıyorum; bir gemi istifleme ipi için çok zayıfım; hatta atlama ipi bile olamam; başka iplere bağlanamam; benimle alay ederler, nakış için renksiz ve solgunum ama altın ip olsaydım ya süs ya da kıyafetin bir yerini süsleyebilirdim ama ben bir hiçim ve hiçbir şeye yaramıyorum!..." diyerek ve kendini her şeyden geri çekerek her gün ağlıyordu."

Bir gün kapısını, komşusu olan küçük balmumu çalar. Balmumu çok üzgün olan pamuk ipliğine neden üzgün olduğunu sorar. Pamuk ipliği kendisinin bir işe yaramadığından bahsedince balmumu:

“Böyle kendini bırakmana gerek yok. Bak seninle konuşunca aklıma da bir şey geldi. Gel mum olmak için birleşelim. İkimiz belki büyük bir mum olamayız; ama küçük bir mum olabiliriz. Bu nedenle karanlığa kızacağımıza, ışık yakabiliriz.”

Bu fikir pamuk ipliğini oldukça mutlu etmişti. Düşündüklerini de yaptılar. İkişi bir araya gelerek mumu oluşturdular.

Pamuk ipliği: “Nihayet varlığım bir anlam kazandı. Belki de dünyada benim gibi çok fazla küçük pamuk ipliği ve balmumu vardır ve onlar birleşerek belki de dünyayı birlikte aydınlatabilirler diyerek mutlu oldu.”⁹⁵

Anonim

6.6.18. Wie aus einer Raupe...

Ein Mann beobachtet eines Tages, wie aus einer Raupe ein wunderschöner Schmetterling schlüpfte. Er beobachtete dabei, dass sich der Schmetterling durch das enge Loch seiner zweiten Haut zwängen musste und diese Prozedur eine längere Zeit dauerte. Bei einer anderen Raupe wollte er deshalb dem Schmetterling das Schlüpfen erleichtern und öffnete vorsichtig mit einem Messer die Öffnung, damit er leichter rausschlüpfen könne. Als der Schmetterling dann geschlüpft war, war er merkwürdig missgebildet. Sein normalerweise langer schmaler Körper war dick und gedrungen. Die Flügel, die sich sonst farbenfroh und zart entfalteten, waren kurze Stummelflügel und dicht am Körper angesetzt. Der Mann ging darauf hin zu einem befreundeten Biologen. Er erzählte ihm was er gemacht hatte und was dabei herausgekommen war. Der Biologe erklärte ihm darauf hin, dass die enge Öffnung für den Schmetterling wichtig sein, da sich die Flügel vor dem Schlüpfen noch innerhalb seines Körpers befänden. Erst beim Durchzwängen durch die enge Öffnung würden die Flügel aus dem Körper herausgedrückt und der Schmetterling könne sich zu seiner vollen Pracht entfalten.

⁹⁵ Güneş, a.g.e. s.48.

6.6.18.1. Bir Tırtıl

Adamın biri, kelebeğin kozasından çıkışını gözlemlemektedir. Adam, kelebeğin, kozadaki dar bir açıktan dışarı zorlanarak çıktığını fark eder ve bu nedenle bir sonraki yılda kozanın dar açığını bir bıçak yardımıyla genişletir. Kelebek, çıkmasına daha rahat çıkmıştır; ama kelebeğin gövdesi uzun olacağı yerde kısa ve şişman kalmıştır. Kanatları da güzel, ihtişamlı ve büyük olması gerekirken; tam tersine kısa, çirkin ve renkleri de uyumsuzdur.

Adam, buna anlam veremez ve yakın dostu olan bir biyoloğa giderek yaptıklarını ve neticesini anlatır. Biyolog, o kozadaki dar açığın kelebek için önemli olduğunu, kelebeklerin kanatlarının kozadan çıkarken hâlâ bedenlerinin içinde olduğunu ve darlıktan geçerken kelebeğin zorlanmasıyla kanatların bedenden çıktığını ve ancak o zaman görkemli bir görüntüye ulaşabileceğini belirtir.⁹⁶

Anonim

☉ Buradan çıkartılabilecek ders: insanlar var olan dengeyi bozmamalıdır. Çocuklarda da durum benzerlik gösterebilmektedir. Her çocuğun kendine özgü karakter yapısı bulunmaktadır. Karakter yapısını değiştirmeye çok fazla uğraşmamak gerekir. Örneğin çocuk, solak ise sağ elini kullanması için zorlanmamalı, çocuğun yöneldiği alan sözel sayısal olması için zorlanmamalıdır.

6.6.19. Der Tempel Der Tausend Spiegel

Es gab in Indien den Tempel der tausend Spiegel. Er lag hoch oben auf einem Berg und sein Anblick war gewaltig. Eines Tages kam ein Hund und erklimmte den Berg. Er stieg die Stufen des Tempels hinauf und betrat den Tempel der tausend Spiegel.

Als er in den Saal der tausend Spiegel kam, sah er tausend Hunde. Er bekam Angst, sträubte das Nackenfell, klemmte den Schwanz zwischen die Beine, knurrte furchtbar und fletschte die Zähne. Und tausend Hunde sträubten das Nackenfell, klemmten die Schwänze zwischen die Beine, knurrten furchtbar und fletschten die Zähne.

Voller Panik rannte der Hund aus dem Tempel und glaubte von nun an, dass die ganze Welt aus knurrenden, gefährlichen und bedrohlichen Hunden bestehe.

⁹⁶ Güneş, a.g.e. s. 50.

Einige Zeit später kam ein anderer Hund, der den Berg erklimm. Auch er stieg die Stufen hinauf und betrat den Tempel der tausend Spiegel. Als er in den Saal mit den tausend Spiegeln kam, sah auch er tausend andere Hunde. Er aber freute sich. Er wedelte mit dem Schwanz, sprang fröhlich hin und her und forderte die Hunde zum Spielen auf.

Dieser Hund verließ den Tempel mit der Überzeugung, dass die ganze Welt aus netten, freundlichen Hunden bestehe, die ihm wohl gesonnen sind.

6.6.19.1. Aynalı Tapınak

Hindistan'da bulunan yüksek bir dağın tepesinde bin aynası olan ihtişamlı bir tapınak vardır. Bir gün söz konusu dağa bir köpek tırmanır, aynalı tapınağın merdivenlerden çıkar ve tapınağa girer. Bin aynalı tapınağa girdiğinde birden bin tane köpek görür. Köpek korkudan kuyruğunu iki bacağı arasına alır ve hırlayarak bütün dişlerini gösterir. Bin köpek de kuyruklarını bacakları arasına alıp köpeğe hırlar ve dişlerini ona gösterirler. Köpek, telaş içerisinde dünyanın binlerce hırlayan, tehlikeli köpekten oluştuğunu düşünerek tapınaktan kaçır.

Belli bir süre sonra bir başka köpek tapınağa gelir. O da aynı şekilde bin aynalı tapınağa girdiğinde karşısında bin tane köpeği görür, mutlu olur ve atlayarak, zıplayarak, kuyruğunu sallayarak mutluluğunu belli eder. Karşısındaki köpekler de aynı kendisi gibi atlayarak, zıplayarak ve kuyruğunu sallayarak mutluluğunu belli ederler. Köpek, tapınaktan çıkarken dünyanın binlerce iyi köpekten oluştuğuna kanaat getirerek oradan uzaklaşır.⁹⁷

Anonim

6.6.20. Die Welt In Ordnung Bringen

Ein kleiner Junge kam zu seinem Vater und wollte mit ihm spielen. Der aber hatte keine Zeit für den Jungen und auch keine Lust zum Spiel.

Also überlegte er, womit er den Knaben beschäftigen könnte. Er fand in einer Zeitschrift eine komplizierte und detailreiche Abbildung der Erde.

Dieses Bild riss er aus und zerschnipselte es dann in viele kleine Teile. Das gab er dem Jungen und dachte, dass der nun mit diesem schwierigen Puzzle wohl

⁹⁷ Güneş, a.g.e. s. 55.

eine ganze Zeit beschäftigt sei. Der Junge zog sich in eine Ecke zurück und begann mit dem Puzzle.

Nach wenigen Minuten kam er zum Vater und zeigte ihm das fertig zusammengesetzte Bild.

Der Vater konnte es kaum glauben und fragte seinen Sohn, wie er das geschafft habe.

Das Kind sagte: "Ach, auf der Rückseite war ein Mensch abgebildet. Den habe ich richtig zusammengesetzt.

Und als der Mensch in Ordnung war, war es auch die Welt."

6.6.20.1. Dünyayı Düzeltmek

Çocuğun biri babasının yanına gelir ve babasıyla oynamak ister. Ancak babasının çocuğuyla oynamaya ne isteği ne de arzusu vardır. Bu nedenle bir dergiden dünya haritası olan bir sayfayı kopartarak daha sonra da parçalayarak çocuğun eline verir ve:

"Bak sana yapboz yaptım git parçaları bir araya getir" der.

Baba bu yapboz sayesinde çocuğu başından attığını düşünürken çocuk tekrar babasına gelir ve:

"Yapbozu tamamladım" der.

Adam şaşkınlık içinde yapboza bakar. Gerçekten de yapboz tamamlanmıştır. Baba hayretler içerisinde oğluna:

"Bunu nasıl bu kadar kısa sürede yapabildin" diye sorduğunda çocuk:

"Çok kolay oldu babacığım. Çünkü dünya haritasının arkasında bir insan resmi vardı. İnsanı düzeltince dünyanın da düzeldiğini gördüm" der.⁹⁸

Anonim

☺ Sen kendini düzeltirsen, dünya zaten düzelir.

7. Fabllardan Günümüzde Nasıl Yararlanılabilir?

Fabllar çocukların ilgisi ve dikkatini çeken önemli araçlardan sadece biridir. Özellikle hayvanların dile gelmesi çocukların daha fazla ilgilerini çekmektedir. Yapımcılar bu durumu fark ettiklerinden fablları çizgi filmlere aktarmış ve çocukları söz konusu kahramanlarla buluşturmuşlardır.

⁹⁸ Güneş, a.g.e. s. 19.

7.1. Çizgi Filmlerde “Fabl”

Walt Disney 19. Yüzyılın başlarında Miki Fare’nin, Küçük Domuzlar, Kül Kedisi, Roger Rabbit, Pamuk Prenses, Yedi Cüceler Pinokyo gibi çizgi filmleri dünyaya tanıtmıştır. Disney de tıpkı fablların özelliklerinde olduğu gibi çizgi filmlerinde hayvanları konuşturmuş ve insana ait bazı kötü hasletleri hayvanlar üzerinden işleyerek insanlara ders vermeyi amaçlamıştır.

Fabllarda olduğu gibi çizgi filmlerde de hayvan kahramanlar doğanın bir parçası olarak görülmekte ve kurgunun temelinde, merkezinde yer almaktadır.

Çizgi filmlerde de hayvanlar insanlara yardım etmektedirler.

Çizgi filmlerde yer alan hayvan karakterler haksızlığın karşısında ve zayıfın yanında yer almaktadır.

Çocuklar söz konusu çizgi filmlerle aslında insana özgü ve olması gereken bazı davranış biçimlerini öğrenmiş olurlar. Kitap okumak elbette daha faydalı olabilir. Ancak çocukları yedi yaşına kadar bazı davranışları kazandığı unutulmamalıdır. Bu bakımdan 07 yaş gurubu çocukların söz konusu erdemi okuyarak elde edemeyeceğine göre yapımcıların bu bakımdan üzerlerine önemli görevler düşmektedir.

7.2. Sinemalarda “Fabl”

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte sinema sektörü de gelişmiştir. Özellikle son yıllarda bir hayli yol kateden animasyon çizgi filmler çocukların ilgisini fazlasıyla çekmiştir.

Animasyonlarla çekilen Aslan Kral, Çizmeli Kedi, Shrek, Oyuncak Hikâyesi, Ayı Yogi, Nemo gibi çizgi filmler animasyon tekniğiyle çekilmiş ve çocukların beğenisine sunulmuştur. Söz konusu çizgi filmler Fablların özelliklerini taşımakta ve yansıtmaktadır. Bu filmler aracılığıyla artık çocuklar etrafındaki hayvanları fark edebilmekte, doğanı işleyişini kavrayabilmekte ve doğaya karşı daha duyarlı davranabilmektedir. Bu bakımdan söz konusu çizgi filmler çocuklar açısından önemli birer örnektir. Yapımcıların bu açıdan çocuklara yaklaşımları, çocuk eğitimine katkı sağlayacaktır. Dolayısıyla bu türden yapımların artırılması çocuk eğitimi açısından artırılmalı ve teşvik edilmelidir.

7.3. Fabldan Yararlanma

Fabllar tiyatro veya kısa oyunlarda kullanılabilir. Çocuklar oyun yoluyla kendilerini ifade etme becerini geliştirebilirler.

Resim derslerinde fabllardan yararlanılabilir.

Fabllarda yer alan resimler çocuklara göstermek suretiyle, yorumlanması istenebilir. Bu şekilde sözlü anlatım yapılarak çocukların dil dağarcığı geliştirilebilir.

Fablları metin olarak inceleme neticesinde çocukların yazılı olarak fablı yazması istenebilir. Çocuk bu şekilde hem ifade gücünü hem de anlatım üslubunu geliştirir.

Yabancı dil eğitimin kullanılabilir.

Eğitimde kullanılabilir.

SONUÇ

Çocuk eğitimi doğumundan ölüme denk devam eden bir süreçtir. Çocuklar geleceğin ve toplumun temel taşları olarak kabul edildiğinden özeldir dolayısıyla onlara yönelik yapılan eğitim de özel olmalıdır.

Ezber veya öğretmen merkezli anlatılan tek düze ders neticesinde çocuklar bir şekilde bilgi edineceklerdir. Ancak verilecek olan bilgi çocukların algılamalarına uygun verilmediği için verilen bilgiler kısa süreliğine hafızalarında kalacak ve sonrasında yok olacaktır. Bu durum çocuklara kısa sürede başarı getirse de uzun vadede genel başarılarını düşürecektir.

Her ne kadar Milli Eğitimimiz daha çok öğrenci merkezli dersleri önerse de öğretmenlerimiz öğrencilerin algılama biçimlerini ya geç fark etmekte ya da öğrencilerinin zekâ yapılarını bilmediklerinden dolayı yanlış bir kanaate varabilmektedirler.

Eğitimciler yukarıda sıraladığımız özelliklerden yola çıkarak çocukları anlamaya ve uygun yöntemlerle verilmek istenen konuların uygun yöntemlerle verdiklerinde bir süre sonra aslında bir nesil yetiştirdiklerinin farkına varacaklardır.

Kıssadan Hisse hikâyelerinin eğitim amaçlı kullanılması birçok konunun daha kolay bir şekilde anlatılmasına ve anlaşılmasına yol açacaktır. Örneğin halktan birine veya öğrencilerden birine prostat hastalığını anlatmak istense söz konusu rahatsızlığın açıklaması oldukça zor olacaktır. Zira idrar kanalının daralması ve idrar atımının sıkıntılı ve kesik olabileceği gibi bir açıklamayla başlanırsa halktan biri veya çocuk bunu anlayamaz. Çünkü bahsi geçen hastalıkla ilgili bilmediği belirsiz ve soyut kavramlar oldukça fazladır. Bunu daha basit bir yolla anlatmanız gerekir.

Söz konusu duruma açıklık getirebilmek maksadıyla aşağıda yer alan hikâyeyi anlatılabilir.

Hastanede biri kekeme olan iki hasta yatmaktadır. Hastalardan kekeme olan diğerine:

“has has hastal hastalığın ne ne nedir? diye zor zahmet kekeleyerek sorar.

Diğeri: “Ben prostat hastasıyım” diye cevap verir.

Kekeme: “P p p pro pros prostat na na nasıl b b bir has has hastalık” diye tekrar kekeleyerek sorduğunda prostat hastası:

“Senin konuştuğun gibi su döküyorum” diye cevap verir.

Söz konusu hikâyeyle öğrenci, anlatılması ve anlaşılması oldukça zor olan bir konuyu çok kolay bir şekilde öğrenmiş oldu.

Söz konusu kıssadan hisse hikâyelerle ve Fabllarla, örneği verilen hikâye gibi konuşurken, ders anlatırken, herhangi bir konuya açıklık getirirken misal vermek, bakış açısını genişletmek, insanların daha fazla düşündürmeye sevk etmek ve dillendirilen hikâyelerden ders çıkartmayı kesinlikle kolaylaştıracaktır. Bu bakımdan Kıssadan Hisse hikâyelerinin gücünden eğitim alanında yararlanılmalıdır.

Çocukların **anladığı biçimde** ders işlemek onlara katkı sağladığı gibi öğretmenlerin de sıkılmadan ders yapmalarını sağlayacaktır.

Kaynakça

Altunya, N. Eğitim Sorunumuza Kuşbakışı “Görüş ve Öneriler” Ürün Yayınları, Ankara 1997.

And, Metin. Oyun ve Büyü. Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul 1974.

ArkılıçSongören. Sevgi, İlköğretimde çocuk edebiyatı, Contemporary Online Language Education Journal, 2011.

Aytaş, G. Okuma Gelişiminde Çocuk edebiyatının Rolü, Türklük Bilimi Araştırmaları, Türkçe Öğretimi Özel Sayısı 13. 2003.

Böll, Heinrich. “Balıkçı” Çeviren: Bahar Yıldırım, Das Böll Handbuch, DTV, 1980.

Brintley, R. K.L. Laframboise, The Need to do more. Promoting Multiple Perspectives in Preservice Teacher Education Through Children’s Literature. Teaching and Teacher Education, 18/ 2002.

Cengiz, Serpil. “Karadeniz Ereğli Örneğinde Çocuk Oyunlarının Halk Bilim Açısından Değerlendirilmesi”, Çocuk Kültürü, I. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi Bildirileri, Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, Ankara 1997.

Civaroğlu, Ö. Çocuk Edebiyatı, Esin Yayınevi, İstanbul 2000.

Çıkla, S. Tanzimat’tan Günümüze Çocuk Edebiyatı ve Bazı Öneriler, Hece Dergisi. 104105 (9), Ankara 2005.

Dahrendorf, M. Kinder und Jugendliteratur in schulischer (didaktischer) Perspektive. In Offener Unterricht mit Kinder und Jugendliteratur. Knobloch/ Dahrendorf (Hrsg.). Hohengehren: Schneider Verlag, 1999.

Dahrendorf, M. Überlegungen Zur İmmanenten Didaktik und Pädagogik der Kinder und Jugendliteratur. In Kinderliteratur im Unterricht. Richter/ Hurrelmann (Hrsg.)1998.

Dönmez, Necati Baykoç. Üniversitede Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü ve Kız Meslek Lisesi Öğrencileri İçin Oyun Kitabı, Bayrak Matbaası, İstanbul 1992.

Ercan, Ahmet Rahmi. Çocuklarımızı Başarıya Ulaştırmanın Yolları, Alkım Yayıncılık, Ankara, 1997.

Ertuğrul, Halit. Hayatın En Önemli İşi Ailede ve Okulda Çocuk Eğitimi, 32. Baskı, Nesil Yayınları, İstanbul 2009.

Freedman Jonatan. L., Sears, D.O. ve Carlsmith, J.M Sosyal Psikoloji, (çev. Ali Dönmez) Ara Yayınları, İstanbul, 1979.

Gordon, Thomas. Etkili AnneBaba Eğitiminde Uygulamalar, Çev. Hale Vardar, Profil Yayıncılık İstanbul 2009.

Gönen, M. Ana, Babaların Okulöncesi Çocukları için Kitap Seçiminde Dikkat Ettikleri Özelliklerin İncelenmesi, Çocuk Sağlığı ve Eğitim Dergisi 5, Anı Yayıncılık, Ankara 1991.

Güneş Hasan. Bilişsel Gelişim Sürecinde Etkili Öğrenme Teknikleri, YYU, Sosyal bilimler Dergisi, Sayı 16, Van 2009.

Güneş, Hasan. Çocuğun Dünyası, Hayat Yayınları, İstanbul, 2011.

Güneş, Hasan. Gülten Dayıoğlu ile Söyleşi, Yedi İklim Edebiyat, Kültür ve Sanat Dergisi, İstanbul, 2005.

Güneş, Hasan. Şimdi Oyun Zamanı Eğlendirici ve Eğitici Çocuk Oyunları, Kök Yayıncılık, Ankara 2010.

Gürel, Z. F. Temizyürek, N.K. Şahbaz, Çocuk Edebiyatı, Öncü Basımevi, Ankara 2007.

Haas, G. Für Das Lesen Sensibilieren. Zum Umgang Mit Kinder Literatur Im Unterricht. In SacheWortZahlZeitschrift, 45. 2002.

Haas, G. Kinder und Jugendliteratur im Unterricht. In Praxis Deutsch. Pädagogische Zeitschrift. Sondernummer, 1995.

Haas, G. Kinder und Jugendliteratur im Unterricht. In Taschenbuch des Deutschunterrichts. Lange (Hrsg.). Baltmannsweiler: Schneider V. 1994.

Kan, Oğuz F. Çocuk Edebiyatı, Ankara, 1997; Ungan, Suat, “Fabl Türünün Çocuk Edebiyatındaki Yeri ve Günümüzde Bu Türden Yararlanma Olanakları”, Dumlupınar Ü. Sosyal bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 14, Kütahya, 2004.

Kılıççı, Y. “Okulda Ruh Sağlığı”, Anı Yayıncılık, Ankara 1992.

Köknel, Özcan. Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları, Baha Matbaası, İstanbul, 1979.

Köknel, Özcan. Kaygıdan Mutluluğa, Kişilik, Altın Kitapçılık, İstanbul 1982.

Lee Salk, Çocuğun Duygusal Sorunları, Çev. Erzem Onur, Remzi Kitabevi, 7. Baskı, İstanbul 1998.

Maccoby, Eleanor E. Martin, John, A., “Socialization in the Context of the Family: Parent Child Interaction”, (in) Handbook of Child Psychology, John Wiley Sons, New York, Vol. 4.

Maraşlı, Ahmet. Eğitimde ve Hayatta Çocuğumu Nasıl Yönlendirebilirim? Nesil Yayıncılık, 17. Baskı, İstanbul 2010.

Maraşlı, Ahmet. Eğitimde ve Hayatta Çocuğumu Nasıl Yönlendirebilirim? Nesil Yayıncılık, 17. Baskı, İstanbul 2010.

Ongun, İpek, Lütfen Beni Anla, 4. Basım, Altın Kitaplar Yayınları, İstanbul 1996.

Onur, Bekir. Oyuncaklı Dünya, Verso Yayıncılık, Birinci Baskı, Ankara 1992.

Özhan, Mevlüt. Malik Muradoğlu, Türk Cumhuriyetlerinde Çocuk Oyunları, , Ankara Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1997.

Sel, Ruhi. Eğitsel Oyun, Öğretmen Yayınları 17, Yardımcı Dizisi 5, V. Baskı, Ankara 1988.

Sever, Sedat. Çocuk ve Edebiyat, Kök Yayıncılık, Ankara 2003.

Sever, Sedat. Çocuk ve Edebiyat, Kök Yayıncılık, Ankara, 2004.

Smetana, Judith. G. The Role Of Parents In Moral Development: A Social Domain Analysis. Journal Of Moral Education 28, 1999.

Şirin, Mustafa Ruhi. Kuşatılmış Çocukluğun Öyküsü, İz Yayıncılık, İstanbul 1999.

Topkaya, İsmail. Oyun, Beden Eğitimi ve Spor Öğretiminin Eğitsel Temelleri, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2004.

Turan, Emir. Ekranaltı Çocukları, İrfan Yayınevi, İstanbul, 1996.

Yalçın, A. G. Aytaş,. Çocuk Edebiyatı 3. Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara 2005.

Yavuzer H. Çocuk Psikolojisi, Remzi Kitabevi, İstanbul 1992.

Yavuzer, Haluk. Ana Baba ve Çocuk, 5. Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul 1992.

Yavuzer, Haluk. Çocuk Eğitimi El Kitabı, Remzi Kitabevi, İstanbul 1995.

Yörükoğlu, Atalay. Gençlik Çağı/ Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunları, Özgür Yayınları, İstanbul 1996.

<http://www.bilgicik.com/yazi/cocukedebyatinedircocukedebyati/>

<http://www.cokbilgi.com/tag/cocukedebyatininonemi/>.

<http://www.webhatti.com/>